

Kurmangazı Sadıkbekov
Şınar Avelbekova

YABANCILAR İÇİN İLERİ SEVİYE TÜRKÇE-1

**KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ**

**Kurmangazı Sadıkbekov
Şınar Avelbekova**

YABANCILAR İÇİN İLERİ SEVİYE TÜRKÇE-I

**ALMATI
2015**

УДК 811.51
ББК 81.2 Тип-923
С 15

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Raportörler:
Professör Doktor K.İ. Mirzoyev
Doçent Doktor G.A. Aliyev

K. Sadıkbekov, Ş. Avelbekova

C 15

Yabancılar İçin İleri Seviye Türkçe-I *Ders Kitabı –Almatı: «Print world»
basımevi, 2015. 160 s.*

ISBN 978-601-7537-04-3

“Yabancılar İçin İleri Seviye Türkçe-1” ders kitabı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ihtiyaç duyulan güncel konuları, dil öğretimin okuma, dinleme, yazma, konuşma gibi temel becerilerini geliştirmeye yönelik alıştırmaları ve Türkçe iltişim kurmaya yarayan konuşma kalıplarını içermektedir.

Elinizdeki ders kitabı, ileri seviye Türkçe öğrenen yabancılar ile üniversitelerde öğrenim gören Kazak-Türk lisesi mezunları için hazırlanmıştır. Ayrıca Türkçeye ilgisi olan, kendiliğinden öğrenmek isteyen herkese yararlı olacağını düşünüyoruz.

УДК 811.51
ББК 81.2 Тип-923

ISBN 978-601-7537-04-3

© K. Sadıkbekov, Ş. Avelbekova, 2015
© Süleyman Demirel Üniversitesi, 2015

İstiklâl Marşı

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır parlayacak!
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal.
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım;
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar.
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
'Medeniyet!' dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Şiper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri 'toprak' diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı.
Verme, dünyâları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâdacüdâ.

Rûhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma' bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım.
Her cerîhamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım;
Fışkırır rûh-ı mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım!

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet,
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

MEHMET AKİF ERSOY

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1: KEFİL.....	6
ÜNİTE 2: TAŞ.....	12
ÜNİTE 3: BİR ÖYKÜ.....	18
ÜNİTE 4: ÖVÜLMEK.....	25
ÜNİTE 5: HAYAT KUMAŞI.....	30
ÜNİTE 6: ACELE KARAR VERMEYİN.....	37
ÜNİTE 7:ÇALIŞMAK VE ZAMAN.....	45
ÜNİTE 8: İSRAF NEDİR.....	51
ÜNİTE 9: ASMA YAPRAĞI.....	57
ÜNİTE 10: İYİMSER OLMALI.....	64
ÜNİTE 11: ÜÇ HEYKEL.....	69
ÜNİTE 12: BABAM SEYREDİYOR.....	75
ÜNİTE 13: KÖPRÜ ALTI ÇOCUKLARI.....	83
ÜNİTE 14: HER KOYUN KENDİ BACAĞINDAN ASILIR.....	90
ÜNİTE 15: SABIR.....	97
ÜNİTE 16: KÜFECİ.....	103
ÜNİTE 17: DOĞUM GÜNÜ HEDİYESİ.....	109
ÜNİTE 18: KARA TOPRAK.....	114
ÜNİTE 19: ŞİMDİLİK.....	120
ÜNİTE 20: ÖĞRETMEN.....	124
ÜNİTE 21: AY OLMASAYDI.....	131
ÜNİTE 22: TUZLU KAHVE.....	138
ÜNİTE 23: VATAN.....	145
ÜNİTE 24: AYNALARIN SIRRI.....	151
ÜNİTE 25: CEZA.....	158

ÜNİTE:1

1. HAZIRLIK SORULARI.

1. Sizce fedakarlığın ölçüsü var mıdır?
2. Fedakar insanların özellikleri nelerdir?
3. İnsanlar neler veya kimler uğruna fedakarlık yaparlar?
4. Fedakar insan gördünüz mü? Hangi fedakarlığına şahit oldunuz?

2. OKUMA PARÇASI

KEFİL

Meros, elbisesinin altına bir hançer saklayarak Sirakuza Kralı Denis'in yanına sokuldu. Korumacılar hemen kendisini yakalayıp zincire vurdular. Kral öfkeyle sordu:

- Bu hançerle ne yapacaktın? Söyle bakalım!
- Şehri bir zalimden kurtaracaktım.
- Bu arzunun cezasını dar ağacında göreceksin.
- Ölüme hazırım. Af ve aman dilemiyorum. Ancak bana küçük bir lütufta bulunun: Kız kardeşimle nişanlısını evlendirmek üzere üç günlük mühlet verin.

Arkadaşım bana kefil olacak ve eğer sözümde durmazsam, öcümü ondan alabileceksiniz.

Kral, kızgın bir alayla güldü ve biraz düşündükten sonra cevap verdi:

- Sana üç gün müsaade ediyorum. Fakat bilmiş ol ki, bu mühlet bittiği zaman görünmediğin takdirde, arkadaşın senin yerine geçecek ve ben seninle ödemiş olacağım.

Meros arkadaşına koştu:

- Kral benim talihsiz teşebbüsümün dar ağacı üzerinde cezalandırılmasını istiyor. Bununla beraber, kardeşimin evlenmesinde bulunmak üzere bana üç gün müsaade ediyor.

Meros'un arkadaşı hiç sesini çıkarmadan onu kucakladı, kendini zalim krala teslim gitti. Meros oradan ayrıldı.

Meros, üçüncü gün şafak sökmeden, kardeşi ile nişanlısını evlendirmişti. Kendisine verilen süreyi geçirmemek için mümkün olduğu kadar acele geri dönüyordu.

Fakat sürekli yağan yağmur çabuk yürümesine mani oldu. Geçtiği dağlarda kaynaklar sel haline gelmiş, dereler ırmak halini almıştı. Yolcu değneğine dayana dayana bir ırmağın kenarına geldi. O sırada, kabaran suların, iki kıyıyı birleştiren köprüyü yıkıp götürdüğünü ve kemerleri yıldırım gürültüsüyle harap etmekte olduğunu gördü. Böyle bir engel karşısında ümitsizliğe düşerek kıyıda çırpınmaya, sabırsız bakışlarla uzakları süzmeye başladı. Gitmek istediği yere onu geçirmek için kendisini tehlikeye atacaktı hiçbir insan, yaklaşan hiçbir gemi görünmüyor ve sular gittikçe deniz gibi kabarıyordu. Kıyıya çıktı ve ellerini göklere kaldırarak ağlamaya başladı:

- Ah! Allahım, bu kükreyen suları sakınleştire. Zaman geçiyor. Güneş tam tepemize geliyor. Eğer biraz daha ufka yaklaşırsa arkadaşımı kurtarmak için çok geç kalacağım.

Dalgalar kızgınlığını artırmaktan başka bir şey yapmıyordu. Sular suları itiyor, saatler geçiyordu. Meros artık tereddüt etmedi, hemen coşkun ırmağın ortasına atıldı. Sularla çetin bir savaş yaptı ve zaferi kazandı.

Karşı yakaya geçince Allah'a şükrederek yürüyüşünü hızlandırmaya başladı. Birdenbire, ormanın en sık yerinden kana susamış bir eşkiya sürüsü çıkararak üzerine atıldı ve korkutucu topuzlarla yolunu kestiler.

- Benden ne istiyorsunuz? Hayatımdan başka hiçbir şeyim yok! Onu da Krala ve kurtarmaya koştuğum arkadaşım borçluyum.

Meros, kendisine yaklaşan bir haydudun topuzunu yakaladı. Üç haydudu vurarak yere serdi, ötekiler kaçtılar.

Yakıcı bir güneş! Meros, yorgunluktan kırılan dizlerinin vücudunun altından kaçtığını hissediyordu.

- Ne işitiyorsun? Bu güzel sesi çıkaran acaba bu dere mi?

Durarak dinledi. Yanındaki taşlıktan, neşeli bir kaynak fışkırıyordu. Sevincinden sarhoş olan yolcu eğildi ve yanan vücudunu serinletti.

Güneş şimdi bakışlarını yapraklar arasından uzatarak, yol boyunca dev gibi gölgelerle ağaç şekilleri işliyordu. İki yolcu geçti. Meros onlardan hemen uzaklaştı. Fakat aralarında bir şey konuştuklarını işitmişti:

- Şu anda onu dar ağacına çekiyorlar!

- Kaç! Artık arkadaşını kurtarmanın zamanı geçti. Hiç olmazsa kendi canını kurtar. Şu dakikada o can veriyor. Her an, hiç ümidini kaybetmeden seni bekliyordu ve zalimin alayları, sana olan itimadını sarsmamıştı.

- Pekala, madem ki onu kurtaramayacağım, hiç olmazsa onun felaketini paylaşmalıyım. O kanlı zalim: "Bir dost, bir dosta ihanet etti" demesin! Bir yerine iki kişiyi kurban ederek fazilete daha çok inansın!

Meros, şehrin kapılarına geldiği zaman güneş batıyordu. Dar ağacını ve etrafındaki halkı gördü. Arkadaşını asmak için bir ipe takmışlar, henüz kaldırıyorlardı.

- Dur cellat! İşte ben geldim. Bu adam benim kefilimdir.

Halk hayret içinde kaldı. İki arkadaş yarı sevinç içinde kucaklaştılar. Hiç kimse bu manzara karşısında duygusuz kalamazdı. Kral bile bu parlak haberi heyecanla öğrendi ve ikisini de huzuruna getirtti. Uzun müddet hayretle seyrettikten sonra:

- Hareketiniz kalbimi size bağladı. Demek ki mertlik ve dostluk bağlılığı boş kelimeler değilmiş. Şimdi benim de sizden bir ricam var: Beni de dostluğunuza kabul edin ve üçümüzün kalbi bundan sonra bir olsun!

Friedrich von Schiller

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

1. Kral kimi, niçin öldürmek istiyor?
.....
2. Meros, kraldan nasıl bir ricada bulunur?
.....
3. Kral, Meros'a hangi şartlarda müsaade ediyor?
.....
4. Meros, kardeşinin düğününden dönerken hangi zorluklarla karşılaşılıyor?
.....
5. Meros neden coşkun ırmağa kendini atarak sularla savaş yapmak zorunda kalıyor?
.....
6. Meros eşkiya sürüsünün elinden nasıl kurtuluyor?
.....
7. Yolda karşılaştığı insanlar neden Meros'un kralın yanına dönmesini istemiyorlar?
.....
8. Arkadaşının kurtulma imkanının olmadığını söylemesine rağmen neden gitmek istiyor?
.....
9. Kralı heyecanlandıran ve fikrinin değişmesine neden olan arkadaşların hangi davranışlarıydı?
.....
10. Okuduğumuz parçanın ana teması ne olabilir?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanını da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Meros, kralı öldürerek arkadaşını kurtarmak istedi.
.....
2. {...} Meros, kraldan kardeşini nişanlısıyla evlendirmek için mühlet istedi.
.....
3. {...} Kral, mühlet bittiğinde dönmezse arkadaşını onun yerine öldüreceğini söyledi.
.....
4. {...} Meros kendisine kefil olmasını istediğinde arkadaşı bir an tereddüt geçirdi.
.....
5. {...} Irmağın kenarına geldiğinde köprünün yıkıldığını görünce geri döndü.
.....
6. {...} Eşkiyalar, Meros’u soyup soğana çevirdiler.
.....
7. {...} Yorgun bir şekilde gelen Meros bir taşlıktan kaynağın fışkırdığını görünce çok sevindi.
.....
8. {...} Yolda karşılaştığı insanlar bir an önce yetişmezse arkadaşını kurtarmaya geç kalabileceğini söylediler
.....
9. {...} Meros ve arkadaşının davranışları herkesi duygulandırdı.
.....
10. {...} Meros gelince kral her ikisini de cezalandırmaya karar verdi.
.....

4. KELİME VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz

1. Aman	a) Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık
2. Lütuf	b) Evlenmek için söz verip yüzük takmış olan kimse
3. Kefil	c) Bir suçun bağışlanmasının istendiğini anlatan bir söz
4. Şafak	d) Önem verilen, sayılan birinden gelen iyilik, yardım
5. Nişanlı	e) Borcunu ödemeyenin veya verdiği sözü yerine getirmeyenin bütün sorumluluğunu üzerine alan kimse

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. *Bir şeyin yapılmasını önlemek anlamına gelen kelime aşağıdakilerden hangisidir?*

- a) mani b) gafil c) dere d) yıldırım

2. Genellikle yazın kuruyan küçük akarsuya ne denir?

- a) kuyu b) ırmak c) dere d) deniz

3. Elde taşınacak incelikte düzgün ağaç aşağıdakilerden hangisidir?

- a) dayak b) değnek c) direk d) dal

4. Büyük zarar veya yok olmaya yol açabilecek durum aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilir?

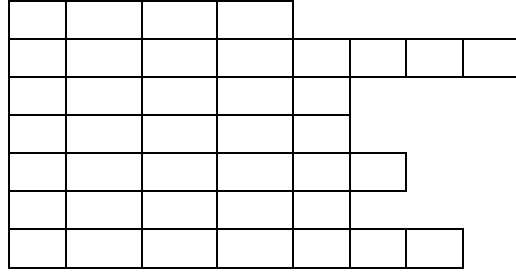
- a) tehdit b) tehlike c) temkin d) tesir

5. Yağışlardan veya kaynamaktan taşmaya başlamak, hacmi büyümek anlamına gelen fiil hangisidir?

- a) morarmak b) kükremek c) parlamak d) kabarmak

C. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz:

1. Düz arazide veya açık denizde gökle yerin birleşir gibi görüldüğü yer
2. Kararsızlık, duraksama
3. Amaçlanan duruma getirilmesi, işlenmesi güç veya engeli çok olan
4. Savaşta kazanılan başarı
5. Silahlı soygun yapan, yol kesen kimse
6. Ucu top biçiminde eski bir silah
7. Bakışı, dikkati çeken her şey

D. Aşağıdaki kelimeleri birer cümle içinde kullanınız.

1. Sakinleşmek.....
2. Sermek.....
3. Serinletmek.....
4. Sarhoş olmak.....
5. İhanet etmek.....

E. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz:

1. etraf:.....
2. eşkiya:.....
3. müsaade:.....
4. duygu:.....
5. müddet:.....

F. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarını bulunuz.

1. zalim:..... 2. ceza:..... 3. acele:.....
4. sürekli:..... 5. yıkmak:.....

G. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. İtimat	a) İntikam
2. Fazilet	b) Şimşek
3. Yıldırım	c) Vade
4. Mühlet	d) Güven
5. Öç	e) Erdem

H. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. Yaklaşmak	a) Üzüntü
2. Tehlike	b) Dinç
3. Neşe	c) Uzaklaşmak
4. Savaş	d) Emniyet
5. Yorgun	e) Barış

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

**Dostunuzu seçerken hangi özelliklerini dikkate alırsınız?
Düşüncelerinizi sözlü olarak aktarınız.**

6. KOMPOZİSYON

**“Bana dostunu söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim” atasözünü
açıklayan bir yazılı kompozisyon yazınız.**

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. İnsanlar neden kendilerine arkadaş seçerken çok dikkatli olmalıdır?
2. Kötü bir arkadaşın bizim hayatımızda ne gibi etkileri olabilir?
3. Çevrenin iyi ve kötü arkadaş seçimindeki rolü nedir?

7. DEĞERLENDİRME

1. Meros, Sirakuza Kralı Davis’i niçin öldürmek istiyor?

a) Arkadaşının öcünü almak için	b) Kardeşinin öcünü almak için
c) Kardeşini evlendirmek için	d) Şehri bir zalimden kurtarmak için

2. Belirlenen mühlet içinde geri dönmediği takdirde Kral nasıl bir ceza verecekti?

a) Kardeşini öldürecekti	b) Yerine arkadaşını dar ağacına asacaktı
c) Her ikisini de öldürecekti	c) Onlarla arkadaş olacaktı

3. Aşağıdakilerden hangisi dönüşte Meros’un hızlı yürümesine engel olan sebeplardan biri değildir?

a) Sürekli yağın yağmur	b) Kaynakların sel, derelerin ırmak haline gelmesi

c) İki yolcunun yanından geçmesi d) Kabaran suların köprüyü yıkması

4. Aşağıdaki engellerden hangisi Meros'u ümitsizliğe düşürmüştü?

- a) Köprünün yıkılması b) Haydutların yol kesmesi
c) Suların kabarması d) Güneşin yakıcı olması

5. Meros, eşkiyaların elinden nasıl kurtuluyor?

- a) Üzerindeki her şeyi onlara vererek b) Canını vermek için yemin ederek
c) Onları vurup yere sererek d) Konuşup anlaşarak

6. Yolcular Meros'tan ne yapmasını isterler?

- a) Kendi canını kurtarmak için kaçmasını
b) Bir an önce gidip arkadaşını kurtarmasını
c) Kralı öldürüp kurtulmasını
d) Kendilerini de şehre kadar götürmesini

7. Arkadaşını kurtaramayacağını bilmesine rağmen Meros saraya gideceğini söyler. Aşağıdakilerden hangisi Meros'un öne sürdüğü sebeplerden biri değildir?

- a) Kurtaramasa bile en azından felaketini paylaşmak istiyor
b) Zalim kralın "Bir dost bir dosta ihanet etti" demesini istemiyor
c) Bir yerine iki kişiyi kurban ederek fazilete daha çok inansın istiyor
d) Arkadaşını da kurtararak kralı dost edeceğine inanıyor

8. Darağacı etrafında toplanan halkı duygulandıran, hayrete düşüren neydi?

- a) Meros'un geç kalması b) Merosun zamanında yetişmesi
c) İki arkadaşın sadakatı, fedakarlığı d) Kralın planının bozulması

9. Aşağıdaki cümlelerden hangisi metine göre doğrudur?

- a) Meros, hiçbirşeyden korkmadığını, kendini hemen öldürmesini istiyor
b) Meros, sözünde durmadığı takdirde öcünü arkadaşından alabileceğini söyler
c) Meros, kendine kefil olmasını istediğinde arkadaşı hemen kabul etmiyor
d) Köprü uzak olduğu için Meros kendini coşkun sulara atıyor

10. Aşağıdaki cümlelerden hangisi okuduğumuz parçaya göre yanlıştır?

- a) Köprünün yıkıldığını görünce Meros bir an ümitsizliğe düştü.
b) Meros sularla çetin bir savaş yaparak zaferi kazandı.
c) Önünü kesen eşkiyalara yalvararak durumunu anlattı ve kurtuldu
d) İki arkadaşın mertliğine hayran kalan kral, kendisini de dost kabul etmelerini istedi.

ÜNİTE:2

1. HAZIRLIK SORULARI.

1. Günümüzde insanın sağlığını ve ahlakını tehdit eden en yaygın zararlı alışkanlıklar nelerdir?
2. Akibetinin çok kötü olduğunu bildiği halde insanlar neden hırsızlık yapıyorlar?
3. Bunun gibi alışkanlıklardan uzak kalabilmek için nelere dikkat etmeliyiz?
4. Hırsızlık, içki ve uyuşturucu gibi illetlere maruz kalmış insanlara nasıl yardımcı olabiliriz?

2. OKUMA PARÇASI

TAŞ

Genç adam sigaraya başladığı günden itibaren para sıkıntısı çekmiş; fakat bira ile başlayan içki bağımlılığı sonunda onu hırsızlık yapmaya yöneltmişti. Ona göre bu durum, fakir bir aile olmalarının tabii bir sonucuydu. Önceleri kendi evindeki eşyaları yok pahasına satıp paraya çevirmeye çalıştı. Zaten anne ve babası seneler önce vefat ettiği için birlikte yaşadığı babaannesinin mala mülke ihtiyacı bulunmuyordu.

Adamın içkiye olan düşkünlüğü arttıkça onu daha çok para getiren işlere yönlendirdi. Ve bunun için de kasabaya gelen turistlerden faydalandı. Tarihi çeşmelerden söktüğü bir musluğu, asırlık konaklardan çaldığı kapı tokmağını, eski mezar taşlarını veya küçük antik heykelleri el altından pazarlayıp birkaç aylık içki parasını karşılayabiliyordu.

Babaannesi, kendisine “bunamış” denilmesine rağmen torununun hırsızlık yaptığını anlamış; fakat hayattaki tek varlığına bir türlü kıyamadığı için bu sırrı saklamaya karar vermiş. Zaten kendisini çok genç yaşlarda dul bırakan eşine kavuşmak için şunun şurasında ne kadarcık bir zaman kalmıştı. Genç adam, yaşlı kadının bu zaafını çok iyi anlamış ve onun tarihi eserler üzerindeki yazıları okuyabilmesinden istifade ederek çaldığı mallara değer biçmeye başlamış. İhtiyar kadın 30 yıl boyunca köy imamlığı yapan eşinden öğrendiği

eski yazıyı ondan kalan en büyük hatıra kabul ettiği için bu işi sürdürmüş ve torununun o güne kadarki taleplerini ister istemez yerine getirmişti.

Genç adam, soğuk bir kış günü, eve yine çalıntı eşya ve taşlarla döndü. O geceki “ganimet” lerin arasında, üç köy ötedeki bir caminin şamdanı ve antika halısının yanında bir de kasabanın girişindeki tepeden çıkarttığı bir taş bulunuyordu. Adam, nefes nefese yüklendiği taşı, üzerindeki yazıyı okuması için babaannesinin önüne bıraktığında şeytanca parlayan gözleri “değerli bir parça” olduğuna inandığı taşın üzerine kilitlenmiş durumdaydı. Yaşlı kadının okurken duyduğu heyecan da zaten bunu gösteriyordu!

Adam sabrı tükenmiş bir şekilde odayı dolaşırken:

- Anlaşılan çok değerli bir taş, diye atıldı. Değil mi babaanne? Sattığımda sana bir battaniye alırım.

İhtiyar kadının nurlu yüzü, gözyaşlarıyla ıslanmıştı. Ölüm Allah'ın emriydi; ama onu hiç bu kadar arzulamamıştı.

Önündeki taşı nazlı bir bebek gibi kucaklarken:

- Haklısın evlat, diye mırıldandı. Gerçekten de değerli bir taş bu. Dedenin mezar taşını çalmışsın.

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Adamın hırsız olmasına neler sebep olmuş?

2. Neden değerli eşyalar çalmaya başlamış? Bunları kimlere satmış?

3. Hangi tarihi değeri yüksek eşyalar çalmış?

4. Babaanesi, torununun hırsız olduğunu anladığı halde neden sessiz kalmış?

5. Yaşlı kadın, torununa nasıl yardımcı olmuş?

6. Kadın, malların çalıntı olduğunu bildiği halde neden torununun taleplerini yerine getirmiş?

7. O gece çaldığı eşyalar arasında en değerli sandığı şey neydi?

8. Taşın bu kadar değerli olmasının sebebi neymiş?

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Genç adamın içkiye olan bağımlılığı onu hırsızlık yapmaya sürüklemiş.
.....
2. {...} Babaannesine yardım etmek için çok para getiren eşyalar çalmaya başlamıştı.
.....
3. {...} Babaannesi torunundan korktuğu için hırsızlığını saklamaya karar vermiş.
.....
4. {...} Adam, ninesinin yardımıyla antik eserlere paha biçebilmiş.
.....
5. {...} Yaşlı kadın, kocasından öğrendiği eski yazıyı ondan kalan hatıra bilmiş.
.....
6. {...} Çaldığı taşı, dedesinin mezar taşı olduğu için ninesine getirmişti.
.....
7. {...} Mezar taşının kocasına ait olduğunu anlayınca kadın ölümü arzulamış.
.....

4. KELİME VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. Hırsızlık a) İçinde bol miktarda alkol bulunan içecek
2. İçki b) Ancak yanındaki kişi duyabilecek bir şekilde konuşmak
3. Mırıldanmak c) Bir kimseye ait olan malı izinsiz ve göstermeden alma
4. Arzulamak d) Bir şeye karşı istek duymak

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. Geçmişe ait bir olayı veya kimseyi akla getiren şeye ne denir?

- a) hediye
- b) armağan
- c) hatıra
- d) heykel

2. Aşağıdaki şıklardan hangisinde ganimet kelimesi açıklanmıştır?

- a) Bir savaş veya yağma sonucu ele geçen mal
- b) Birini sevindirmek, mutlu etmek için verilen şey
- c) Başkasının malına göz dikme
- d) Dilenen kişiye hayır için verilen para

3. Aşağıdakilerden hangisi eşi ölmüş veya eşinden boşanmış kimse için söylenir?

- a) yetim
- b) öksüz
- c) kuma
- d) dul

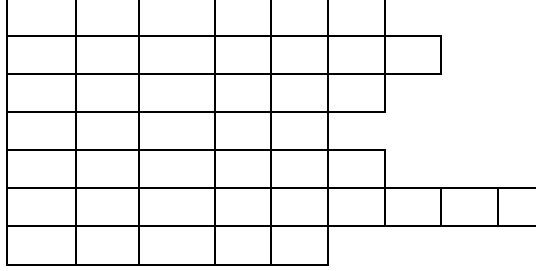
4. Borunun ağzına takılan, suyu akıtıp kapatmaya yarayan alete ne denir?

- a) lavabo
- b) kuyu
- c) musluk
- d) çeşme

C. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz:

1. Taş, tunç gibi maddelerden kalıba dökülerek yapılan eser
2. İşsizlik, tekdüzelik, bezginlik vb. sebeplerden doğan ruhsal yorgunluk
3. Kapıya asılı duran ve kapıyı çalmaya yarayan, türlü biçimlerde metal parça

4. Ölünün gömülü olduğu yer, kabir
5. Üzerine kandil, mum veya herhangi bir ışık kaynağı konulan yüksek tabla
6. Yorgan yerine veya yorgan üstünde kullanılan, çoğu yünden dokunmuş kalınca örtü
7. Yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen su

D. Aşağıdaki kelimeleri birer cümle içinde kullanınız.

1. sıkıntı
2. sökmek
3. mezar taşı
4. bunamak
5. istifad etmek.....

E. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlıları yazınız:

1. tabii:..... 2. sene:..... 3. fakat:.....
4. tükenmek:..... 5. talep:.....

F. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını yazınız:

1. getirmek:..... 2. kavuşmak:..... 3. soğuk:.....
4. gece:..... 5. evlat:.....

G. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. değerli a) vefat
2. durum b) gezmek
3. dolaşmak c) çocuk
4. ölüm d) kıymetli
5. evlat e) hal

H. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. bulunmak a) yaz
2. ıslanmak b) kaybolmak
3. kış c) başlangıç
4. ihtiyar d) kurumak
5. sonuç e) yaşlı

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Zararlı alışkanlıklar anahtarı kaybolmuş bir kelepçedir” derler. Sizce insanların zararlı alışkanlıklardan kurtulmaları imkansız bir şey mi?

6. KOMPOZİSYON KONUSU

“İçki bütün kötülüklerin anasıdır...” sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonuzu şunları dikkate alarak yazınız:

1. İnsanların bu dünyada sahip oldukları en değerli hazinesi nedir? Sizce bunlara en çok zarar veren şey nedir?
2. Hergün çevremizde alkol yüzünden ölen veya sakat kalan insanları, dağılan aileleri görüyoruz. Neden bu iletten kurtulamıyoruz?
3. Dünyada eğlenebilecek, zevk alabilecek çok şey varken neden içkiyi tercih ediyorlar?
4. Sizce bütün kötülüklerin kaynağı olan içkiyi nasıl önleyebiliriz?

7. DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdakilerden hangisi genç adamın hırsız olma sebeplerinden biri değildir?

- a) Para sıkıntısı
- b) İçki bağımlılığı
- c) Sigaraya ve içkiye olan düşkünlüğü
- d) Kasabaya gelen turistler

2. Babaannesi torununun hırsızlığına neden göz yummuş?

- a) Hapse atılmasını istemiyor
- b) Hırsızın ninesi olmak istemiyor
- c) Bu hayattaki tek varlığına kıyamıyor
- d) Anne ve babasını üzmemek istemiyor

3. Hırsız genç, çaldığı antik eşyalara nasıl değer biçebilmiş?

- a) Uzmanlara göstererek
- b) Kasabaya gelen turistlerden faydalanarak
- c) Yazıyı ninesine okutarak
- d) Eşyanın dış görünüşüne bakarak

4. Aşağıdakilerden hangisi genç adamı daha çok para getiren işlere yönlendirmiş?

- a) Babaannesinin yazıyı okuyabilmesi
- b) İçkiye olan düşkünlüğünün artması
- c) Ninesinin maddi sıkıntısının artması
- d) Turistlerin çok gelmesi

5. Aşağıdaki ifadelerden hangisi hikayeye göre yanlıştır?

- a) Çaldığı taş, dedesinin mezar taşı olduğu için ninesine getirmiş.
- b) Bunamış olmasına rağmen torununun hırsız olduğunu anlamış.
- c) Anne ve babası seneler önce ölmüş ve ninesiyle birlikte yaşamış.
- d) Yaşlı kadın, kocasından öğrendiği yazıyı ondan hatıra bilmiş.

6. Aşağıdakilerden hangisi genç adamın çaldığı eşyalardan biri değildir?

- a) musluk
- b) battaniye
- c) cami şamdanı
- d) kapı tokmağı

7. “Taş, tunç gibi maddelerden kalıba dökülerek yapılan esere denir.” Boşluğa hangisi getirilir?

- a) tokmak b) çeşme c) şamdan d) heykel

8. Aşağıdakilerden hangisi “ganimet” kelimesini izah etmektedir?

- a) Savaş veya yağma sonucu ele geçen mal
b) Bir olayı veya kimseyi akla getiren şey
c) Bir kimseye ait malı göstermeden izinsiz alma
d) gereksiz yere para harcama

9. Borunun ağzına takılan, suyu akıtıp kapatmaya yarayan alete ne denir?

- a) çeşme b) lavabo c) musluk d) heykel

10. Aşağıdakilerden hangisi “yararlanmak, faydalanmak” kelimeleriyle eş anlamlı bir kelimedir?

- a) ifade etmek b) ihanet etmek
c) itiraf etmek d) istifade etmek

ÜNİTE:3

1. HAZIRLIK SORULARI

1. Sizce insanları değerlendirmenin kriterleri nelerdir?
2. Alçakgönüllü insanlar neden toplumda sevilirler?
3. Sizce ideal bir idarecinin karakteri nasıl olmalıdır?

2. OKUMA PARÇASI

BİR ÖYKÜ

Kaba saba, soluk, yıpranmış giysiler içindeki yaşlı çift, Boston treninden inip utangaç bir tavırla Rektör'ün bürosundan içeri girer girmez, sekreter masasından fırlayarak önlerini kesti... Öyle ya, bunlar gibi ne idüğü belirsiz taşralıların Harvard gibi üniversitede ne işleri olabilirdi?

Adam, yavaşça Rektör'ü görmek istediklerini söyledi. İşte bu imkansızdı. Rektör'ün o gün onlara ayıracak saniyesi yoktu. Yaşlı kadın, çekingen bir tavırla; "Bekleriz" diye mırıldandı. Nasıl olsa bir süre sonra sıkılıp gideceklerdi. Sekreter sesini çıkarmadan masasına döndü. Saatler geçti, yaşlı çift pes etmedi. Sonunda sekreter, dayanamayarak yerinden kalktı. "Sadece birkaç dakika görüşseniz, yoksa gidecekleri yok" diyerek rektörü iknaya çalıştı. Anlaşılan çare yoktu...

Genç Rektör, isteksiz bir biçimde kapıyı açtı. Sekreterin anlattığı tablo içini bulandırmıştı. Zaten taşralılardan, kaba saba köylülerden nefret ederdi. Onun gibi bir adamın ofisine gelmeye cesaret etmek, olacak şey miydi bu? Suratı asılmış, sınırları gerilmişti.

Yaşlı kadın hemen söze başladı. Harvard'da okuyan oğullarını bir yıl önce bir kazada kaybetmişlerdi. Oğulları, burada öyle mutlu olmuştu ki, onun anısına okul sınırları içinde bir yere, bir anıt dikmek istiyorlardı.

Rektör, bu dokunaklı öyküden duygulanmak yerine öfkelenmişti. "Madam" dedi, sert bir sesle, "Biz Harvard'da okuyan ve sonra ölen herkes için bir anıt dikecek olsak, burası mezarlığa döner."

"Hayır, hayır" diyerek haykırdı yaşlı kadın. "Anıt değil... Belki, Harward'a bir bina yaptırabiliriz." Rektör, yıpranmış giysilere nefret dolu bir nazar fırlatarak, "Bina mı?" diyerek devam etti; "Siz bir binanın kaç mal olduğunu biliyor musunuz? Sadece son yaptığımız bölüm yedi buçuk milyon dolardan fazlasına çıktı."

Tartışmayı noktaladığını düşünüyordu. Artık bu ihtiyar bunaklardan kurtulabilirdi. Yaşlı kadın, sessizce kocasına döndü: "Üniversite inşaatına başlamak için gereken para bu muymuş? Peki, biz niçin kendi üniversitemizi kurmuyoruz, o halde?"

Rektör'ün yüzü karmakarışıklı. Yaşlı adam başıyla onayladı. Bay ve Bayan Leland Stanford dışarı çıktılar. Doğu California'ya, Palo Alto'ya geldiler. Ve Harward'ın artık umursamadığı oğulları için onun adını ebediyyen yaşatacak üniversiteyi kurdular.

Amerika'nın en önemli üniversitelerinden birini, STANFORD'u.

3.OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

1. Sekreter, üniversiteye gelen insanların önünü niçin kesmiştir?
.....
2. Yaşlı çift, Rektör'ü niçin ziyaret etmek istemiştir?
.....
3. Sekreter, Rektör'ü nasıl ikna etti?
.....
4. Rektör nasıl bir karaktere sahiptir?
.....
5. Yaşlı çift, Rektör'den istediklerini alabildi mi?
.....
6. Rektör'ün hangi karakteri yaşlı çiftte inanmasına engel oldu?
.....
7. Sizce yaşlı çift, Rektör'ü niçin ikna edemedi?
.....
8. Yaşlı çift , Rektör'le görüşükten sonra ne yapmaya karar verdiler?
.....
9. Yaşlı çiftin Harward Üniversitesi'ne bina yaptırmalarına ne engel oldu?
.....
10. Yaşlı çift , ölen oğulları için nerede ve hangi üniversiteyi kurdular?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Sekreter, misafirlerin görüntüsünden çok hoşlandı.
.....
2. {...} Yaşlı çift, Afrika'nın en iyi üniversitesini yaptırdı.
.....
3. {...} Yaşlı çiftin oğulları Harvard Üniversitesi'nde çok mutluymuş.
.....
4. {...} Rektörle görüşen yaşlılar Stanford Üniversitesi'ni kurmuş.
.....
5. {...} Rektör, yaşlı insanlardan kurtulmak istemiş.
.....
6. {...} Yaşlı çifti sekreterle Rektör görüşürdü.
.....
7. {...} Yaşlı çift, Rektör'ün odasından çok mutlu ayrıldılar.
.....
8. {...} Rektör, bilmeden ve istemeden yeni bir üniversitenin kurulmasına vesile oldu.
.....
9. {...} Yaşlı çift, rektörün davranışlarından dolayı etkilenerek ek bir bina yaptırdılar.
.....
10. {...} Rektör, taşralı insanlardan hiç hoşlanmazdı.
.....

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimeleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

1. Kaba saba	a) Zamanla veya çok kullanılma sonucu aşınmak
2. Soluk	b) Bir olay veya durum karşısında kişinin takındığı davranış
3. Utangaç	c) Alçak sesle kendi kendine bir şeyler söylemek .
4. Tavır	d) Rengi kaybolmuş, matlaşmış (nesne)
5. Yıpranmak	e) Görgüsüz .
6. Çekingen	f) Bir topluluk içinde rahat konuşamayan
7. Mırıldanmak	g) Her şeyden çekinen, ürkek, tutuk (kimse)
8. Taşralı	h) Yaşanmış olaylardan belleğin sakladığı her türlü iz
9. Anı	ı) Aldırış etmek, önem vermek.
10. Umursamak	i) Şehirli olmayan, köylü .

B. Aşağıdaki deyimleri açıklayınız:

1. Ne idüğü belirsiz :
2. Pes etmek :
3. Suratı asılmak :
4. Sınırları gerilmek :
5. Nazar fırlatmak :

C. Aşağıdaki kelimeleri cümle içinde kullanınız:

1. Mırıldanmak :
2. Çare :
3. Anıt :
4. Dokunaklı :
5. Haykırmak :

D. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarını yazınız:

1. Çekingen :
2. Bağırarak :
3. İhtiyar :
4. Öfkelenmek :
5. Bıkmak :

E. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarını yazınız:

1. Sinirli :
2. Soluk :
3. Yaşlı :
4. Sert :
5. Nefret etmek :

5.KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Sizce toplumdaki ihtiyarlara olan saygı eskiden mi daha fazla idi, yoksa şimdi mi daha fazla?” sorusu ile alakalı düşüncelerinizi karşılıklı olarak paylaşınız. Bu konuda Avrupa ve Kazakistan’ı kıyaslayınız.

6. KOMPOZİSYON ÇALIŞMASI

“Benim üç hazinem vardır, onları gözbebeğim gibi saklarım. Birincisi sevgidir, ikincisi kanaatkarlıktır, üçüncüsü tevazudur. Yalnız aza kanaat eden insan cömerttir. Mütevazi olan da insanları iyi yönetir.” (Lao-Tse) sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. Sevgi kanaatkarlık ve hoşgörü kelimeleri size neyi ifade ediyor?
2. İnsanları sevmek kanaatkar olmak ve hoşgörülü olmak sizce çok mu zordur?

3. Birbirlerine karşı hoşgörölü ve anlayışlı davranan insanlardan oluşan toplumlarda insan ilişkileri nasıldır?

7. DEĞERLENDİRME

1. Yaşlı çiftin üniversiteye gelme sebebi neydi?

- a) Rektör onların akrabası idi
- b) Ölen çocukları için bir anıt yaptırmak istemişlerdi
- c) Çocuklarını üniversiteye kaydettireceklerdi
- d) Üniversiteye para bağışlayacaklardı

2. Rektör'ün yaşlı çift ile neden görüşmesi imkansızdı?

- a) Çünkü onlardan hiç hoşlanmamıştı
- b) Onların kendisinden para isteyeceklerini düşünüyordu
- c) Onlara ayıracak bir saniyesi bile yoktu
- d) Başka bir toplantısı vardı

3. Sekreterin yaşlı çifti Rektör'le görüştürmesinde onların hangi hareketi etkili olmuştur ?

- a) Çok yalvarmaları
- b) Kızıp bağırmaları
- c) Rektöre şikayet etmeleri
- d) Sabırla beklemeleri

4. Rektör kimlerden nefret ederdi?

- a) Taşralılardan, kaba saba insanlardan
- b) Fakir, yoksul kimselerden
- c) Bütün öğrenci velilerinden
- d) Yaşlı ve yürümekte zorlananlardan

5. Yaşlı çift çocuklarını ne zaman, nasıl kaybetmişlerdi?

- a) çocukları evden kaçıp bir daha dönmemişti
- b) Birisi tarafından tabanca ile öldürülmüştü
- c) Bir kazada vefat etmişti
- d) Çocukları intihar etmişti

6. Yaşlı çift kimin için, nereye anıt diktirmek istiyorlardı?

- a) Veliler için şehrin en güzel yerine
- b) Rektör için üniversitenin girişine
- c) Kızları için yeni yaptracakları üniversiteye
- d) Oğulları için üniversitenin sınırları içine

7. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre yanlıştır?

- a) Yaşlı çift Rektör'ün kapısının önünde biraz beklediler.
- b) Sekreter önce yaşlı çifti Rektör'le görüştürmek istemedi.
- c) Rektör yaşlı çiftin problemini hemen çözdü.
- d) Yaşlı çiftin çocukları bu üniversitede okumuştı.

8. Aşağıdaki cümlelerden hangisi hikayeye göre doğrudur?

- a) Sekreter rektöre gelen yaşlı çifti saygıyla karşıladı.
- b) Yaşlı çift rektörden para istediler.
- c) Rektör Yaşlı çiftin isteklerini hemen kabul etti.

d) Yaşlı çift yeni bir üniversite kurmaya karar verdiler .

9. “ Ne idüğü belirsiz” deyiminin anlamı hangi şıkta doğru gösterilmiştir?

- a) Maksadı belli olmayan
- b) Niyetinin kötü ya da iyi olduğu belli olmayan
- c) Kimseyle ilgi kurmayan
- d) Kim ve nasıl birisi olduğu bilinmeyen

10. “Etkili, insanın içine işleyen, tesir eden” anlamı ifade eden kelime hangisidir?

- a) Müteessir
- b) Dokunaklı
- c) Dayanıklı
- d) Mütebessim

8. EĞLENEREK ÖĞRENELİM

Aşağıda anlamları verilen atasözlerini boş karelere uygun ünlü (sesli) harfleri yerleştirerek bulunuz.

1. Kazanmakla mutluluk duyduğumuz para dar zamanımızda bizi siktiriden kurtarır.

K _ K Ç _ K _ R _ G _ N _ Ç _ N D _ R

2. İnsan ne kadar usta olursa olsun, gerekli araçlar olmadıkça kusursuz iş yapamaz.

L _ T _ S L _ R _ L _ V _ N _ R

3. Aman diyen, teslim olan düşmanın canına kıyılmaz. Eğilen baş kesilmez.

M _ N D _ L _ Y _ N _ K _ L _ Ç K _ L K M _ Z

4. Kötü davranışın karşılığı iyi olmaz.

R P _ K _ N B _ Ğ D _ Y B _ Ç M _ Z

5. Bir kimse önce kendi yakınlarına yararlı olur. Çocuk sayına geçen Çirak ustasının yolunu tutar.

R M _ T D _ B _ N _ D _ S _ R

6. Çıkarını başkasına zarar vermekte arayan kimse, o zarara kendi uğrar.

V _ G _ D _ N _ V L _ N _ R

7. Durmadan yer yurt değiştiren kimse varlık edinemez.

Y _ V _ R L _ N _ N T _ S Y _ S _ N T _ T M _ Z

ÜNİTE:4

1. HAZIRLIK SORULARI

1. Övülmek insanı yüceltir mi? Herhangi bir yarar sağlar mı?
2. İnsanlar, kendilerini ve başkalarını niçin överler?
3. Başkaları tarafından övüldüğünüzde hoşunuza gider mi? Neden?

2. OKUMA PARÇASI

ÖVÜLMEK

Övülsün de ne için, ne biçim övülürse övülsün, kimden, nereden gelirse gelsin, sevinçle karşılayan sanatçı, tuttuğu işe bir türlü inanmamış, kendini ona verememiş, benliğini onda yitirememiş bir kimsedir. İşine, uğraşına bağlayamamıştır, kendini beğenmişin biridir demek mi istiyorum? Doğrusu sanmam kendini gerçekten beğendiğini. Özüne güven mi olur böylesinde? Özüne güveni olsa, gerçekten beğense kendini, güvenir mi değme övgüye?

Bütün övgülerden değilse bile bir çok kimselerinkinden üstün görür kendini, küçük bulduklarından, değersiz bulduklarından övgü beklemek şöyle düşün, onlar övmeye kalksa, o bırakmaz söylemelerine, yüz vermez, kaçırır onlardan. Övüldükçe kıvranan sanatçıda bir aşağılık duygusu vardır bence, bir güçsüzlük duygusu vardır. O duyguyu yenemediği içindir ki avunmayı övülmekte arar, ancak alkış gürültüsü içinde kendini unuttur, kendinden geçer. Alkış kesildimi üzülür, ezilir.

Bilir, nereye gitse kurula kurula konuşur, dediklerini anlatır, yaptıklarını anlatır. Neler neler başarmamıştır!.. Eşi yoktur, benzeri yoktur yeryüzünde!.. En büyüklerle boy ölçüşür de yine üstün bulur kendini!... Aldanmayan öyle böbürlenmesine, içindeki üzüntüyü gizlemek içindir. Bütün o sözlerin arasında bir yalvarma sezilir: “Beğenin beni, övün beni ki biraz olsun inanayım

kendime! Yaptıklarımın gerçekten bir güzelliği var mıdır, bilmiyorum,ummuyorum, ummuyorum. Siz vardır deyin de beni, beni alkışlayın da kendimden geçip unutayım o şüpheyi. Neler buluyorsunuz, ne güzellikler görüyorsunuz benim eserlerimde, hepsini sayın dökün ki ben inanayım onların bulunduğu!” Söyler, koltuklarını kabartarak söyler, söyledikçe koltukları kabarır, karşındakileri inandırmak için söyler.Yalnız karşındakiler mi? Dilediği en çok kendini kandırabilmektir. Karşındakiler kanacak ki kendi kanabilsin. Yalnız kaldı mı, kendisine hayranlık gösterecek kimse bulunmadı mı, o bütün büyüklük gösterişleri çöküverir. Bir başına korkar öyle sanatçı, kimi görürse kendi arkasından sürüklemeye çalışır. Ne yapsın? Kendine uyanlar, taklid edenler olacak ki o da yaptığıının doğru olduğuna inanabilsin. Öyle bir sanatçının odasında, yatağında bir başına kalınca yaşadığına inanmıyorum. Yine de bana öyle geliyor ki gerçekten yaşamıyor. Besbelli, hep başkalarını düşünüyor: Şöyle anlatacağım ben onlara.....Şöyle alkışlayacakalar onlar beni.... Büyüklüğümün, eşsizliğimin sözünü ede ede bitiremeyecekler.....’

Övülmeyi bu denli seven sanatçı, başkalarını övmekten de kaçınmaz. Kendisinden biçer! “Ben övülmeyi seviyorum, oda sever, öyle ise ben onu öveyim ki o da beni övsün...” Böylece yalandan kurtulamaz. Yalnız yalandan mı? Beğenmediği, beğenemeyeceği yapıtları beğenmiş gözükür, başkalarını onların güzelliğine kandırmak ister. Ben onun tuttuğu işe inanmadığımı, kendini ona vermediğini işte bundan anlıyorum. Kişi gerçekten inandığı bir işe, doğruluğu içini sarmış olan bir yola eğrilir edebilir mi? Dilese de edemez, ucunda ölüm olsa edemez. Bilirsiniz Galile için anlatılanı: “Başını kurtarmak için yer dönmüyor diyeceksin!” demişler. “Dönmüyor, peki dönmüyor ya, gene dönüyor!” demiş. Beğenmediği bir eseri sanatçı da: “Güzel, güzel ya, gene de çirkin!” deyip çıkıverir.

Bunları yazarken kimi düşündüğümü sormayın. Bir kişiyi değil, yazı alanımızın birçok kişilerini düşündüm. Birbirlerini övüp duruyorlar, hepsi övülmek için övüyor. Bir de “Gençler yaşlılardan örnek almıyor. Onların görgülerinden faydalanmaya bakmıyor,” diyorlar. Oysa ki gençler de öyle, onlar da övgü diliyor, onlar da sevmedikleri sevemeyecekleri kimselerin, yalan olduğunu bildikleri övgülerini kıvançla karşılıyor. Eee! Ne yapsınlar? Kimseyi darıltmamak gerekmiş, iyi geçinmek gerekmiş. Bütün kötülüklerin başı işte o iyi geçinmek, kimseyi darıltmamak dileği. Bir ondan kurtulabilsek.

Nurullah Ataç

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz metine göre cevaplayınız.

1. Her türlü övgüden hoşlanan sanatçılar kimlerdir?

.....

2. Özüne güven duygusu kimlerde olmaz?
.....
3. Hangi sanatçılar avunmayı, övülmekte arar?
.....
4. Böbürlenlen sanatçının veya kişinin asıl maksadı nedir?
.....
5. Yazarın, yaşadığına inanmadığı sanatçılar kimlerdir? Niçin?
.....
6. Sanatçıların yalandan kurtulmasının yolu nedir?
.....
7. Ucunda ölüm bile olsa yolundan dönmeyenler kimlerdir?
.....
8. Yazara göre birbirlerini övüp duranlar kimlerdir?
.....
9. Övülme konusunda gençler ile yaşlıların görüş farkı nedir?
.....
10. Bu yazıdan nasıl bir sonuç çıkarıyorsunuz?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Övülmeyi seven sanatçı, tuttuğu işe bir türlü inanmamış, kendini ona verememiş, benliğini onda yitirememiş bir kimsedir.
.....
2. {...} Öz güveni olmayan sanatçı övülmeyi sevmez.
.....
3. {...} Aşağılık duygusunu yenemeyen sanatçı avunmayı övülmekte arar.
.....
4. {...} Böbürlenlen sanatçının asıl maksadı, içindeki üzüntüyü gizlemektir.
.....
5. {...} Böbürlenlen sanatçılar genelde başkalarını kandırırlar.
.....
6. {...} Övülmeyi seven sanatçı başkalarını övmekten hoşlanmaz.
.....
7. {...} Övülmeyi seven sanatçı, başkalarının da övülmeyi sevdiğini sanır.
.....
8. {...} Yaptığı işlerin doğruluğuna gerçekten inanan kişi, ucunda ölüm bile olsa yolundan dönmez.
.....
9. {...} Gençler yaşlılardan her zaman örnek alıyor.
.....

.....
10. {....} Gençler de yaşlılar da övülmeyi severler.
.....

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI:

A. Aşağıdaki kelimeleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

1. Avunmak	a) Bir şeyin beğenildiğini anlatmak için el çırpma
2. Görgü	b) Bir kimsenin öz varlığı, kişiliği
3. Darılmak	c) Övünerek kabarmak
4. Böbürlenmek	d) Toplumda uyulması gereken incelik davranışları
5. Benlik	e) Bir şeyle uğraşarak acısını unutmak
6. Alkış	f) Bir şeyin olmasını istemek, beklemek
7. Uğraş	g) Tutku, aşırı istek
8. Aşağılık	h) Niteliği düşük, adi
9. Ummak	ı) Bir insanın yaptığı iş veya meslek
10. Hayranlık	i) Birisinin kırılmasına, gücenmesine sebep olmak

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

- Aşağıdakilerden hangisi “benliğini yitirmek” deyimini açıklamaktadır?
a) Kendini tam anlamıyla işine vermek
b) Kişinin kendisini küçük, yetersiz görmesi
c) Bir kişinin işini yeterince yapmaması
d) Yaptığı işe bütün gücü ile sarılmama
- “Başarılı olacağına, bir işi kendisinin yapabileceğine inanma” anlamına gelen kelime aşağıdakilerden hangisidir?
a) övülme b) çekingenlik c) korkaklık d) özgüven
- “Kendine veya yakınlarına yapılan övgüden dolayı kıvanç duymak” anlamı ifade eden deyim aşağıdakilerden hangisidir?
a) koltuğu sallanmak b) koltukları kabarmak
c) kolunu sıvamak d) kolundan tutmak
- Aşağıdakilerden hangisi “böbürlenmek” kelimesinin eş anlamlısıdır?
a) övünmek b) avunmak c) iyi geçinmek d) alkışlanmak

C. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz:

- darılmak:.....
- yüce:.....
- beğenmek:.....
- kandırmak:.....
- ummak:.....

D. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını bulunuz.

- övmek:.....
- aşağılık:.....
- inanmak:.....
- kıvanç:.....
- inanmak:.....

E. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. biçim	a) kazanmak
2. beğenmek	b) saha
3. yenmek	c) şekil
4. alan	d) hoşlanmak

F. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. çirkin	a) sevinmek
2. yalan	b) güzel
3. üzölmek	c) ölmek
4. yaşamak	d) doğru

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

“İnsana suç işleten kendisi midir, toplum mudur?” sorusu ile alakalı görüşlerinizi karşılıklı sözlü olarak belirtiniz.

6. KOMPOZİSYON

“Kendini övme, sana güvenen olmaz, kendini kötüleme sana herkes inanır” (Joseph Roux) sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. İnsanlar başkaları tarafından övölmeye neden ihtiyaç duyarlar?
2. Sizce övmenin veya övölmünün orta yolu nasıl olmalıdır?
3. Başkaları tarafından övölmeye isteğinin kişiye ve topluma zararı var mıdır?
4. Sizce insanlar bu başkaları tarafından övölmeye isteğini nasıl yenebilirler?

7. DEĞERLENDİRME

1. Sizce okuduğumuz parçanın ana konusu aşağıdakilerden hangisidir?

a) övölmünün fazileti	b) övölmünün kötölüğü
c) övünmenin faydaları	d) gururlanmanın çirkinliğı

2. Yazar, daha kimlerin övölmeyi sevmesinden şikayet etmektedir?

a) öğretmenlerin	b) iş adamlarının
c) devlet memurlarının	d) sanatçılarının

3. Kendisinin övölmeyi isteyen sanatçının başvurduğu yol aşağıdakilerden hangisidir?

a) başkalarını yermek	b) başkalarını övmek
c) kimseyi beğenmemek	d) her yerde kendini övmek

4. Parçaya göre sanatçılarının yaptığı yanlışlık hangisidir?

a) sanatını sevmesi
b) başkalarını küçümsemesi
c) başkalarını yalan yere övmek
d) sevmediğı halde seviyormuş gibi görünmek

5. Sanatçıları bu yanlışlıklara sevkeden, bütün kötülüklerin kaynağı olan şey nedir?

- a) iyi geçinmek, kimseyi darıltmamak dileği b) kendini öne çıkarma isteği
c) başkalarına karşı duyduğu sevgi d) sanata olan düşkünlüğü

6.Yazara göre birbirlerini övüp duranlar kimlerdir?

- a) Avunmayı övünmekte arayan sanatçılar
b) kendisinin övülmesini istemeyen sanatçılar
c) başkalarını beğenmeyen zenginler
d) zenginleri kıskanan fakirler

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisi okuduğumuz parçaya göre yanlıştır?

- a) Sanatçı, tuttuğu işe bir türlü inanamamış, kendini ona verememiş bir kimsedir.
b) Övüldükçe kıvranan sanatçıda bir aşağılık ve güçsüzlük duygusu vardır.
c) Aşağılık duygusu olan sanatçı avunmayı övünmekte arar
d) Övülmekten hoşlanan sanatçı her yerde kendi yaptıklarını anlatır.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisi okuduğumuz parçaya göre doğrudur?

- a) Sanatçılar övülmekten pek hoşlanmazlar
b) Aşağılık duygusu olan sanatçılar genelde kendilerini anlatmazlar
c) Övülmeyi seven sanatçı başkalarını övmekten de kaçınmaz.
d) Gençler de yaşlılar da övülmeyi hiç sevmezler.

9. “Çevresini çevirmek, kuşatmak” anlamı ifade eden kelime aşağıdakilerden hangisidir?

- a) sarmak b) donatmak c) süslemek d) bağlamak

10. “Her istediğini yerine getirerek şımartmak” anlamında kullanılan deyim aşağıdakilerden hangisidir?

- a) yüz tutmak b) yüz vermek
c) yüz çevirmek d) yüzüzlük etmek

ÜNİTE:5

1. HAZIRLIK SORULARI

1. Doğruyu söylemek çok mu zordur?
2. İnsan niçin yalan söyler?
3. Yalan söyleyen bir insana karşı nasıl bir tavır alırsınız?
4. Yalan söylediğinizde pişmanlık duyar mısınız?

2. OKUMA PARÇASI

HAYAT KUMAŞI

Sonbaharın son günleriydi. Güneşin güzel yüzü eskisinden daha tatlıydı. Köy odasının bahçesinde koyu bir sohbet vardı. Bir bulut güneşi perdeleyince hava soğudu. Zihni Usta titreyerek:

-Bayağı üşüdüm dostlar, dedi. İmam Rıza da ceketinin düğmelerini iliklerken ekledi:

- Doğru dersin de Zihni kardeş, maşallah Yunus Dedemiz hiç üşümüyor...

Yunus Dede:

- Ben neden üşümüyorum biliyor musunuz? Üzerimdeki gömleğin kumaşını kendim dokudum, hem de saf yünden. Hani bugünlerde bütün dünya organik tarım deyip duruyor ya! Atalarımız bunu asırlarca uygulamış. Ama şimdi nerede..! dedikten sonra hüzünlü bir suskunluğa büründü. İmam Rıza merakla:

- “Nerede” dediğiniz şey nedir efendim?

-Ne olacak Rıza Efendi. Evdeki tezgâhın başına benden başka kimse geçmiyor. Benim de ayağımın biri çukurda sayılır, yarın bir gün tezgâh yetim kalacak... Duygulanan Zihni Usta:

- Öyle söyleme Yunus Dede! Allahü Teala seni başımızdan eksik etmesin. Benim İbrahim, ilkokulu bitirdi. Öğleden önce okula gitsin, öğleden sonra da tezgâhın başına geçsin, olmaz mı? deyince Yunus dede keyiflendi.

- Çaycı evladım! Çaylarımızı tazele, diye seslendi...

Okulların açılmasıyla beraber kumaş tezgâhı da işlemeye başladı. Önce yünü ip yapmayı öğretti Yunus Dede, sonra kumaş dokumayı. Günler, haftalar sürdü İbrahim'in işi kavraması. Kumaşı yanlış dokudu, desenleri eksik yaptı ama bir defa olsun kızmadı ustası.

- Üzülme evladım, yanlış olduysa düzeltir doğrusunu yaparız, dedi sevgiyle. Öğrenmek kadar öğretmek de sabır istiyordu. Çünkü sabırla her iş daha güzel oluyordu. İbrahim, kendi dokuduğu kumaşı tezgâhtan çıkarıp okşamaya başlayınca bütün yorgunluğunu unutuyordu...

Öğle namazından çıkan Yunus Dede hızla eve yöneldi. Ona göre her sanat kutsal, her emek değerli, verilen her söz önemliydi. Yolun kenarında top oynayan çocuklara ilişti gözü. İbrahim de onların arasındaydı.

- Oyuna dalmış, maç bitince gelir, diye düşündü.

Dakikalar, saatler geçtiği hâlde İbrahim gelmedi. İkinci gün Yunus Dede sordu:

- Evladım dün niçin gelmedin?

İbrahim'in yüzü kızardı, mendilini çıkarıp burnunu siler gibi yaptı. Yunus Dede üzüntülü bir sesle:

- Bak İbrahim! Kumaşı yanlış dokusan, söker doğrusunu yaparız. Desenleri eksik yapsan düzeltiriz. Ama hayat kumaşında yanlış yaparsan onu düzeltmek mümkün değildir. Bundan sonra usta çırak ilişkimiz nasıl devam edecek bilemiyorum...

İbrahim hatasını anlamıştı ama Yunus Dedenin de gönlünü almalıydı.

- Öür dilerim usta, Allah bile yapılan hataları affediyor. Sen de bir büyüklük yapsan...

- Evladım! Allah bir daha aynı hatayı yapmayacağına söz verip de sözünde duranları affeder, dedi Yunus Dede. Kendisi için bir ümit ışığının yandığını hisseden İbrahim heyecanla atıldı:

- Ben de bir daha yalan söylemeyeceğime söz veriyorum, dedikten sonra ustasının ellerine sarıldı.

Yunus Dede şefkâtle yanaklarından öperken:

- Benim güzel çırağım. Hayat, silgi kullanılmadan yapılan resim gibidir. Elbette silgi kullanabilirsin, fakat geride izi kalır. Benim derdim, hayatındaki silgi izlerinin az olmasıdır.

Çok duygulanan İbrahim:

- Allah senden razı olsun Yunus Dede! Bana hem maddî hem de manevî ustalık yaptın, dedikten sonra bir daha ellerinden öptü.

Kara kış gelip çattığında, dokuduğu kumaşlardan giyinen İbrahim'in ne vücudu ne de yüreği üşüyordu...

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Diğer İhtiyarlar üşüdüğünde Yunus dede neden üşümüyor?
.....
2. Yunus Dede niye üzülüyor?
.....
3. Yunus Dede'nin üzüntüsünü giderip keyflendiren şey neydi?
.....
4. Yunus Dede, İbrahim'in yanlışlarına karşı nasıl davrandı?
.....
5. Yunus Dede'yi üzen İbrahim'in hangi davranıştıydı?
.....
6. Yunus Dede normal kumaş dokumak ile hayat kumaşını dokumak arasındaki farkı nasıl anlatıyor?
.....
7. Allah hangi kullarının yanlışlarını affedermiş?
.....
8. Yunus Dede hayatı neye benzetiyor?
.....
9. Kara kışta İbrahim' in bedeni ve yüreği neden üşümüyor?
.....
10. Hayat resminde kalan izleri azaltmanın bir yolu var mıdır?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Bulut, güneşi perdeleyip hava soğuyunca herkes üşümeye başladı.
.....
2. {...} İbrahim dede, kendi işini devam ettirecek kimse olmadığına çok üzülmüş.
.....
3. {...} Kimyasal maddeler karıştırılan kumaş Yunus Dede'yi üşütmemiştir.
.....
4. {...} Zihni Usta, yanında çırak olarak çalıştırması için İbrahim'i teklif etmiştir.
.....
5. {...} Yunus Dede İbrahim'in bir gün önce işe gelmemesine çok üzülmüş.
.....
6. {...} İbrahim işe gelmemesine bir yalan bahane uydurmaya çalışırken Yunus Dede bunu anlayıp önlemiş.
.....

7. {...} Hayat kumaşını örerken yanlış yapan onu düzeltemez.

8. {...} Yunus Dede, çırağını yanından kovmak istemiş.

9. {...} Hayat bir resme benzer. Ama mümkünse silgi kullanılmamalı.

10. {...} Yunus Dede İbrahim'in hem maddi hem manevi ustası olmuş.

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. Bayağı	a) Bir şeyi her yönüyle iyice anlamak.
2. Kumaş	b) Üzerinde küçük makinelerle iş görülen yapım aracı
3. Tarım	c) Sanat öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan kimse.
4. Uygulamak	d) Gönül üzünlüğü, gam, keder.
5. Hüznün	e) Hiçbir özelliği olmayan, basit, sıradan
6. Bürünmek	f) Bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, ziraat.
7. Tezgah	g) Kağıt, kumaş, tahta gibi şeylere yapılan çizim
8. Kavramak	h) Sanat öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan
9. Desen	ı) Yün, ipek gibi şeylerden makinede dokunmuş malzeme.
10. Çırak	i) Sarılmak, örtünmek, kapanmak

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. Aşağıdakilerden hangisi “İnancına göre çok değerli olan, bozulmaması, karşı çıkılmaması, saygı gösterilmesi gereken şey” anlamında kullanılan bir kelimedir?

- a) mutlu b) manevi c) kutsal d) basit

2. Bir şeyin düğmesini iliğine geçirmek için aşağıdaki fiillerden hangisi kullanılır?

- a) bağlamak b) iletmek c) çözmek d) iliklemek

3. Aşağıdakilerden hangisi “Katıksız, temiz, katışıksız, halis” anlamında kullanılan bir sıfattır?

- a) sağlam b) saf c) görkemli d) ihlaslı

4. Aşağıdakilerden hangisi “Kendini bilmez duruma gelmek, bir şeyin içine girerek kendinden geçmek” anlamında kullanılır?

- a) dalmak b) düşünmek c) sallamak d) okşamak

5. Burun, ter silme ve elini kurulamakta kullanılan kare biçiminde kağıt veya kumaş parçasına ne denir?

- a) havlu b) örtü c) mendil d) fırça

C.Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını söyleyiniz:

- 1.dokumak:..... 2.sohbet:..... 3. asır:.....
4.Hüzün:..... 5.kızmak:.....

D.Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını söyleyiniz:

- 1.koyu:..... 2. soğumak:..... 3.eksik:.....
4.taze:..... 5. manevi:.....

E.Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. uygulamak a) anlamak
2. kavramak b) örtünmek
3. bürünmek c) tetkik etmek
4. incelemek d) tatbik etmek

F. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. üşümek a) açık
2. doğru b) terlemek
3. koyu c) tam
4. eksik d) yanlış

G. Aşağıdaki deyimlerin anlamlarını yazınız ve birer cümle içinde kullanınız:

- 1.Gözü ilişmek:.....
2.Gönlünü almak:.....
3.Bir ayağı çukurda olmak:.....

5.KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Bir toplumun gelişmesinde ihtiyaçların mı, yoksa gençlerin mi katkısı daha fazladır?” sorusu ile ilgili görüşlerinizi karşılıklı olarak aktarınız.

6.KOMPOZİSYON

“Hayatta silgim hep kalemimden önce bitti, çünkü kendi doğrularımı yazacağıma, tuttum başkalarının yanlışlarını sildim” sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. İnsan neden hep kendisini ön plana çıkarmak ister?
2. İnsan başkalarının kusurlarını kolaylıkla görebilirken neden kendi kusurlarını göremez?
3. Başkalarının yanlışlarını düzeltmektense kendi yanlışlarını düzeltmek daha akıllıca değil midir?

7. DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdakilerden hangisi Yunus dede'nin üzülmemesinin asıl sebebidir?

- a) oğlu ve torunun olmaması
b) yaşlanması ve bir ayağının çukurda olması

- c) organik tarımı atalarının uygulamış olması
d) işini devam ettirecek kimsenin olmaması

2. Yunus Dedeyi keyiflendiren şey neydi?

- a) saf yüнден gömleğinin soğukta üşütmemesi
b) çaycının çaylarını tazelemesi
c) Zihni Usta'nın İbrahim'i çirak olarak teklif etmesi
d) Yanındaki ihtiyarların kendisini övmesi

3. Aşağıdakilerden hangisi Yunus Dede'nin İbrahim'e öğrettiklerinden biri değildir?

- a) yünü ip yapmak
b) kumaş dokumak
c) resim yapmak
d) yalan söylememek

4. İbrahim yorgunluğunu ne zaman unutturdu?

- a) dokuduğu kumaşı okşamaya başlayınca
b) çocuklarla top oynadığı zaman
c) Yunus Dede bir şey öğrettiği zaman
d) maçı eve dönünce

5. İbrahim'in yaptığı hareketlerden hangisi Yunus Dede'yi üzüyor?

- a) kumaşı yanlış dokuması
b) yalan söylemeye kalkışması
c) desenleri eksik yapması
d) maç bitince iş başına dönmemesi

6. Yunus Dede'ye göre aşağıdakilerden hangisinin düzeltilmesi imkansızdır?

- a) kumaşı dokurken yanlış dokumak
b) desenleri eksik yapmak
c) hayat kumaşını dokurken yanlış yapmak
d) silgi kullanmadan resim yaparken yanlış yapmak

7. Yunus Dede İbrahim'e ders vermek için hayatı neye benzetir?

- a) kullanılmayan bir silgiye
b) eksiksiz dokunan kumaşa
c) halı üzerindeki desene
d) silgi kullanılmadan çizilen resme

8. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre doğrudur?

- a) hava soğuyunca herkes üşümüş
b) İbrahim maçıktan sonra dönmeyince ustası üzülmüş
c) İbrahim'in işi öğrenmesi haftalar sürmüştü
d) Hayat resmini çizerken asla silgi kullanılmaz

9. İbrahim Yunus Dede'ye kendisini nasıl affettirdi?

- a) Bir daha gelmeyeceğini söyleyerek
b) Yalan söyleyerek
c) Özür dileyerek
d) Ağlayarak

10. Bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi ve işlenip değerlendirilmesine ne denir?

- a) köylülük
b) çobanlık
c) tarım
d) tarla

ÜNİTE:6

1. HAZIRLIK SORULARI

1. İnsan hangi durumlarda acele karar verir?
2. Acele karar vermek başarıyı etkiler mi?
3. Sizce bir problem çözülrken nasıl hareket etmek daha doğru olur?

2. OKUMA PARÇASI

ACELE KARAR VERMEYİN

Köyün birinde bir yaşlı adam varmış. Çok fakirmiş ama Kral bile onu kıskanırmiş...Öyle dillere destan bir beyaz atı varmış ki, Kral bu at için ihtiyara nerdeyse hazinesinin tamamını teklif etmiş ama adam satmaya yanaşmamış...

“Bu at, bir at değil benim için; bir dost, insan dostunu satar mı” dermiş hep. Bir sabah kalkmışlar ki, at yok. Köylü ihtiyarın başına toplanmış:

- Seni ihtiyar bunak, bu atı sana bırakmayacakları, çalacakları belliydi. Krala satsaydın, ömrünün sonuna kadar beyler gibi yaşardın. Şimdi ne paran var, ne de atın, demişler. İhtiyar:

- Karar vermek için acele etmeyin, demiş. - Sadece at kayıp deyin, Çünkü gerçek bu. Ondan ötesi sizin yorumunuz ve verdiğiniz karar. Atının kaybolması, bir talihsizlik mi, yoksa bir şans mı? Bunu henüz bilmiyoruz. Çünkü bu olay henüz bir başlangıç. Arkasının nasıl geleceğini kimse bilemez.

Köylüler ihtiyar bunağa kahaahalarla gülmüşler. Aradan 15 gün geçmeden at, bir gece ansızın dönmüş. Meğer çalınmamış, dağlara gitmiş kendi kendine. Dönerken de, vadideki 12 vahşi atı peşine takıp getirmiş. Bunu gören köylüler toplanıp ithiyardan özür dilemişler.

-Babalık! demişler, - Sen haklı çıktın. Atının kaybolması bir talihsizlik değil adeta bir devlet kuşu oldu senin için, şimdi bir at sürün var..

- Karar vermek için gene acele ediyorsunuz, demiş ihtiyar. - Sadece atın geri döndüğünü söyleyin. Bilinen gerçek sadece bu. Ondan ötesinin ne

getireceğini henüz bilmiyoruz. Bu daha başlangıç. Birinci cümlenin birinci kelimesini okur okumaz kitap hakkında nasıl fikir yürütebilirsiniz?

Köylüler bu defa açıkça ihtiyarla dalga geçmemişler ama içlerinden “Bu herif sahiden gerzek” diye geçirmişler. Bir hafta geçmeden, vahşi atları terbiye etmeye çalışan ihtiyarın tek oğlu attan düşmüş ve ayağını kırmış. Evin geçimini temin eden oğul şimdi uzun zaman yatakta kalacakmış. Köylüler gene gelmişler ihtiyara:

- Bu atlar yüzünden tek oğlun, bacağını uzun süre kullanamayacak. Oysa sana bakacak başkası da yok. Şimdi eskisinden daha fakir, daha zavallı olacaksın, demişler. İhtiyar:

- Siz erken karar verme hastalığına tutulmuşsunuz, diye cevap vermiş. - O kadar acele etmeyin. Oğlum bacağını kırdı. Gerçek bu. Ötesi sizin verdiğiniz karar. Ama acaba ne kadar doğru. Hayat böyle küçük parçalar halinde gelir ve ondan sonra neler olacağı size asla bildirilmez.

Birkaç hafta sonra, düşmanlar kat kat büyük bir ordu ile saldırmış. Kral son bir ümitle eli silah tutan bütün gençleri askere çağırmış. Köye gelen görevliler, ihtiyarın kırık bacaklı oğlu dışında bütün gençleri askere almış. Köyü matem sarmış. Çünkü savaşın kazanılmasına imkân yokmuş. Giden gençlerin ya öleceğini ya da esir düşeceğini herkes biliyormuş. Köylüler, gene ihtiyara gelmişler:

- Gene haklı olduğun kanıtlandı” demişler. “Oğlunun bacağı kırık ama hiç değilse yanında. Oysa bizimkiler, belki asla köye dönemeyecekler. Oğlunun bacağının kırılması, talihsizlik değil, şansmış meğer...

- Siz erken karar vermeye devam edin, demiş, ihtiyar. - Oysa ne olacağını kimseler bilemez. Bilinen bir tek gerçek var. Benim oğlum yanımda, sizinkiler askerde. Ama bunların hangisinin talih, hangisinin şanssızlık olduğunu sadece Allah biliyor.

Acele karar vermeyin. Hayatın küçük bir dilimine bakıp, tamamı hakkında karar vermektan kaçının. Karar, aklın durması halidir. Karar verdiniz mi, akıl düşünmeyi, dolayısı ile gelişmeyi durdurur. Buna rağmen akıl, insanı daima karara zorlar. Çünkü gelişme halinde olmak tehlikelidir ve insanı huzursuz yapar. Oysa gezi asla sona ermez. Bir yol biterken yenisi başlar. Bir kapı kapanırken, başkası açılır. Bir hedefe ulaşırsınız ve daha yüksek bir hedefin hemen oracıkta olduğunu görürsünüz. (Lao Tzu).

3.OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

1. Kral, yaşlı adamı niçin kıskanmış?

.....

2. Köylüler yaşlı adam ile niçin dalga geçiyor?

.....

3. Acele karar vermek köylülere nasıl duruma düşürüyor?

4. Yaşlı adam nasıl bir karaktere sahip?

5. Yaşlı adam, köylülere hikâyenin sonunda nasıl bir ders verdi?

6. Yaşlı adam atı satmaya niçin yanaşmamış?

7. Adamın oğlunun başına ne gelmiş?

8. Köyü neden matem sarmış?

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikâyeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Kral yaşlı adamın atını satın almıştır.

2. {...} Kral yaşlı adam atı satmadığı için atı çaldırtmıştır.

3. {...} Köylüler yaşlı adamın her yaptığı hareketi takdir ederler.

4. {...} Yeni atlar gelince yaşlı adam çok zengin olmuştu.

5. {...} Yaşlı adamın oğlu atları terbiye ederken düşmüş ve ayağını kırmıştır.

6. {...} Savaş çıkınca köydeki bütün gençler askere alındı.

7. {...} İhtiyar adam acele karar vermeyen bir karaktere sahiptir.

8. {...} İhtiyar adam atını ucuza satmak istememiştir.

9. {...} İhtiyar adamın oğlu öldüğü için köyü matem sarmıştır.

10. {...} İhtiyar adam her işinde aceleci davranmaktadır.

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimeleri anlamlarıyla eşleştiriniz

1. Kıskanmak	a) Altın, gümüş vb. değerli eşya yığını, büyük servet
2. Hazine	b) Doğada yaşayan, evcil olmayan (hayvan)
3. Talih	c) Aklını yitirerek ne yaptığını bilemez duruma gelen kişi
4. Matem	d) Bir olayı belli bir görüşe göre açıklama, değerlendirme
5. Vahşi	e) Kendinden üstün gördüğü birini çekememe
6. Teklif etmek	f) Bir şeyin gerçekliğini kanıtla ortaya koymak
7. Bunak	g) Şans
8. Yorum	h) Gerçeği görüp ona göre davranmaya elverişli olmayan
9. Kanıtlamak	ı) Önermek, öneride bulunmak
10. Gerzek	i) Ölüm veya bir felaketten doğan acı

B. Aşağıdaki deyimleri açıklayınız:

1. Dillere destan :
2. Matem sarmak :
3. Dalga geçmek :
4. Başına toplanmak :
5. Başına devlet kuşu konmak :

C. Aşağıdaki kelimeleri cümle içinde kullanınız:

1. Acele :
2. Fikir :
3. Dost :
4. Şanssızlık :
5. Kanıtlamak :

D. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarını yazınız:

1. Ömür :
2. Şans :
3. Yabani :
4. Fikir :
5. Yas :

E. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarını yazınız:

1. İhtiyar :
2. Erken :
3. Düşman :
4. Gerçek :
5. Uysal :

5.KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Günümüzde bir toplumun gelişmesinde ihtiyarlar mı, yoksa gençler mi daha çok faydalı olurlar?” sorusu ile alakalı düşüncelerinizi karşılıklı olarak paylaşınız.

6.KOMPOZİSYON ÇALIŞMASI

"Yemeden önce çiğnemek ne ise konuşmadan önce düşünmek de odur" sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. İnsanlar her yerde ve her türlü düşüncelerini aktarmalı mı?
2. Düşüncelerimizi ifade ederken nelere dikkat etmeliyiz?
3. İnsanların birbirlerinin düşüncelerine karşı anlayışlı olmaları nasıl sağlanabilir?

7. DEĞERLENDİRME

1. Yaşlı adam, atı kayb olduğunda daha önce krala satmadığına neden pişman olmamış?

- a) Atının geri geleceğini biliyordu.
- b) Kimsenin çalmadığını, dağlara gittiğini öğrenmişti.
- c) Sabredip sonunu beklemişti.
- d) Köylülerin kendine acımasını istemiyordu.

2. Köylüler yaşlı adamla niçin alay etmişler?

- a) Gerizekalı olduğu için
- b) Kendileri gibi düşünmediği ve onu anlayamadıkları için
- c) Atı geri döndüğü için
- d) Dünya malına pek önem vermediği için.

3. Köylüler neden ihtiyarın eskisinden daha fakir, daha zavallı olacağını düşünmüşler?

- a) Çünkü atı olmayınca çalışamazdı.
- b) Vahşi atlara kimse bakamazdı
- c) Tek oğlu bacağı kırınca bakacak başka kimsesi yoktu
- d) Oğlunu askere alınca kimsesiz kalmıştı.

4. İhtiyarın oğlunun bacağı kırılması neden şans olmuş?

- a) Kırık bacağı yüzünden askere alınmamış
- b) Bacağı kırılmasına rağmen babasına bakabilmiş.
- c) Vahşi atlar yüzünden babası zarar görmemiş
- d) Atın geri gelmesine sebep olmuş.

5. İhtiyarı her zaman haklı çıkaran hangi davranıştıydı?

- a) Akıllı ve önünü görebilmesi
- b) Acele etmeyip sonunu beklemesi
- c) Her zaman iyi düşünmesi
- d) Yaşlı olduğu için dünya malına önem vermemesi

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisi hikayeye göre doğrudur?

- a) Kral adamın atını kıskandığı için çaldırılmış.
- b) Düşmanlarla savaşta bütün gençlerini kaybeden köyü matem sarmış.
- c) Kral atı satın alarak hayatının sonuna kadar eyler gibi yaşamak istemiş.
- d) Köylüler ihtiyarı anlayamadıkları için gerzek sanmışlar.

7. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre yanlıştır?

- a) Kral ihtiyarın atını satın almak istedi.
- b) İhtiyar acele karar vermeyen bir karaktere sahiptir.
- c) İhtiyar adam köylüler ile dalga geçti.
- d) İhtiyar adamın tek oğlu attan düşerek bacağını kırdı.

8. Aşağıdaki cümlelerden hangisi hikayeye göre doğrudur?

- a) Savaş çıkınca köydeki bütün gençler askere alındı
- b) İhtiyar adam atını ucuza satmak istememiştir.
- c) Yeni atlar gelince yaşlı adam çok zengin olmuştu.
- d) Köylüler yaşlı adamın her yaptığı hareketi takdir ederler. .

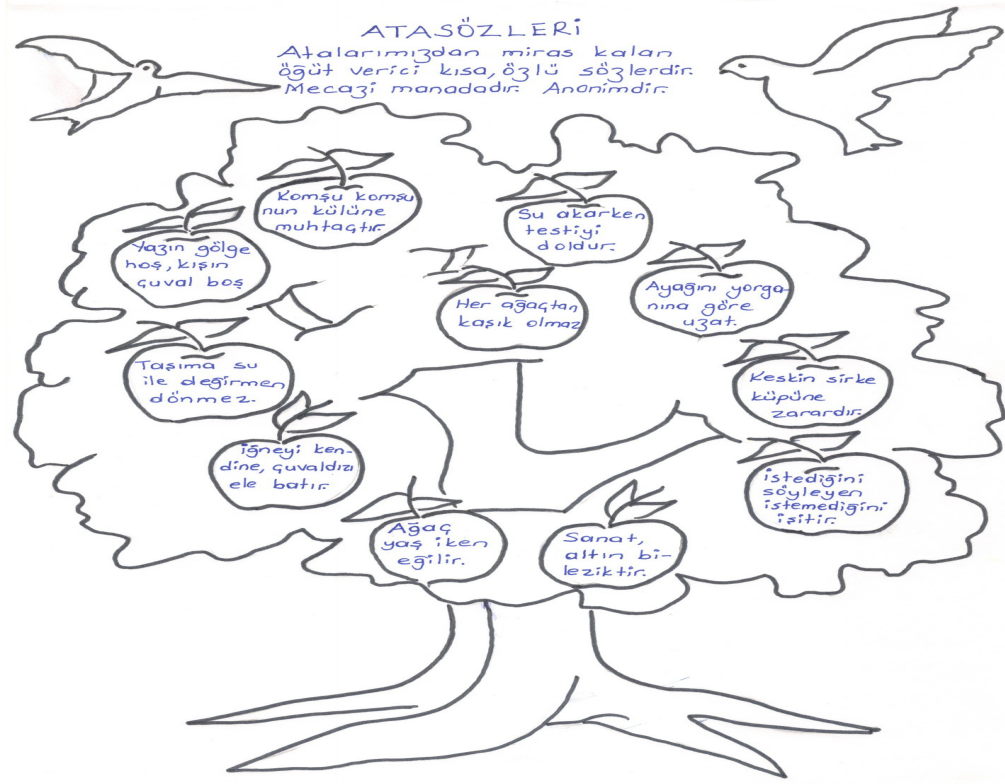
9. “ Dillere destan” deyiminin anlamı hangi şıkta doğru gösterilmiştir?

- a) Herkes tarafından bilinen ve sevilen
- b) Destanlarda adı geçen
- c) En büyük ve pahalı olan
- d) Çok güçlü ve kuvvetli olan

10. “Bir olayı belli bir görüşe göre açıklama, değerlendirme” anlamı ifade eden kelime hangisidir?

- a) Makale
- b) Yorum
- c) Fikir
- d) Seminer

8. EĞLENEREK ÖĞRENELİM

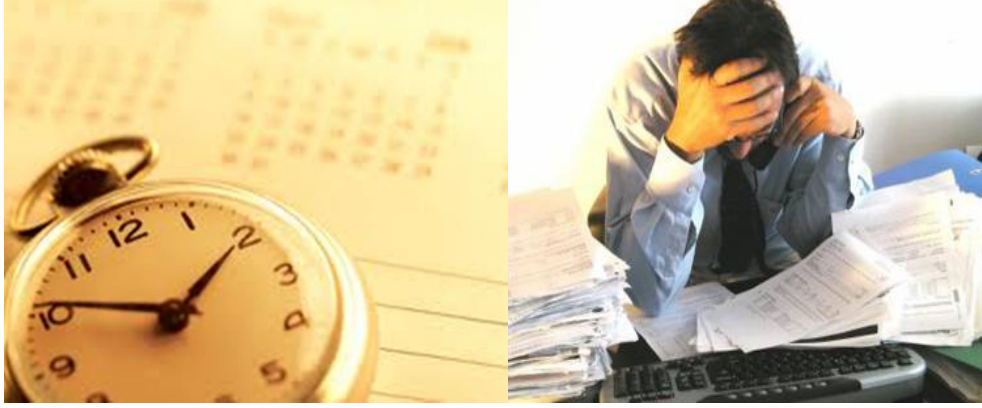

ÜNİTE:7

1. HAZIRLIK SORULARI.

1. Sizce insanın diğer yaratıklardan ayıran özellikleri nelerdir?
2. Mükemmel bir yaratık olan insan için ortalama 60-70 senelik bir hayat yeterli midir?
3. İnsan, çok kıymetli olan zamanını nasıl değerlendirmeli?

2. OKUMA PARÇASI

ÇALIŞMAK VE ZAMAN

Tembellik içinde zevk ve eğlence, mezarlıkta kurulan bir içki sofrasına benzer. Ona sarılanlar, vücutlarında neşe tadarlar ama, ruhlarında bu neşeye karşılık hüzünden başka bir şey hissetmezler.

Tembellik ölümün küçük kardeşi, zevk ve eğlence ise hayatın büyük düşmanıdır.

Bir tembel, daha gençliğinde iken ihtiyarlar. Çünkü işsiz geçen zamanın her dakikası saatten uzundur.

Zevk ve eğlence düşkünü ne kadar yaşasa da ömrüne doymadan dünyadan gider. Çünkü oyun ve eğlence içinde saat, dakikadan kısadır.

Birçok mirasyedi biliriz ki, uzaktan haline bakılsa zevk ve eğlence içinde yüzüyor sanılır. Halbuki o zavallı, bütün ömrünü bir eğlence bulmaya harcar da yine dünya lezzetinin birinden memnun olmaz. Emeksiz eğlence tuzsuz yemeğe benzer.

İnsan kendi çalışması ile yaşmalıdır ki zamanının kıymetini bilsin, hayatın lezzetini duysun.

Biz o adama nasıl mesut deriz ki? Her gün geçen ömrüne acır durur da yine hayatının günlerini, bir ceza çekme müddeti imiş gibi, vaktini geçirmeğe çalışır. Çalışması ile geçinen bir insan ise, hiç eğlence aramaya muhtaç olmaz. Çünkü eğlencede iş bulunmaz ama eğlence vardır. Hele vakit geçirmeyi hiç düşünmez. Ne yazık ki, vakit kendi kendine geçer, gider. Yoksa onun geçişini

çabuklaştırmak akıllı bir adamın işi değildir. “Allah kazananları sever.” Şundan dolayı ki: Üstün yaratık olan insanın hayatı ve rahatı kazanç iledir. İnsan bir gün elbette ölür. Ama dünyaya ölmek için gelmemiştir. Eğer ölmek için gelmiş olsaydı, kader herkesi daha ana karnından yokluk mezarına düşürürdü. Şüphesiz yok! İnsan her sıkıntıya katlanır. Fakat o alçalmak için yaratılmamıştır. Eğer alçalmak için yaratılmış olsaydı, kainatı yaratan, boş yere hepimize çalışma istidadı vermezdi.

“Zaman altındır” derler. Fakat o da zamanın kıymetini layıkıyla değerlendirmeye yetmez.

Bir dakikada yüz bin altın kazanılabilir ama, yüz milyon altın insana bir dakikayı kazandıramaz. Durum böyle iken, ne gariptir ki, yine vaktini kaybetmek için yüzlerce, binlerce altın harcayanlar da vardır.

Zaman yaşamının temeli, çalışma hayatın kaynağıdır, insan zaman sayesinde geçinir. Çalışması ile yaşar. Tembel tembel duranlar için toprağın altı ile üstü arasında ne fark olabilir? Rahat döşegi, yer yüzüne çıkmış mezar değil de nedir?

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları metine göre cevaplayınız.

1. Yazar, tembelliği ve tembellikle gelen zevk ve eğlenceyi nelere benzetir?
.....
2. Tembel insanların daha gençken ihtiyarlama sebebi neymiş?
.....
3. Birçok zevk ve eğlence içinde yüzüyor görünen insanların hali aslında nasıl olmuş?
.....
4. Zamanının kıymetini bilenler kimlerdir? Niçin?
.....
5. Hangi insanlar hayatta eğlence aramaya muhtaç olmaz? Niçin?
.....
6. İnsan neden dünyaya ölmek için gelmemiştir?
.....
7. Vaktini değerlendiren insanla boşa harcayan insan arasında nasıl bir fark varmış?
.....
8. Zamanın altından daha kıymetli olmasının sebebi neymiş?
.....
9. Okuduğumuz parçanın ana fikri nedir?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanını “D” ile, yanlış olanını da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Zevk ve eğlenceyle yaşayanların vücutları neşe tatsalar da ruhları hüznün içindedirler.

2. {...} İşsiz geçen zamanın her dakikası çok kısa olduğu için insan çabuk ihtiyarlar.

3. {...} Zevk ve eğlence düşkününü insan hayatını doya doya yaşar.

4. {...} Birçok mirasyediler hayatını eğlence bulmaya harcadığı için onun hiçbirinden lezzet alamazlar.

5. {...} Kendi çalışmasıyla yaşayan insanlar hayatın lezzetini duyarlar.

6. {...} Mesut insan odur ki, her günü ceza çekme müddeti imiş gibi geçirmeye çalışır.

7. {...} Üstün yaratık olan insanın hayatı ve rahatı zevk ve eğlenceyledir.

8. {...} İnsana çalışma istidadının verilmesi onun alçalmak için yaratılmadığını gösterir.

9. {...} Bir dakikada yüz milyon altın kazanılamaz, ama yüz bin altın bir dakika kazandırabilir.

10. {...} Tembel insanların yaşaması ölmesinden daha iyidir.

4. KELİME VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. Zevk	a) Bir kimsenin bir şeyi anlama veya yapabilme niteliği
2. Hüzn	b) Neşeli ve hoşça vakit geçirten şey
3. Eğlence	c) Bir şeye gereksinim duyma
4. istidat	d) Gönül üzgünlüğü, gam, keder
5. muhtaç	e) Güzel bir şeyin elde edilmesinden doğan hoş duygu

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. *“İşsizlik, tekdüzelik, bezginlik gibi sebeplerden doğan ruhsal yorgunluk”* aşağıdaki kelimelerden hangisiyle ifade edilir?

- a) hüzn b) mesut c) sıkıntı d) şaşkınlık

2. *“İnsanın değerinin azalması, kıymetinin düşmesi”* aşağıdaki fiillerden hangisiyle ifade edilir?

- a) düşmek b) alçalmak c) inmek d) yuvarlanmak

3. Aşağıdakilerden hangisi “mirasyedi” kelimesini doğru açıklamaktadır?

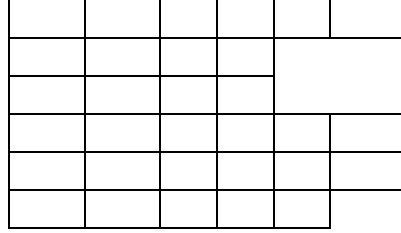
- a) Başkasının malına göz diken kimse
- b) Kendine ait olmayan malı çalan kimse
- c) Miras için kavga eden kimse
- d) Çok saçıp savuran, israf eden kimse

4. Aşağıdaki kelimelerden hangisi “Allah’ın uygun görmesi, alın yazısı” anlamına gelen bir kelimedir?

- a) neşe
- b) kader
- c) kıymet
- d) keder

C. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz:

- 1. İş görmeyi, çalışmayı sevmeyen, çaba göstermekten kaçan kimse
- 2. Mutlu olmaktan doğan ve dışa vurulan sevinç,
- 3. Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü
- 4. Bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman parçası
- 5. Satılan mal, yapılan iş veya harcanan bir emek karşılığında elde edilen para
- 6. Üzüntü ve sıkıntısı olmayan, huzurlu

D. Aşağıdaki kelimeleri birer cümle içinde kullanınız.

- 1. Eğlence
- 2. Tembellik
- 3. Halbuki.....
- 4. Mesut
- 5. Üstün.....

E. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını yazınız:

- 1. vücut:..... 2. kıymet:..... 3. neşe:.....
- 4. hisstemek:..... 5. zavallı:.....

F. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını yazınız:

- 1. tembel:..... 2. düşman:..... 3. yokluk:.....
- 4. sıkıntı:..... 5. hüznün:.....

G. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlarıyla eşleştiriniz:

- 1. zevk a) süre
- 2. düşkün b) mahluk
- 3. müddet c) evren
- 4. yaratık d) tutkun
- 5. kainat e) haz

H. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. neşe	a) bedbaht
2. ölüm	b) yükselmek
3. mesut	c) mükafat
4. ceza	d) tasa
5. alçalmak	e) yaşam

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Basit bir insan zamanını nasıl öldüreceğini, değerli bir insan da zamanını nasıl değerlendireceğini düşünür” (Arnold Toynbee) *Bu sözle ilgili düşünceleriniz nelerdir?*

6. KOMPOZİSYON KONUSU

“Çalışmak bizi üç büyük beladan kurtarır: can sıkıntısı, kötü alışkanlıklar ve yoksulluk” (Voltaire) *sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.*

Kompozisyonuzu şunları dikkate alarak yazınız:

1. Çalışmak, çabalamak insanın hayatı, geleceği için ne kadar önem arz ediyor?
2. Tembellik içinde zevk ve eğlence arayanların sonu nasıl olur?
3. Çalışmamak, zamanını boşa tüketmek insanın kötü alışkanlıklar edinmesine, sonra da yoksulluğa yuvarlanmasına, sonra da can sıkıntısına ve hatta hayatının feci bir şekilde noktalanmasına sebep olabileceğini nasıl izah edebiliriz?

7. DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdakilerden hangisi yazarın tembellik, zevk ve eğlenceyi benzettiği şeylerden biri değildir?

a) mezarlıkta kurulan sofrası	b) Ölümün küçük kardeşi
c) hayatın büyük düşmanı	d) Hayatın bir parçası

2. Tembel insan niçin gençken yaşlanır?

a) Her dakikası saatten uzundur	b) Her dakikası saatten kısadır
c) Her günü asıra bedeldir	c) Her dakikası bir güne bedeldir

3. Yazara göre zevk ve eğlence düşkününü insan neden ömrüne doyamaz?

- a) Eğlenceyle geçen saat seneden uzun
- b) Oyun ve eğlenceyle geçen saat dakikadan kısa
- c) Oyun ve eğlenceye doyum olmaz
- d) Oyun ve eğlence bitmez

4. Emeksiz eğlence neye benzer?

a) zevksiz oyuna	b) tuzsuz yemeğe
c) kıymetsiz insana	d) lezzetsiz yemeğe

5. Aşağıdakilerden hangisi kendi çalışmasıyla yaşayan insanların özelliklerinden biri değildir?

- a) Zamanın kıymetini bilir
c) Geçen ömrüne acır
- b) hayatın lezzetini duyar
d) vakit geçirmeyi düşünmez

6. Yazara göre Allah hangi kullarını severmiş?

- a) Çalışan kullarını
c) Kazanan kullarını
- b) Eğlenen kullarını
d) Zevk arayan kullarını

7. İnsan dünyaya ölmek için gelmiş olsaydı, yazara göre ne olurdu?

- a) Zevk ve eğlenceyle yaşardı
c) Kader, onu ana karnında yok ederdi
- b) Gece gündüz çalışırdı
d) Kimse ölümden kurtulamazdı

8. Aşağıdakilerden hangisi okuduğumuz parçaya gör doğrudur?

- a) Bazı eğlence ve zevk içinde yaşayanlar aslında dünya lezzetinin hiçbirinden memnun olmaz
b) Eğlence ve zevk peşinde gidenler hayatını doya doya yaşarlar
c) Zevk ve eğlenceye sarılanlar hem vücutlarında hem ruhlarında neşe tadarlar
d) İşsiz geçen zaman çok uzun olduğu için insanı gençleştirir

9. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre yanlıştır?

- a) Zamanın geçişini çabuklaştırmak akıllı bir adamın işi değildir
b) İnsanın hayatı ve rahatı kazanç ileldir
c) İnsan ömek için yaratılmış olsaydı, kader ana karnında yokluk mezarına gönderirdi
d) Alçalmak için yaratılmış olsaydı Allah herkese çalışma istidadı verirdi

10. Aşağıdakilerden hangisi zamanın değerini doğru göstermektedir?

- a) Bir dakikada yüz bin altın kazanılmaz, zaman kazanılabilir
b) Bir dakika yüz milyon altınla alınamaz, bir dakikada yüz bin altın kazanılabilir
c) Bir dakikada yüz milyon altın kazanılabilir, bir dakika yüz bin altınla alınamaz
d) Bir dakikada istediğin kadar para kazanabilirsin, o parayla herşeyi satın alabilirsin

ÜNİTE:8

1. HAZIRLIK SORULARI

1. Sizce elimizdekileri gereksiz yere saçıp savurmak cömertlik midir?
2. Günümüzde insanlar en çok neleri israf etmektedir?
3. İsrafa düşmemek için nelere dikkat etmeliyiz?

2. OKUMA PARÇASI

İSRAF NEDİR?

Rahmetli babaannem pirinç ayıklarken bir tanesi yere düştü. Hemen onu aramaya başladı. Çocukluk işte, “Bir pirinç tanesi için bu kadar çaba harcamaya değer mi?” dedim. Rahmetli ilk defa bana öfkeyle doğruldu. “Sen oturduğun yerde ahkam kesiyorsun, dedi. Hiç pirinç üretilirken gördün mü? İnsanlar ne kadar zorluk çekiyorlar. Bir pirinç tanesinde kaç insanın göz nuru, alın teri, emeği, çilesi var biliyor musun?”. Utancımdayan kıpkırmızı olmuşum.

Aradan yıllar geçti. Hukuk fakültesinde iken Alain’in Proposlarını okuyorum. Birden irkildim. Babaannemi hatırladım. Alain, “Bir insan yerde bir iğne görüp de eğilip almazsa, bütün uygarlığa karşı ihanet etmiş olur. Bir iğnenin üretiminde binlerce insanın alın teri, göz nuru, el emeği vardır.” diyordu.

Stockholm’de otelde tıraş olmak için lavaboya gittiğimde, aynanın yanında ilginç bir yazı gördüm. “Lütfen, diyordu, tıraştan sonra jiletinizi çöpe atmayın. Yanda bir kutu var, oraya bırakın. Bir tek jiletle dahi olsa, İsveç çelik sanayiine yardımcı olun!..”

Japonlar son derece sade, basit, mütevazî yaşayan insanlardır. Evlerini mobilya ile eşya ile dolduranlar Japonlara göre ruhen tekamül edememiş, hayatın manasını anlayamamış, zavallı kimselerdir.

İlkokul okuma kitabımızdaki bir sözü hiç unutmadım. “Bir mih bir nal kaybettirir. Bir nal, bir atı, bir at bir orduya savaşı kaybettirir.” diyordu.

Almanya’da bir işçi kardeşimiz anlattı: “Burada her akşam saat 9 buçukta elektrikler kesilir. 10’a kadar herkes evine gider. Akşam hayatı biter, sabah 6’dan sonra yine başlar. Bu ara istirahat zamanıdır. En ufak gürültü, patırtı, bağırıp çağırmak yasaktır. Bu Alman ekonomisine karşı bir baltalama gibi kabul edilir.”

Çocukken büyüklerimiz derlerdi ki: “Borçlu insanın boynu eğri olur.” Şimdi bırakın ihtiyaçları, keyf için faizle borç alan niceleri var. Fertte, ailede, iş yerinde, okulda, kışlada, hastahane de israf...

Atılan ekmekler ve yemekler, akıl almaz nişanlar, düğünler, zevk için kırılan tabaklar, trilyonlara varan ilaç israfları, moda adına atılan kumaşlar, elbiseler, ayakkabılar, ev eşyası, boş yere yakılan elektrikler, akıtılan sular...

Hiçbir şeyi hor, küçük, önemsiz, basit görmeden, her zerreye saygıyla, edeple, incelikle bakabilmek, her zerrede Hakkın bir tecellisini görebilmek ne güzel bir haslettir.

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Babaanne torununa neden kızmış?
.....
2. Alain’e göre bir iğne neden o kadar önemli?
.....
3. Stockholm’de jileti niçin çöpe değil, yandaki kutuya koymaları hususunda uyarıyor?
.....
4. Evlerini mobilya ve eşyalarla dolduranlar Japonlara göre nasıl bir insandır?
.....
5. Sizce bir mihî kaybetmekle bir ordunun savaşı kaybetmesi arasında ne gibi ilişkiler olabilir?
.....
6. Almanya’da 9.30’da elektriği kesmesinin sebebi nedir? Gece insanları rahatsız etmek ekonomiye nasıl zarar verebilir?
.....
7. İhtiyacı olmadığı halde faizle borç almak insana ne tür zararlar verebilir?
.....
8. Yazar, israfı önlemek için nelere dikkat etmemizi öneriyor?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanını “D” ile, yanlış olanını da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Babaanne piriñç tanesini düşürdüğü için öfkelen-di.

2. {...} Bir piriñç tanesinde nice insanın alın teri, göz nuru, emeği olur.

3. {...} Yerde yatan iğneyi eğilip almayan bütün uygarlığa ihanet etmiş olur.

4. {...} Almanya’da tıraştan sonra jilet çöplüğe atılmazmış.

5. {...} Japonlar çok mütevazi bir hayat yaşarlar.

6. {...} Bir mihın kaybolması ordunun savaşta yenilmesine yol açar.

7. {...} Almanya’da tasarruf etmek için 9.30’da elektrikler kesilir.

4. KELİME VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. Harcamak	a) Olgun bir hale gelmek
2. Tıraş olmak	b) Ödünç olarak verilen para karşılığı alınan kâr
3. Tekamül etmek	c) Bir şeyi elde etmek için parayı elden çıkarmak
4. Faiz	d) Saçını veya sakalını dibinden kesmek

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. Aşağıdakilerden hangisi “çelikten yapılmış, ince tıraş bıçağı” için söylenebilir?

- a) jilet b) bıçak c) kılınç d) elmas

2. Aşağıdakilerden hangisi “zavallı” kelimesini açıklamaktadır?

- a) Parası, malı çok olan, varlıklı
b) Acınacak kadar kötü durumda olan kimse
c) Başkalarını çabuk kandıran
d) Herşeyi bilen, bilgili, görgülü

3. Bir işin yapılmasını kanunen veya kanun dışı şekilde engellemeye ne denir?

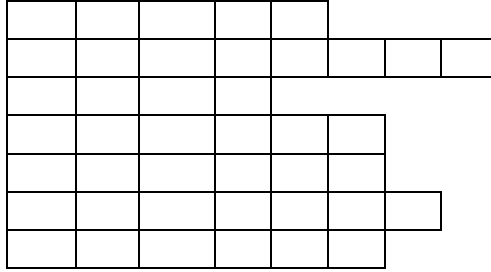
- a) Yasak b) Tuzak c) Caiz d) Haram

4. Aşağıdakilerden hangisi “gösterişsiz, sade” anlamına gelen bir eklimedir?

- a) Çirkin b) Alımlı c) Cazibeli d) Mütevazi

C. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz:

1. Gereksiz yere aşırı para veya emek harcama
2. Allahın rahmetine kavuşmuş anlamında ölmüş müslüman için söylenen söz
3. İncinme, engellenme karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi
4. Belirli bir işlemler sonucu bir mal veya hizmet meydana getirme
5. Üzerinde su muslukları bulunan, el, yüz, bulaşık yıkamaya yarayan eşya
6. Belirme, görünme, ortaya çıkma
7. İnsanın yaradılışından gelen özellik, huy

D. Aşağıdaki kelimeleri birer cümle içinde kullanınız.

1. zorlukçekmek.....
2. irkilmek
3. ilginç
4. basit
5. hatırlamak

E. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını yazınız:

1. hemen:.....
2. uygarlık:.....
3. ilginç:.....
4. basit:.....

F. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını yazınız:

1. zorluk:.....
2. hatırlamak:.....
3. kaybetmek:.....
4. israf etmek:.....

G. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. gürültü a) zevk
2. ihtiyaç b) patırtı
3. keyf c) dinlenme
4. istirahat d) gereksinim

H. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. ufak a) dorulmak
2. eğilmek b) çirkin
3. üretim c) iri
4. güzel d) tüketim

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Güzel giyinmek, lüks bir hayat yaşamak israf mı, yoksa ihtiyaç mıdır?” *Düşüncelerinizi karşılıklı olarak aktarınız.*

6. KOMPOZİSYON KONUSU

“İktisat az şeyi çoğaltır, israf çok şeyi azaltır” *sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.*

Kompozisyonuzu şunları dikkate alarak yazınız.

1. Sizce cimrilik nedir? İsrاف nedir?
2. Cimrilik de israf da kötü bir şeydir. Her ikisine de düşmemek için dengeyi nasıl korumalıyız?
3. Sizce aşırı giyim, şan ve şöhret uğuruna verilen ziyafetler, lüks bir hayata olan düşkünlük gibi şeyler neden israftır?
4. Malımızı neler için sarf etsek israf olmaz?

7. DEĞERLENDİRME

1. “Bir pirinç tanesinde kaç kişinin vardır” Cümle hangisiyle tamamlanmaz?

- a) alın teri b) göz nuru c) göz bebeği d) emeği

2. Alain’e göre hangi insan bütün uygarlığa ihanet etmiş sayılır?

- a) Düşürdüğü pirinç tanesini aramayan b) Elektriği açık bırakan
c) Suyu bol akıtarak israf eden d) Yerde yatan iğneyi eğilip almayan

3. Japonlara göre evlerini eşyalarla dolduran insanlar aşağıdakilerden hangisi değildir?

- a) Ruhun tekamül edememiş b) Hayatın manasını anlayamamış
c) mütevazı d) zavallı

4. Almanya’da ekonomiyi baltalama olarak görülen şey aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Elektriği israf etmek b) Gece gürültü yapmak, bağırıp çağırmak
c) Jileti çöpe atmak d) Ailede, iş yerinde, hastanede yapılan israf

5. Bir mih bir nalı, bir nal atı kaybettirir. Bir at kime neyi kaybettirir?

- a) askere orduyu b) çobana koyunu
c) adama yakınlarını d) orduya savaşı

6. İsveç çelik sanayisini geliştirmek için ne yapmaları istenmiş?

- a) Jileti çöpe değil, yanındaki kutuya koymak
b) Yerde yatan iğneyi eğilip almak
c) Gece gürültü yaparak insanları rahatsız etmemek
d) Yerde yatan çelikleri devlete teslim etmek

7. Aşağıdakilerden hangisi okuma parçasına göre yanlıştır?

- a) Bir pirinç tanesinde nice insanın emeği olur.
b) Babaannesi pirinç tanesini düşürdüğü için kızmış.

c) Gece gürültü yapmak ekonomiyi baltalamadır.

d) Japonlar çok mütevazı bir hayat yaşarlar.

8. Gereksiz yere para veya emek harcama ifadesini aşağıdaki kelimelerden hangisi için söyleyebiliriz?

a) tasarruf

b) yasak

c) israf

d) savurma

9. Çelikten yapılmış, ince tıraş bıçağına ne denir?

a) tıraş bıçağı

b) elmas

c) tıraş makinesi

d) jilet

10. Vefat eden kişileri anarken isminin önüne getirilerek söylenen ve "Allah'ın rahmetine kavuşmuş" anlamında kullanılan kelime aşağıdakilerden hangisidir?

a) merhametli

b) rahmetli

c) şefkatli

d) vefalı

ÜNİTE:9

1. HAZIRLIK SORULARI

1. Tabiat olaylarının her birinin bir manası olduğuna inanır mısınız?
2. Sizce tabiat olayları ile insan yaşamı arasında bir bağlantı olabilir mi?
3. Çaresiz bir hastalığa yakalanan arkadaşınız için neler yapabilirsiniz?

2.OKUMA PARÇASI

ASMA YAPRAĞI

Ülkenin batısındaki küçük bir mahallenin bir sokağının neredeyse tamamı ressamlardan oluşmaktaydı. Bu mahallede üç katlı, bodur bir tuğla yığınının tepesinde iki kız arkadaşın stüdyoları bulunmaktaydı. Alt katlarında ise yaşlı bir ressam otururdu.

Günlerden bir gün, kız arkadaşlardan biri zatürre hastalığına yakalandı. Genç kız günden güne eriyordu. Bir gün, arkadaşı resim yaparken, o da yatağında pencereden dışarı bakıyor ve sayıyordu. Geriye doğru sayıyordu; "Oniki" dedi, biraz sonra da "onbir"; arkasından "on", sonra "dokuz"; daha sonra, hemen birbiri ardına "sekiz" ve "yedi"... Arkadaşı merakla dışarı baktı. Sayılacak ne vardı acaba? Görünürde sadece kasvetli, bomboş bir avlu ile altı yedi metre ötedeki tuğla evin çıplak duvarı vardı. Budaklı köklerinden çürümüş, yaşlı mı yaşlı bir asma, tuğla duvarın yarı boyuna kadar tırmanmıştı.

Dönüp arkadaşına "Neyin var?" diye sordu. Hasta kız fısıltı halinde "altı" dedi. "Artık hızla düşüyorlar. Üç gün önce neredeyse yüz tane vardı. Saymaktan başıma ağrı giriyordu. Ama şimdi kolaylaştı. İşte biri daha gitti. Topu topu beş tane kaldı şimdi." "Beş tane ne?" diye sordu arkadaş. "Yapraklar, asmanın yaprakları... Sonuncusu da düşünce, ben de mutlaka gideceğim. Hissediyorum bunu." Arkadaşı ona saçmalamamasını söyleyip, içmesi için çorba pişirdi. Fakat o; "İşte bir tanesi daha gidiyor. Hayır, çorba filan istemiyorum. Bununla geriye dört tane kaldı. Hava kararmadan

sonuncusunun da düştüğünü görmek istiyorum. Ondan sonra ben de gideceğim." diyerek cevap verdi.

Genç kız uykuya daldığında arkadaşı da alt kattaki yaşlı ressamı ziyarete gitti. Bu sırada yaprak olayını da anlattı yaşlı adama. Yukarı çıktığında arkadaşı uyuyordu. Ertesi sabah hasta kız hemen arkadaşına perdeyi açmasını söyledi. Ama hayret! Hiç bitmeyecekmiş gibi gelen upuzun gece boyunca aralıksız yağın yağmur ve şiddetle esen rüzgârdan sonra, bir asma yaprağı hâlâ yerinde duruyordu. Sapına yakın tarafları hâlâ koyu yeşil kalmakla birlikte, testere ağzı gibi tırtıllı kenarlarına ölümün ve çürümenin sarı rengi gelmiş olan yaprak, yerden altı yedi metre yükseklikteki bir dala yiğitçe asılmış duruyordu. "Bu sonuncusu" dedi hasta kız. "Geceleyin mutlaka düşer diye düşünmüştüm. Rüzgârı duydum. Bugün düşecektir, o düştüğü an, ben de öleceğim." Ağır ağır geçen gün sona erdiğinde onlar, alacakaranlıkta bile asma yaprağının duvarın önünde sapına tutunmakta olduğunu görebiliyorlardı.

Derken şiddetli yağmur tekrar başladı. Hava yeteri kadar aydınlanır aydınlanmaz, genç kız hemen perdenin açılmasını istedi. Asma yaprağı hâlâ yerindeydi. Genç kız, yattığı yerden uzun uzun yaprağı seyretti. Sonra arkadaşına seslendi. "Münasebetsizlik ettim. Benim ne kötü bir insan olduğumu göstermek istercesine bir kuvvet, o son yaprağı orada tuttu. Ölümü istemek günahdır. Şimdi biraz bana çorba verebilirsin." dedi.

Akşamüstü gelen doktor ayrılırken; "Şimdi alt kattaki bir hastaya bakmam gerekiyor. Yaşlı bir ressamı sanırım. O da zatürre. Yaşlı adamcağz çok ağır bir durumda. Kurtulma umudu yok, ama daha rahat eder diye bugün hastaneye kaldırılıyor" dedi..

Ertesi gün doktor "Tehlikeyi atlattınız, siz kazandınız." dedi. O gün öğleden sonra arkadaşı, artık iyileşmiş olan arkadaşına, alt kattaki yaşlı adamı anlattı. Yaşlı adam iki gün hastanede yattıktan sonra ölmüş. Hastalandığı günün sabahı kapıcı onu, odasında sancıdan kıvrılırken bulmuş. Pabuçları, elbisesi baştan aşağı sırlıklam, her yanı buz gibi bir haldeymiş. Öyle korkunç bir gecede nereye çıktığına akıl sır erdirememişti kimse. Sonra, hâlâ yanık duran bir gemici feneri, yerinden sürüklene sürüklene çıkarılmış bir portatif merdiven, bir de üstünde birbirine karışmış sarı, yeşil boyalarla bir palet ve sağa sola saçılmış bir kaç fırça bulmuşlar. O zaman o son yaprağın sırrı da çözüldü. Rüzgâr estiği zaman bile yerinden oynamayan yaprak, yaşlı ressamın şaheseri idi. Yaşlı adam, son yaprağın düştüğü gece oraya bir yaprak resmi yapıp yapıştırmıştı.

3.OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

1. Genç kız hangi hastalığa yakalanmıştı?

.....

2. Hasta kız neden asma ağacın yapraklarını saymaktaydı?
.....
3. Günden güne eriyen genç kız, neden asma yapraklarını saymaktaydı?
.....
4. Son asma yaprağının da düşmesini bekleyen genç kızın düşüncesi neydi?
.....
5. Genç kız uykuya daldığında arkadaşı kimi ziyaret etti?
.....
6. Uykudan uyanan kızın uyandıktan sonraki ilk isteği neydi? Gördükleri karşısındaki tepkisi ne oldu?
.....
7. Rüzgar estiği zaman bile yerinden oynamayan asma yaprağının sırrı nasıl çözüldü?
.....
8. Hasta olan genç kıza, arkadaşının yaptığı en büyük yardım ne olmuştur?
.....
9. Son asma yaprağının düşmediğini gören hasta kız , nasıl bir hata yaptığının farkına vardı?
.....
10. Hasta kız, morali yerine geldikten sonra arkadaşından ne istedi?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanını “D” ile, yanlış olanını da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Ülkenin batısındaki küçük bir mahallenin bir sokağının neredeyse yarısı ressam kızlardan oluşmaktaydı.
.....
2. {...} İki kız arkadaşın alt katlarında yaşlı bir ressam oturuyordu.
.....
3. {...} Hasta kız, asma yaprağının düşmediğini görünce çok üzüldü.
.....
4. {...} Asma yaprağının resmini alt kattaki ressam çizerek geceleyin oraya asmıştı.
.....
5. {...} Hasta olan kız, asma yapraklarının tamamı düşünce kendisinin iyileşeceğini düşünüyordu.
.....
6. {...} Onlara alt kattaki ihtiyar doktorun öldüğünü ressam söyledi.
.....

7. {...} Hasta kız, son asma yaprağının düşmediğini görünce münasebetsizlik ettiğini anladı.

8. {...} Asma yaprağının sırrı, alt kattaki ihtiyar ressam vefat edince ortaya çıktı.

9. {...} Hasta kız hayata büyük bir ümitle bakıyordu.

10. {...} Hasta olan kıza arkadaşı antibiyotik vererek ona yardım etti.

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimeleri anlamlarıyla eşleştiriniz

1- Zatürre	a) Anlamsız, gereksiz, saçma sapan sözler söylemek
2- Münasebetsiz	b) Sanatçının en ünlü eseri
3- Asma	c) Ressamların boya larını koyup resim yaptıkları kap
4- kasvet	d) Duvar örmekte kullanılan balçıktan yapılan malzeme
5- portatif	e) Ayakkabı
6- Pabuç	f) Katlanarak taşınabilir duruma getirilebilen
7- Tuğla	g) Sıkıntı, iç sıkıntısı
8- Palet	h) Üzüm ağacı
9- Şaheser	ı) Uygun olmayan, yakışsız, çirkin
10- Saçmalamak	i) Soğuktan dolayı akciğerlerin şişip su toplaması.

B. Aşağıdaki kelimeleri açıklayınız:

1. Günden güne erimek :
2. Tehlikeyi atlatmak :
3. Uykuya dalmak :
4. Münasebetsizlik etmek :
5. Akıl erdirememek :

C. Aşağıdaki kelimeleri cümle içinde kullanınız:

1. Neredeyse :
2. Günden güne :
3. Fısıltı :
4. Ziyaret :
5. Münasebetsizlik etmek :

D. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarını yazınız:

1. Hissetmek :
2. Rüzgar :
3. Seyretmek :
4. Yaşlı :
5. Birlikte :

E. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarını yazınız:

1. Batı :
2. Alt :
3. Yukarı :
4. Genç :
5. Günah :

5.KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Sizce ölümcül hastalığa yakalanan kişinin hastalığından kurtulmasında ümitli olup olmaması etkili midir?” *Düşüncelerinizi karşılıklı olarak paylaşınız.*

6.KOMPOZİSYON ÇALIŞMASI

“Hakiki arkadaşlık, sıhatten farksızdır, kıymeti, ancak elden gittikten sonra anlaşılır.” (Golti) *özdeyişini açıklayan bir kompozisyon yazınız.*

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. Ümitli insan ile ümitsiz insanın psikolojik durumları nasıldır?
2. Hayata ümitle ve olumlu bakabilme duygusunu nasıl kazanabiliriz?
3. Ümitle yaşamamanın fert ve toplum açısından faydaları nelerdir?

7. DEĞERLENDİRME

1. Genç kız uykuya daldığında arkadaşı kimi ziyarete etti?

a) Alt kattaki ihtiyar doktora	b) Üst kattaki ihtiyar ressam
c) Yanlarındaki yaşlı teyzeye	d) Alt kattaki ihtiyar ressam

2. Genç kız son asma yaprağı düştüğünde ne olacağını düşünüyordu?

a) Hastalığının daha da artacağını	b) Hastalığının biteceğini
c) Kendisinin öleceğini	d) Yeni yaprakların çıkacağını

3. Asma yaprağını oraya kim astı ?

a) İhtiyar ressam	b) İhtiyar doctor
c) Kızın arkadaşı	d) Yan komşuları

4. Ertesi sabah uykudan uyanan genç kızın ilk isteği ne oldu?

a) Sıcak bir çorba içmek.	b) Tekrar uyumak.
c) Arkadaşına telefon etmek.	d) Pencerenin açılmasını istemek.

5. Genç kızın asma yapraklarını sayması onun nasıl bir psikoloji içinde olduğunu gösteriyor?

a) Çok mutlu ve huzurlu.	b) Ümitsiz ve karamsar.
c) Ümitvar ve neşeli.	d) Etrafına mutluluk saçan.

6. Asma yaprağının düşmediğini gören genç kızın düşüncesi ne oldu?

a) Münasebetsizlik ettiğini.
b) Artık ömrünün bittiğini.

- c) Birinin oraya o yaprağı yapıştırdığını.
- d) Düşseydi daha iyi olacağını.

7. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre yanlıştır?

- a) Asma yaprağını oraya geceleyin arkadaşı yapıştırdı.
- b) Yaşlı ressam hasta kızın arkadaşının isteğini kabul etti.
- c) Alt kattaki ihtiyar ressamın öldüğünü onlara doktor söyledi.
- d) Arkadaşı, genç kız uyurken ihtiyar ressamın yanına gitti.

8. Aşağıdaki cümlelerden hangisi hikayeye göre doğrudur?

- a) Ertesi gün onların yanına ihtiyar ressam ziyarete geldi
- b) Genç kız kanser hastalığına yakalanmıştı.
- c) Arkadaşı gece asma yaprağını oraya asmıştı.
- d) İhtiyar ressam gece üşüttüğü için zatürre hastalığına yakalanmıştı.

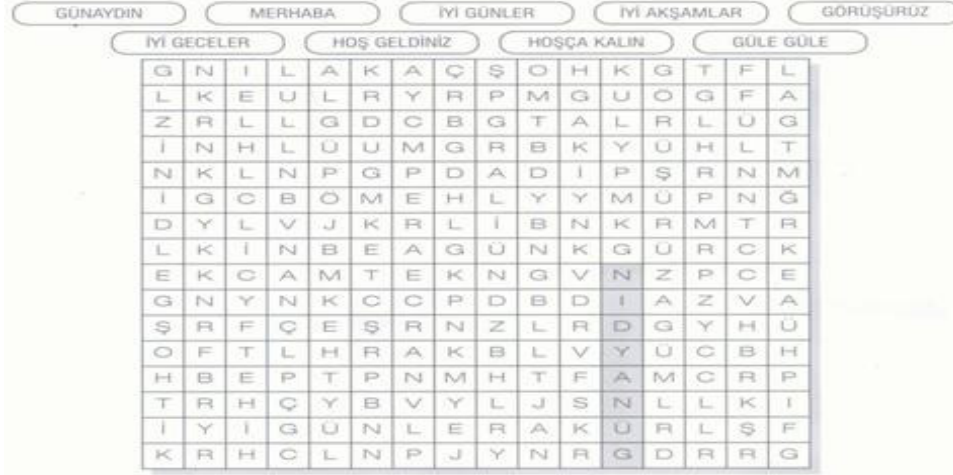
9. “Erimek” kelimesi okuma parçasında hangi anlamda kullanılmıştır?

- a) zayıflamak
- b) su haline gelmek
- c) iyileşmek
- d) şişmanlamak

10. “Enine göre boyu kısa ve tıknaz” anlamı ifade eden kelime hangisidir?

- a) Kaba
- b) Şişman
- c) Bodur
- d) Yakışıklı

8. EĞLENEREK ÖĞRENELİM

Atasözü : Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur.

Açıklaması : İnsan dostlarından, tanıdıklarından ayrı düşse bile bir gün mutlaka onlarla yine karşılaşabilir

Atasözü : Sağ elinin verdiği sol elin görmesin.

Açıklaması : Yoksul ve muhtaç kimselere yardım ettiğimiz zaman, herkese duyurup kendimizi övmemeliyiz.

Atasözü : Tavşan dağa küsmüş, dağın haberi olmamış

Açıklaması : Bazı insanlar çok alıngan olurlar ve kızdıkları konuda çevrelerine bir şey söyleyerek kendilerini üzerler

Atasözü : Bakarsan bağ bakmazsan dağ olur

Açıklaması : Bakılan ilgilenilen şeyler verimli olur
Bakımsız bırakılan şeyler ise verimsiz olur ve işe yaramazlar.

ÜNİTE:10

1. HAZIRLIK SORULARI

1. İyimserlik nedir? İyimserlik insan hayatını nasıl etkiler?
2. Sizce her olayın iyi yönünü görebilmek, iyiye yorumlayabilmek mümkün müdür?
3. İyimserliğin fert ve toplum hayatındaki yararları nelerdir?
4. Sizce her zaman iyimser olmak insana zarar verir mi?

2. OKUMA PARÇASI

İYİMSER OLMALI

Benim iyimser bir adam olduğumu söylerler. Ben iyimser olduğumu itiraf ediyorum. Bir gün hepimiz, bu ölümlü dünyadan göçüp gideceğiz. Öyleyse, yaşadığımız sürece, niçin huzur ve mutluluk içinde vakit geçirmeyelim? Hayatta iyimserliğin en büyük faydası, insanların, hayatlarını düzene koymak ve onlara her zaman iyiyi görmeyi vermesindedir.

Benim iyimserliğim, insanlara olan inancımın bir sonucudur. İnsan ırkı, soyluluğunu hâlâ koruyor. Ben, bir zorlukla karşılaştığım zaman, onun kötü yönlerinden çok, iyi yönlerini düşünürüm. Bazen kötü gibi gözüken şeyler, iyi sonuç verir. Meselâ benim hastalanıp bir ay süreyle odamdan çıkmayacağımı düşünün. Kötümserler, bunu bir felâket sayarlar. Ben ise otuz gün süreyle kitap okuyacağımı, sessiz bir hayat geçireceğimi ve bol bol düşünmek için vakit bulacağımı planlayarak sevinirim.

Ben, küçük yaştan beri iyimserim. İyimserliğimi, bana küçük yaşta merhamet, eşitlik ve sevgi duyguları aşılayan anne ve babama borçluyum. Bu yüzden insanlara karşı olan güvenim artmış oldu. Fakat okul hayatımda kendimi toparlamamış olsaydım, iyimserliğimi kaybedecektim. Allah'tan o

zaman karşıma çıkan felsefe hocam, üzerimde derin bir etki yaptığı için, tehlikeyi atlattım.

Kötümserler derler ki: “İnsanlara karşı beslediğiniz güven ve inancın bir manası var mıdır? Güven ve iyi niyet her zaman aksi bir sonuç vermiyor mu?” Benim bu yüzden hayal kırıklığına uğradığım zamanlar olmuştur. Son on yıl içinde Naziler’in en ağır darbelerini yiyenlerden biri de bendim. Ben sürgünde iken ailem tutuklanmış ve evim yağma edilmişti. O zaman dünyada hak, adalet ve insanlık olmadığına inanır gibi olmuştum.

Fakat sonradan dünyada her zaman ve her yerde fena insanlar bulunduğunu ve bazı insanların, ara sıra çirkin davranışlarda bulduklarını düşündüm.

Benim iyimserliğimin sebebi şudur: şahsen iyimser insanların, olayların akışına etki edebileceğine ve dünyayı huzura ve mutluluğa kavuşturabileceğine inanıyorum.

İyimserliğimin gayesi, çevremdeki insanları sevmek, yolunu şaşıranlara doğru yolu göstermek, iyi insanları teşvik etmek ve fenalıkları unutmaktır.

Andre Maurois

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz metine göre cevaplayınız.

1. Yazarın, iyimser olmasının sebebi nedir?

.....

2. İyimserliğin en büyük faydası nedir?

.....

3. Yazarın, zorlukları, iyimserlikle karşılaşmasının sebebi nedir?

.....

4. Kötümserler insanlara niçin güven duymuyor?

.....

5. Kimler dünyayı huzura kavuşturabilirler?

.....

6. Yazara iyimserliği kimler ne zaman aşlamıştır?

.....

7. Yazarın iyimserliğini kaybetmesine ne zaman, kim engel olmuş?

.....

8. Bu parçanın ana fikri nedir?

.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Başkaları yazarın pek iyimser insan olduğunu düşünmüyorlar
.....
2. {...} İnsanların hayatlarını düzene koymak ve onlara her zaman iyiyi görmeyi kazandıran şey iyimserliktir.
.....
3. {...} Yazar bir zorlukla karşılaştığı zaman, onun iyi yönlerinden çok, kötü yönlerini düşünürmüş.
.....
4. {...} Yazara iyimserliği küçük yaşta dede ve ninesi aşlamıştır.
.....
5. {...} Naziler yazarın ailesini tutuklamış ve kendisini de sürgüne göndermiştir.
.....
6. {...} Yazarın iyimserliğini kaybetmesine okuldaki felsefe hocası sebep olmuş.
.....
7. {...} Yazar, dünyadaki bütün insanların kötü olduğunu ve her zaman çirkin davranışlarda bulunabileceklerini düşünüyormuş.
.....
8. İyimser insanlar dünyayı huzura ve mutluluğa kavuşturabilirler
.....

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI:

A. Aşağıdaki kelimeleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

1. İyimser	a) Büyük zarar, üzüntü ve sıkıntılara yol açan olay
2. Huzur	b) Bir kimsenin başka bir kişi üzerindeki gücü
3. İrk	c) Genel olarak her düşünce ve işi iyi olarak değerlendiren
4. Felâket	d) Baş dinçliği, gönül rahatlığı
5. Merhamet	e) Ortak fizyolojik özelliklere sahip insan topluluğu
6. Etki	f) Acıma duygusu
7. Gaye	g) Elde edilmesi gereken, ulaşılmak istenen şey
8. Fena	h) Ceza olarak belli bir yerin dışında oturma zorunluğu
9. Darbe	ı) İyi nitelikte olmayan
10. Sürgün	i) Vuruş, çarpış

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. “Özendirmek, başarılı olabileceği yolunda telkinde bulunmak” anlamı ifade eden kelime aşağıdakilerden hangisidir?

- a) tasdik etme b) teşvik etmek
c) tasvip etmek d) teşkil etmek
2. “Başkalarının bilinmesi sakıncalı görülen bir gerçeğin açıklanması, bildirilmesi” anlamına gelen kelime aşağıdakilerden hangisidir?
a) itiraz etmek b) itiraf etmek
c) irtihal etmek d) izah etmek
3. “Belli prensip veya kanunlara göre kurulmuş olan durum” anlamı ifade eden kelime aşağıdakilerden hangisidir?
a) vaziyet b) hâl c) düzen d) yasa
4. Aşağıdakilerden hangisi “Doğru yoldan ayrılmak, yanlış işler yapmak” manasında kullanılan bir deyimdir?
a) yolunu kesmek b) yolu tutmak
c) yolunu şaşırarak d) yola koymak

C. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz:

1. fena:..... 2. etki:..... 3. gaye:.....
4. yasa:..... 5. mutluluk:.....

D. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını bulunuz.

1. iyimser:..... 2. sebep:..... 3. ağır:.....
4. sevinmek:..... 5. çirkin:.....

E. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. gaye a) kişi
2. şahıs b) hedef
3. mana c) yaşam
4. hayat d) anlam

F. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. doğru a) sığ
2. derin b) eğri
3. kavuşmak c) bulmak
4. kaybetmek d) ayrılmak

I. Sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. Aşağıdaki kelimelerden hangisi **mesut** kelimesiyle eş anlamlı bir kelimedir?
a) sevimli b) mutlu c) huzur d) şans
2. Aşağıdaki eş anlamıyla birlikte verilen eşleştirmelerden hangisi doğru değildir?
a) hedef-gaye b) tesir-etki c) huzur-rahat d) kötü-iyi

3. Aşağıdaki kelimelerden hangisi **vuruş**, **çarpış** kelimesiyle eş anlamlı bir kelimedir?

- a) darbe b) mücadele c) felâket d) davranış

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Sizce iyimserlik insanda doğuştan mı vardır ya da sonradan mı kazanılır?” sorusuyla ilgili fikirlerinizi belirtiniz.

6. KOMPOZİSYON

“Güzel gören güzel düşünür, güzel düşünen de hayatından lezzet alır” sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

İnsanın güzel düşünmesi neye bağlıdır?

Hayata iyimser ve kötümser gözle bakmak insanın karakterini nasıl etkiler?

İyimser olmanın fert ve toplum üzerindeki etkileri nelerdir?

7. DEĞERLENDİRME

1. İlk paragrafta yazar neyi itiraf ediyor?

- a) karamsar olduğunu b) iyimser olduğunu
c) vaktini boş geçirdiğini d) huzurlu vakit geçiremediğini

2. Aşağıdakilerden hangisi yazara göre iyimserliğin faydalarındandır?

- a) insanların hayatını düzene koyması b) kimseye el açmamayı sağlaması
c) güzelce vakit geçirmeyi sağlaması d) huzur ve mutluluk vermesi

3. Yazar, iyimserliğinin kaynağı olarak aşağıdakilerden hangisini gösteriyor?

- a) hayatı sevmesi b) mutlu ve huzurlu yaşamı
c) insanlara olan inancının sonucu d) hastalığının neticesi

4. Aşağıdakilerden hangisi yazarın belirttiği hastalığın güzel yönlerinden biri değildir?

- a) kitap okuma b) sessiz bir hayat geçirme
c) bol bol düşünme d) işten uzak kalıp dinlenme

5. İyimserliğini anne ve babasına borçlu olduğunu söyleyen yazar, iyimserliğin neticesi olarak aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- a) vaktini değerlendirebilmesi b) insanlara olan güveninin artması
c) hayatı anlamlı geçirmesi d) kötü insanları tanınması

6. Okul hayatında felsefe hocası nasıl yardımcı olmuş?

- a) sıkıntılarını paylaşmasını sağlamış
b) maddi yardımlarda bulunmuş
c) üzerinde etki yaparak iyimserliğini korumuş
d) derslerine yardımcı olmuş

7. Aşağıdakilerden hangisi kötümserlere ait ifadelerden biri değildir?

- a) İnsanlara karşı güven beslemek doğru mudur?
- b) İnsanlara karşı duyulan güven ve inancın manası var mıdır?
- c) İyi niyet her zaman aksi bir sonuç vermiyor mu?
- d) İnsanları sevmeden, güvenmeden bu hayatın anlamı olur mu?

8. Bir zamanlar yazarın dünyada hak, adalet ve insanlığın olmadığına inanarak iyimserliğinin sarsılmasına sebebiyet veren şey neydi?

- a) Nazilerin ailesini tutuklayıp kendini sürgün etmesi
- b) Dünyada çok fena insanların bulunması
- c) İnsanların her zaman çirkin davranışlarda bulunmaları
- d) İnsanların birbirine olan inanç ve güvenlerini yitirmeleri

9. Aşağıdakilerden hangisi yazarın iyimserliğinin sebeplerinden biri değildir?

- a) iyimser insanların olayların akışına etki etmesi
- b) İyimser insanların niyetlerinin bazı aksiliklerle sonuçlanması
- c) iyimser insanların dünyayı huzura kavuşturacağı inancı
- d) İyimser insanların mutluluğa sebep olabileceğine inanması

10. Aşağıdakilerden hangisi parçaya göre iyimserliğin gayelerinden biri olamaz?

- a) insanları sevmek
- b) yolunu şaşırana yol göstermek
- c) iyi insanları teşvik etmek
- d) hak ve adaleti sağlamak

ÜNİTE:11

1. HAZIRLIK SORULARI

1. Az konuşmanın faydaları ve çok konuşmanın zararları hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Sizce her duyduğumuzu söylemenin ne gibi zararları olabilir?
3. Kulağımızla duyduğumuzu aklımızla ölçüp kalbimize yerleştirmek nasıl olur?

2. OKUMA PARÇASI

ÜÇ HEYKEL

İki komşu ülkenin hükümdarları birbirleriyle savaşmazlar ama her fırsatta birbirlerini rahatsız ederlerdi. Doğum günlerinde, bayramlarda ilginç armağanlar göndererek karşıdakine zekâ gösterisi yaparlardı.

Hükümdarlardan biri, günün birinde ülkesinin en önemli heykeltıraşını huzuruna çağırdı. İstedığı; birer karış yüksekliğinde, altından, birbirinin tıpatıp aynısı üç insan heykeli yapmasıydı. Aralarında bir fark olacak, ama bu farkı sadece ikisi bilecekti.

Heykeller hazırlandı ve doğum gününde komşu ülke hükümdarına gönderildi. Heykellerin yanına bir de mektup konmuştu.

Şöyle diyordu heykelleri yaptıran hükümdar: “Doğum gününü bu üç altın heykelle kutluyorum. Bu üç heykel birbirinin tıpatıp aynısı gibi görünebilir. Ama içlerinden biri diğer ikisinden çok daha değerlidir. O heykeli bulunca bana haber ver.”

Hediyeyi alan hükümdar önce heykelleri tarttırdı. Üç altın heykel gramına kadar eşitti. Ülkesinde sanattan anlayan ne kadar insan varsa çağırttı. Hepsini de heykelleri büyük bir dikkatle incelediler, ama aralarında bir fark göremediler.

Günler geçti. Bütün ülke hükümdarın sıkıntısını duymuştu ve kimse çözüm bulamıyordu. Sonunda, hükümdarı fazla isyankâr olduğu için zindana attığı bir gence haber gönderdi. İyi okumuş, akıllı ve zeki olan bu genç, hükümdarın bazı isteklerine karşı çıktığı için zindana atılmıştı.

Başka çaresi olmayan hükümdar bu genci çağırttı. Genç önce heykelleri sıkı sıkıya inceledi, sonra çok ince bir tel getirilmesini istedi.

Teli birinci heykelciğin kulağından soktu, tel heykelin ağzından çıktı.

İkinci heykele de aynı işlemi yaptı. Tel bu kez diğer kulaktan çıktı.

Üçüncü heykelde tel kulaktan girdi, ama bir yerden dışarı çıkmadı.

Ancak telin sığabileceği bir kanal kalp hizasına kadar iniyor, oradan öteye gitmiyordu.

Hükümdar heykelleri gönderen komşu hükümdara cevabı yazdı:

“Kulağından gireni ağzından çıkartan insan makbul değildir.

Bir kulağından giren diğer kulağından çıkıyorsa, o insan da makbul değildir.

En değerli insan, kulağından gireni yüreğine gömen insandır. Bu değerli hediyen için çok teşekkür ederim.”

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz metine göre cevaplayınız.

1. İki ülke hükümdarları birbirlerini nasıl rahatsız ederlerdi?

2. Hükümdar, komşu ülkenin hükümdarına doğum günü hediyesi olarak ne gönderdi?

3. Hükümdar, gönderdiği hediyeleri alınca diğer hükümdarın ne yapmasını istemiş?

4. Akıllı genci hükümdar neden zindana attırmış?

5. Gönderilen hediyenin sırrını kim çözdü ve nasıl açıkladı?

6. Üç heykelin arasında nasıl bir fark varmış?

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikâyeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} İki komşu ülkenin hükümdarları birbirleriyle sık sık savaşırlardı

2. {...} Doğum günlerinde, bayramlarda ilginç armağanlar göndererek

birbirlerine zeka gösterisi yaparlardı.

3. {...} Hükümdarlardan biri ülkesinin en ünlü heykeltıraşına birbirinin tıpatıp aynısı üç insan heykeli yaptırmış.

4. {...} Heykeller komşu ülke hükümdarının evlilik yıldönümü için gönderilmişti.

5. {...} Tıpatıp yapılan üç heykelin ikisi diğerinden çok değerli.

6. {...} Komşu hükümdar üç heykeli dikkatlice inceledi hemen aradaki farkı buldu.

7. {...} Üç heykelin sırrını hükümdarın zindana attırdığı asi genç çözdü.

8. {...} Kulağından gireni ağzından çıkartan insan çok okumuş bir insandır.

9. {...} Bir kulağından giren diğer kulağından çıkıyorsa, o insan çok zekidir.

10. {...} En değerli insan, kulağından gireni yüreğine gömen insandır.

4.SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A.Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1.Zekâ	a) Doğru bir çizgi üzerinde bulunma durumu
2.Heykeltıraş	b) Bir şeyi ele alıp özelliklerini anlamaya çalışmak
3.tıpatıp	c) Türlü metallerden yapılmış ince uzun nesne
4.sanat	d) İnsanın düşünme, gerçekleri algılama yetenekleri
5.inceleme	e) Birbirinin aynısı olan
6.zindan	f) Tutuklu veya hükümlülerin içine konulduğu kapalı yer
7.tel	g) Hoş karşılanan, kabul görülen
8.hiza	h) Topluluğun anlayış ve zevk ölçülerine uygun eser
9.makbul	ı) Heykel yapan kişi

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. “Birini sevindirmek, mutlu etmek, kutlamak için verilen şey” aşağıdakilerden hangisidir?

- a) çalıntı b) rüşvet c) ganimet d) armağan

2. İnsan elinin açılmasıyla oluşan başparmak ile serçe parmağın uçları arasındaki açıklığa ne denir?

- a) kulaç b) arşın c) adım d) karış

3. Taş, tunç, bakır gibi maddelerden yontularak veya kalıba dökülerek biçimlendirilen eserlere ne ad verilir?

- a) heykel b) anı c) hatıra d) bina

4. “Söylenenleri dikkatlice dinlememek” anlamında kullanılan deyim aşağıdakilerden hangisidir?

- a) kulaktan kulağa c) yarım kulak dinlemek
b) kulaktan dolma d) kulakları paslanmak

C.Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını yazınız:

- 1.hükümdar:..... 2.isyan:..... 3.değerli:.....
4.kalp:..... 5.armağan:.....

D. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını söyleyiniz:

1. iç:..... 2.savaş:..... 3.zeki:.....
4. sevmek..... 5.aynı.....

E.Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. savaşmak a) davet etmek
2. tartmak b) işitmek
3. çağırarak c) ölçmek
4. duymak d) harp etmek

F. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. çağırarak a) kaybetmek
2. bulmak b) girmek
3. isyankar c) kovmak
4. çıkmak d) itaatkar

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

“İnsanın gözleri öyle kelimelerle konuşur ki, dil onları telafuz edemez” (Kızılderili atasözü) *sözüyle ilgili düşüncelerinizi aktarınız.*

6.KOMPOZİSYON

“Sesini değil, sözünü yükseltmeli insan. Çünkü yaprakları yeşerten gök gürültüleri değil, yağmurlardır” (Mevlana) *sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.*

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

- 1.İnsan konuşurken nelere dikkat etmeli?
2.İnsanın konuşmasında muhatabını etkileyen unsurlar nelerdir?
3.Sözleri başkalarına tesir eden örnek aldığınız insanlar var mıdır?

7.DEĞERLENDİRME

1. Hükümdarlar birbirlerini nasıl rahatsız ederlerdi?

- a) aniden saldırarak b) savaş ilan ederek
c) birbirlerinin malını kaçıırarak d) zeka gösterisi yaparak

2. Heykelleri gönderen hükümdar ötekinden ne istemiş?

- a) heykelleri tartmasını b) heykelleri satmasını
c) aralarındaki farkı bulmasını d) içindeki en değerlisini bulmasını

3. Heykeller arasındaki farkı bulan aşağıdakilerden hangisidir?

- a) heykeltraşlar b) sanatçılar c) hükümdar d) isyankar genç

4. Aşağıdakilerden hangisi heykeller arasındaki farklılardan biri değildir?

- a) kulağından giren ağızdan çıkar
b) kulağından giren burnundan çıkar
c) kulağından giren öteki kulağından çıkar
d) kulağından giren kalbine gider

5. “Kulağından giren kalp hizasına iniyor” ifadesi aşağıdaki insanlardan hangisini ifade ediyor?

- a) duyduklarını içinde saklayan ve ders çıkartan
b) duyduklarını hemen unutan
c) duyduklarını herkese açıklayan
d) duyduklarına önem vermeyen

6. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre yanlıştır?

- a) Hükümdarlar birbirlerine zeka gösterisi yaparmış
b) Heykellerin arasında kimsenin bilemediği bir fark vardır
c) Hükümdar hediye için teşekkür etmiş
d) Heykeller arasındaki farkı kimse bulamamış

7. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre doğrudur?

- a) Hükümdarlar için bayramlar ve doğum günleri bir fırsatmış
b) Bir kulağından giren ağızdan çıkan insan makbuldür
c) Hükümdar akıllı genci farkı bulamayınca zindana attırmış.
d) Heykellerden ikisi diğer birinden daha değerliydi.

8. İnsanın düşünme, akıl yürütme, gerçekleri algılama, sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamına denir.

- a) beyin b) zeka c) kafa d) düşünce

9. Taş, tunç, bakır gibi maddeleri şekillendirilerek yapılan esere ne denir?

- a) palet b) tel c) heykeltraş d) heykel

10. Aşağıdakilerden hangisi “incelemek” kelimesini ifade etmektedir?

- a) bir şeyi ele alıp ayrıntılarını, özelliklerini anlamaya çalışmak
b) Bir şeyi bulmak için aramak
c) bir şeyin olmasını veya gelmesini beklemek
d) bir şeyin ne olduğunu kavramak

ÜNİTE:12

1.HAZIRLIK SORULARI

1. Başarılı olmak ne demektir?
2. Çalışmak başarılı olmak için yeterli midir?
3. Aile bireylerinin başarıda etkisi var mıdır?

2. OKUMA PARÇASI

BABAM SEYREDİYOR

Ortaokulda okuyan ve kısa bir süre önce annesini kaybeden genç, babasıyla birlikte yaşıyordu. Babasıyla aralarında çok güzel bir dostluk vardı. Genç, okulun futbol takımındaydı. Takımdaydı ama, ufak-tefek yapısı ve tecrübesizliği nedeniyle hocası ona bir türlü maçlarda görev vermiyordu. Bu yüzden, her maçta yedek kulübesinde oturuyordu. Buna rağmen, babası hiçbir maçı kaçırmaz, ve hep ayağa kalkıp tezahürat yapardı.

Liseye girdiğinde sınıfının en sıksa öğrencisiydi gencimiz. Fakat babası onu hep futbol oynamaya teşvik etti; bununla birlikte, istemezse oynamayabileceğini de belirtti. Delikanlı futbolu seviyordu ve takımda kalmaya karar verdi. Her idmanda elinden geleni yapıyor ve takımın as oyuncularından biri olmaya çalışıyordu. Bütün lise hayatı boyunca hiçbir idmanı veya maçı kaçırmadı. Ama sürekli yedek kulübesinde oturmaktan kurtulamadı. İnancılı babası her zaman ki gibi tribünlerde yerini alıyor, ve oğlunu destekleyici tezahüratlarda bulunmaya devam ediyordu.

Genç, üniversiteye başladığında futbol onun için önemini kaybetmeye yüz tuttu, ama yine de elinden geleni yaptı. Herkes onun okul takımına giremeyeceğinden emin olsa da, bunu başardı. Takımın antrenörü onu listeye dahil ettiğini, çünkü her idmanda yüreğini koyduğunu ve takımın diğer üyelerini de şevke getirdiğini itiraf etti. Takıma girebildiği haberi onu o denli heyecanlandırdı ve sevindirdi ki, soluğu en yakın telefon kulübesinde aldı ve babasına müjdeyi verdi. Onun bu mutluluğunu paylaşan babası, kendisine maçların sezonluk biletlerini göndermesini istedi.

Üniversitedeki dört yıl boyunca hiçbir idmanı kaçırmayan genç, ne yazık ki hiçbir maçta oynayamadı. Futbol sezonunun sonlarına doğru, büyük bir eleme maçının idmanı için sahaya çıkmaya hazırlanan gencin yanına, elinde bir telgrafla antrenörü geldi. Delikanlı telgrafı okuyunca ölüm sessizliğine büründü. Güçlkle yutkunararak hocasına şunları söyleyebildi:

- "Bu sabah babam ölmüş. İzinizle bugünkü idmana gelmesem?".

Hocası kolunu şefkatle omzuna doladı ve :

- "Bu hafta dinlen evlat" dedi,

- "Cumartesi günü maça gelmeyi de aklından geçirme."

Cumartesi geldi çattı, ama okul takımının durumu hiç de iyi değildi. Maçın sonlarına doğru, bir kişi soyunma odasına sessizce girdi, formasını ve futbol ayakkabılarını giyip, sahanın kenarına çıktı. Babası ölen ufaklıktı bu! Antrenör ve oyuncular azimli arkadaşlarını bu kadar kısa sürede tekrar aralarında görmekten dolayı son derece şaşırmışlardı.

Hocasının yanına giden genç:

- "Lütfen izin verin oynayayım" dedi.

- "Bugün oynamak zorundayım." Hocası önce onu duymamış gibi davrandı. Böylesine zor bir eleme maçında takımın en kötü oyuncusunu sahaya çıkarmasına imkan olmadığını düşünüyordu. Ama genç o kadar ısrar etti ki, sonunda ona acıyan hocası razı oldu:

- "Pekala oyuna girebilirsin."

Gencin oyuna girmesinin üstünden çok geçmemişti ki, hem hoca, hem oyuncular, hem de maçı izleyenler gördüklerine inanamadılar. Daha önce hiç oynamamış olan bu meçhul ufaklığın her hareketi harika, attığı her pas isabetliydi. Karşı takım oyuncuları onu durduramıyordu. Koşuyor, pas veriyor, savunmaya yardım ediyor ve maçın yıldızı olarak parlıyordu. Sonunda, gencin takımı aradaki farkı kapattı, nihayet atılan bir golle de beraberliği yakaladı. Ve son saniyelerde ufaklık topu tek başına sürükleyip herkesi geçti ve galibiyet golünü attı. Maç bitmişti.

Okulunun taraftarları sevinç çığlıkları atıyor, arkadaşları onu omuzlarında taşıyordu. Seyirciler tribünü terk ettikten, oyuncular duşlarını alıp soyunma odasını boşalttıktan sonra, takımın hocası gencin köşede tek başına sessizce oturduğun fark etti. Yanına gidip:

- "Evlat, inanamıyorum. Bugün bir harikaydın" dedi.

- "Sana ne oldu,bunu nasıl yaptın,anlat bana!"

Genç, hocasına baktı, gözlerine yaşlar doldu ve şöyle dedi:

- "Babamın öldüğünü biliyorsunuz.Peki onun gözlerinin görmediğini biliyor muydunuz?" Delikanlı zorlukla yutkundu,gülümsemeye çalıştı:

- "Babam bütün maçlarıma geldi, çünkü görmediği halde beni desteklemek istiyordu. Ve ilk defa bugün beni oynarken görebilirdi. Ben de bu fırsatı kullanmak ve oynayabildiğimi ona göstermek istedim.

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

1. Çocuğun, maçlarda görev alamamasının sebebi nedir?
.....
2. Başarısız oğluna karşı babası nasıl davrandı?
.....
3. Üniversitede hocası hangi sebeple çocuğu takıma almıştır?
.....
4. Çocuğa gelen telgrafta neler yazmaktadır?
.....
5. Antrenör neden son maça gelmesini istememiş?
.....
6. Hocası son maça çocuğu niçin oynatmıştır?
.....
7. Çocuk, maça niçin oynamak istemiştir?
.....
8. Maç sırasında hocayı ve oyuncuları şaşırtan olay nedir?
.....
9. Çocuk, babasının kendisi için hangi fedakarlığı yaptığını biliyordu?
.....
10. Çocuk, takımını son maça yenilmekten nasıl kurtardı?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanını da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Çocuk, küçük yaşta annesini kaybetmişti ve babasıyla yaşıyordu.
.....
2. {...} Okulda antrenör, çocuğu, zayıf ve deneyimsiz olduğu için oynatmıyordu.
.....
3. {...} Babası, onun başarısız olduğunu görünce oynamasını istemedi.
.....
4. {...} Çocuk ne yapsa da yedekte kalmaktan kurtulamadı.
.....
5. {...} Babasının desteğini gören antrenör, onu okul takımına kabul etti.
.....
6. {...} Oğlunun takıma girdiğini öğrenen babası, bütün sezon biletlerini göndermesini istedi.....

7. {...} Çocuk, eleme maçı idmanında kendisinin de futbol oynayabileceğini ispat etti.

8. {...} Hocası, babasının ölümünü öğrenen çocuğa cumartesi günkü maça kadar izin verdi.

9. {...} Çocuğun, kısa sürede maça tekrar dönmesi herkesi şaşırttı.

10. {...} Takımın yenileceğini anlayan hoca, ümitle çocuğu sahaya sürdü.

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. Tezahürat	a) Belli olmayan
2. Sıska	b) Oyuna katılabilecek oyuncuların oturdukları yer
3. Teşvik etmek	c) Maç için yapılan bedensel çalışma
4. Yedek kulübesi	d) Bağırıp, alkışlayıp tempolu yapılan gösteri
5. İdman	e) Çok zayıf ve kuru, kaknem, çelimsiz, arık
6. Şevke getirmek	f) Bir şeyi saklamaktan vazgeçip söylemek
7. İtiraf etmek	g) Canlandırmak, isteğini artırmak
8. Bürünmek	h) Sevecenlik, merhamet
9. Şefkat	i) Çepeçevre sarılmak, hale gelmek
10. Meçhul	i) İsteklendirmek, özendirmek, desteklemek

B. Aşağıdaki deyimleri açıklayınız:

1. Gözlerine yaş dolmak :
2. Ölüm sessizliğine bürünmek :
3. Kaybetmeye yüz tutmak :
4. Elinden geleni yapmak :
5. Yüreğini koymak :

C. Aşağıdaki kelimeleri cümle içinde kullanınız:

1. Dostluk :
2. Tezahürat :
3. Heyecanlanmak :
4. İtiraf etmek :
5. Azimli :

D. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarını yazınız:

1. Sıska :
2. Meçhul :
3. Fırsat :
4. Şefkat :
5. Şaşırmak :

E. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarını yazınız:

1. Dost :
2. Ufak tefek :
3. Güçlük :
4. Ölmek :
5. Desteklemek :

5.KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Çocuk eğitiminde aile mi, okul mu daha önemlidir?” sorusu ile alakalı düşüncelerinizi karşılıklı olarak paylaşınız.

6.KOMPOZİSYON ÇALIŞMASI

“Sabır acıdır, fakat meyvesi tatlıdır.” (Aristoteles) sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. Sabır nedir?
2. Nelere karşı sabretmek gerekir?
- 3.Sonuca ulaşmak için sabır yeterli midir?

7. DEĞERLENDİRME

1. Hocası, takımda olmasına rağmen neden çocuğa maçlarda görev vermiyordu?

a) Sakatlığı yüzünden	b) Zayıf ve tecrübesizliği yüzünden
c) Babası yüzünden	d) Hastalığı yüzünden

2. Başarısız oğluna karşı babası nasıl davrandı?

- a) Hep futbol oynamaya teşvik etti ve hiçbir maçını kaçırmadan destekledi
- b) Başarısızlığını görünce oynamasını istemedi, ama oğlunu da kıyamadı
- c) Hep yedek kulübede oturduğunu görünce maça gelmek istemedi
- d) Hocadan oğlunu takıma almamasını istedi.

3. Üniversitede hocası hangi sebeple çocuğu takıma almıştır?

- a) Babası rica etti ve sözünü geri çeviremedi.
- b) Yedek takıma tecrübesiz oyuncu lazım olduğu için
- c) Babası bütün sezon biletlerini satın aldığı için
- d) Her idmanda yüreğini koyduğu, takım arkadaşlarını şevke getirdiği için

4. Hocasının getirdiği telgrafta ne yazılıydı?

- a) Son maça katılamayacağı
- b) Babasının hastaneye kaldırıldığı
- c) Babasının ölüm haberi
- d) Cumartesi gününe kadar idmana gelemeyeceği

5. Hocası, çok önemli eleme maçında takımın en kötü oyuncusu olan çocuğu neden oynatmış?

- a) Zaten yeniliyordu ve tecrübe kazansın diye
- b) Yenilgiden kurtulabilmesi için başka çaresi yoktu
- c) Oğlunun futbol oynayabileceğini babası görsün diye
- d) Israr edince acımişti çocuğa

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisi hikayeye göre doğrudur?

- a) Babasının gözleri görmediği için maça gelmiyordu.
- b) Çocuğun sayesinde mağlubiyetten kurtulup, eleme maçını kazandı.
- c) Çocuk babası öldüğü için son eleme maçına gelememişti.
- d) Çocuğa antrenör Cumartesi günü eleme maçına kadar izin verdi.

7. Çocuğun eleme maçında oynamak istemesinin, hem de harika oynamasının sebep neymiş?

- a) Yedekte oturmaktan bıkmıştı ve oynamak istemiş.
- b) Herkes en kötü oyuncu olarak biliyordu ve kendisini ispatlamak için.
- c) Takımının yenilmekte olduğunu görünce dayanamamış ve maçı kurtarmış.
- d) Babasının görebileceğine inanmış ve kendisinin de futbol oynayabileceğini göstermek istemiş.

8. “Yedek kulübesi” aşağıdakilerden hangisi için söylenir?

- a) Takım hocalarının oturduğu yer
- b) Oyuna girebilecek oyuncuların oturduğu yer
- c) Kimsenin giremeyeceği yer
- d) Oyundan atılan oyuncunun gideceği yer

9. Maç için yapılan fiziksel çalışmaya ne denir?

- a) idman
- b) hazırlık
- c) eleme
- d) antrenör

10. Aşağıdaki kelimelerden hangisi “canlandırma, hevesini artırma” anlamında kullanılır?

- a) teşkil etmek
- b) itiraf etmek
- c) teşvik etmek
- d) aşk etmek

8. EĞLENEREK ÖĞRENELİM

Atasözü : Su içene yılan bile dokunmaz.

Açıklaması : Hiç sevmediğiniz biri de olsa o kişiyi su içerken rahatsız etmemeliyiz.

Atasözü : Bal tutan parmağını yalar.

Açıklaması : İyi, verimli işlerle uğraşanlar, o işin verdiği olanaklardan kendileri de yararlanırlar.

Atasözü : Parayı veren düdüğü çalar.

Açıklaması : Parasını ödeyen istediği şeyi alır

Atasözü : Kurttan çoban olmaz.

Açıklaması : Aç gözlü, çıkarıcı kimseler değerli şeyleri korumakla görevlendirilmez.

ÜNİTE:13

1. HAZIRLIK SORULARI

1. Anne babasız kalıp veya başka da sebeplerden dolayı sokakta yaşayan çocuklar hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Sizce sokak çocuklarının hepsi kötü müdür?
3. Maddi imkansızlıklar çocukların eğitim hayatını nasıl etkiliyor?
4. Okumak isteyip de maddi imkansızlıklardan dolayı eğitim hayatından uzak kalan çocuklara nasıl yardım edebiliriz?

2. OKUMA PARÇASI

KÜPRÜ ALTI ÇOCUKLARI

(Mehmet, anne ve babasını kaybettikten sonra eski emir erleri Hasan'ın Pendik yöresindeki Kurna köyünde bir süre kalır. Üç sınıflı köy okulunu bitirince başka okula yazılmak üzere, tek başına, İstanbul'a gelir.

O yıl kadrolar dolduğundan, köye dönmek istemeyen Mehmet, köprü altında tanıştığı kimsesiz beş çocukla yaşamaya başlar. Bu çocukları, Niyazi adlı, yaşça hepsinden büyük olan iyi kalpli bir çocuk idare eder. Çocuklar, yük taşıyarak, ona buna yardım ederek namuslarıyla yaşarlar. Bir yolcunun Niyazi'yi hırsızlıkla suçlaması, çocuk grubunu allak bullak eder. Niyazi tutuklanınca Mehmet, köye mektup yazarak, Hasan'ı çağırır. Hasan yardıma koşar. Niyazi, suçsuz olduğundan mahkeme sonunda serbest bırakılır. Duruşmayı dinleyen yaşlı bir kadın, bu çocuklara acır ve onları korumak ister: Çocuklar okula, Niyazi de Ankara'da bir işe yerleştirilir.)

...

Eminönü’ndeki nöbet yerinde dolaşmakta olan polisin yanına toy ve ürkek bakışlı bir çocuk yaklaştı:

- Ağabey! Milli Eğitim Müdürlüğü’ne nereden gidilir? dedi. Polis, gözlerini çocuğun üzerinde gezdirip inceledikten sonra:

- Uzakta değilsin. Şuradan sap, kemerin altından geç, tramvay caddesinden sap, sonra yine sağa sap. Caddeyi hiç bırakma. Dükkanlarında hep kitap satılan bir yokuşa gelince yine yukarı çık. Orada bir kere daha sor.

- Eksik olma ağabey!

Polisin dediği yoldan, kitapçıların önüne kadar geldi. Orada bir öğretmen, kitapçı dükkanından bir daha sordu. Ona kestirme yokuşu söylediler: “Yokuşun başında, solda karşıya gelen yüksek yapı.” dediler.

Okula yazılmak sevinciyle yüreği kopacak gibi çırpıyordu. Bir atılıştaki yokuşu çıktı. Yapıyı buldu. Kapıdan kadınlı erkekli ve okul kasketli çocuklar girip çıkıyordu.

...

-Ben okula yazılmak için geldim. En büyük müdürün yanına gideceğim. Büyük müdür kim ise bana söyler misiniz?

Odacı, çocuğu bir süzdükten sonra:

- Kimin yanına gideceğini ne bileyim, Milli Eğitim Müdürü var; yardımcısı var. Müdür beyin odası işte şu kapıdır.

Kapının önünde genç bir odacı gördü, telaşla elindeki kağıtları bir yere götürüyordu. Önüne geçerek:

- Müdür beyin odası hangisidir? dedi.

Odacı eliyle kapıyı gösterdi. Çocuk kapıya doğruldu. Tam kapıyı açıp içeri gireceği zaman odacı arkasından yetişti:

- Nereye gidiyorsun çocuk? Bir kere sormak yok mu? İçeri girilmez, konuşuyorlar. “Kimseyi bırakma” dediler. Şurada bekle!..

Şaşırdı. Geri çekildi. Bu gün yine o kadar yol yürüyerek gelmiş, çok yorulmuştu. Oturacak bir yer aradı; yoktu. İçeri neden almadıklarını bir türlü anlayamıyordu.

Biraz ayakta bekledi. Yorgundu, dayanamadı. Merdiven basamaklarına serildi, yumuşak tüylü Uşak halısının üzerine oturdu. Biraz sonra odadan birkaç kişi çıktı. Odacı, onlara eğilerek selam verdi. Mehmet, tekrar oturmaya hazırlanırken odacı, ona:

- Haydi, buralarda oturma! Müdür bey gitti, gelmeyecek; başka bir gün gel!.. dedi.

- Benim İstanbul’da yatacak yerim yok! Bu gece burada kalayım. Şu halıların üzerinde uyuyabilirim, sabahleyin kalkar; erkenden müdür beyle konuşurum. Sonra da okula giderim; olur mu?

- Ah!.. hiç öyle şey olur mu? Burada gece yatmak yasaktır! Sen şimdi git. Ben yarın herkesten önce seni odaya sokarım. Erken gel, anladın mı?

Orada kalmanın imkanı olmadığını anlayan Mehmet'in yüzünü bir kaygı kapladı. Odacıdan ayrılırken ona erken geleceğini söyledi.

Büyük bir umutla çıktığı merdivenleri kırık, kederli indi. Sokağa çıkınca nereye yürüyeceğine karar veremedi. Sonra geldiği yola doğru yürümeye başladı.

İsteksiz bir yürüyüşle yokuşu indi. Köprüye geldi. İskelede boş bulunduğu bir kanepenin üzerine oturdu. Yavaş yavaş akşam oluyordu. Çocuğa bir üzüntü çöktü. Vapurlar geliyor, içinden bir sürü insan çıkıyor; sonra yine birçok adam alarak kalkıp gidiyordu. Annelerinin elini tutmuş iki çocuk, şen ve şakrak, tam onun önünden geçerken birden yüreği sızladı. Ne olurdu, onun da barınacak bir ocağı, tutunabilecek bir eli olsaydı! O anda, anneciğinin ateş gibi yanan ellerinin yine başını okşadığını duydu. Bu ona kuvvet verdi.

Bir aralık köye dönerek Hasan'ın evinde, kışı ocak başında sıcak geçirmeyi düşündü. Fakat birden babasının ona gülen yüzü karşısına dikildi.

...

Acıkmıştı. Artırdığı paradan bir simit alarak yedi. Sonra yerinden kalktı. Köprü altındaki geçitten Haliç tarafına doğru yürüyordu. Orada yırtık elbiseli üç çocuğun konuşmakta olduğunu gördü. Çocukların yanına yaklaştı. O da onlar gibi duba demirlerinden birisi üzerine oturdu. Konuşan çocuklar, yabancı bir çocuğun yanlarına geldiğini görerek merakla ona baktılar. Mehmet onlarla konuşmak, dost olmak istiyordu. Onlara:

- Galiba sizin de eviniz uzakta?

Çocukların büyüğü:

- Evimiz mi dedin? Ne evi? Bizim evimiz yok! Evimiz işte burası. Bundan ala yer mi olur? Senin evin nerede?

- Benim de İstanbul'da evim yok! Okula yazılmak için köyden geldim. Bugün işim olmadı. Yarın olacak ama bu gece yatacak yerim yok. İstanbul'da hiçkimseyi tanımıyorum ki!

En küçükleri:

- Korkma! Sen de bizimle beraber şurada yatarsın.

- Sahibi darılmaz mı?

- Buranın sahibi yok. Burası herkesin evidir. Bak sana söyleyeyim: Sabahları epey ayaz olur. Ama köşeye sokulursan kurtulursun. Bizimle kalacak mısın?

- Siz beni istedikten sonra, elbet kalırım. Şu koca şehrin içinde nereye gideyim? Zaten sokakları da bilmiyorum.

Karanlık basmıştı. Önlerinden birçok gelip geçenler oluyor. Elleri paketli kadınlar, çantalı erkekler bir taraftan bir tarafa gidip geliyorlar. Bazıları da iskele üzerinde vapur vaktini bekleyerek dolaşıyordu. Herkes bir an önce evine kavuşmak için acele ediyordu.

Temiz giyinmiş bir bey ağır adımlarla uzaktan geliyordu. Önlerinden geçti. Mehmet'in gözü, birden bire beyaz bir şeye ilişti. Kalktı aldı. Bir zarf, içinde üç lira para var!

Çocuklara:

- Şu giden bey, parasını düşürdü; koşup vereyim!

Sonra koşarak kalabalığın arasına karıştı.

İhtiyar bayı güçlkle buldu. Ona:

- Bayım, önümüzden geçerken paranızı düşürdünüz, buyurun!.. dedi.

Huriye Öniz
(Köprü Altı Çocukları, 1959)

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

1. Anne babasını kaybedince Mehmet eğitime nerede devam eder?
.....
2. Mehmet'in İstanbul'a gelme amacı nedir?
.....
3. Köprü altında tanıştığı kimsesiz çocukların başında kim vardı ve onlar nasıl geçinirlerdi?
.....
4. Mehmet'in Milli Eğitim Müdürü'yle görüşmesine odacı neden izin vermiyor?
.....
5. O gün neden Milli Eğitim Müdürü'yle görüşemiyor?
.....
6. Mehmet'in Milli Eğitim Müdürlüğünde yatmak istemesinin sebebi neydi?
.....
7. Büyük umutlarla Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gelen Mehmet, oradan niçin kederli bir şekilde ayrılıyor?
.....
8. Annelerinin yanındaki çocukları görünce Mehmet'in neden yüreği sızlıyor?
.....
9. Mehmet sonunda kimlerle nerede kalmaya karar veriyor?
.....
10. Mehmet'in dürüst bir kişiliğini gösteren hangi hareketiydi?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Mehmet, Eminönü’nde polis memuruna Milli Eğitim Müdürlüğü’nü sordu.

2. {...} Milli Eğitim Müdürlüğü, dükkanlarında hep kitap satılan bir yokuştadır.

3. {...} Mehmet, Milli Eğitim Müdürlüğü’ne geldiğinde en büyük müdürle görüşmek ister.

4. {...} Odacı, müdürün keyfi olmadığı için kimseyi içeri almıyordu.

5. {...} Yorgunluktan dayanamayan Mehmet, müdürün koltuğuna oturdu.

6. {...} Odacı, yarın erkenden gelirse ilk onu müdürle görüştüreceğine söz verdi.

7. {...} Müdürle yarın görüşebileceğini öğrenince oradan neşeli bir şekilde ayrıldı.

8. {...} Annelerinin elini tutan çocukları görünce Mehmet’in yüreği sızladı.

9. {...} Köprü altında tanıştığı yabancı çocuklar, onu yanlarına almak istemediler.

10. {...} Adamın düşürdüğü zarftaki parayı görünce çocuklar çok sevindiler ve akşam yemeği yediler.

4. KELİME VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

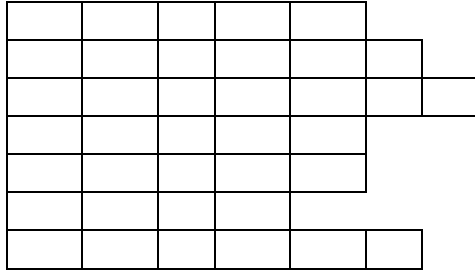
1. İdare etmek	a) Sıra ile yapılan görev
2. Allak bullak	b) Yön değiştirmek
3. Nöbet	c) Alt-üst, darmadağın, karışık
4. Toy	d) Yönetmek, çekip çevirmek
5. sapmak	e) Gençliği sebebiyle deneyimsiz ve beceriksiz olan

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. Aşağıdan yukarıya gittikçe yükselen eğimli yer aşağıdakilerden hangisidir?
a) çıkış b) yokuş c) tümsek d) tepe
2. Herhangi bir sebeple acelecilik, endişe, şaşkınlık anlamı ifade eden kelime hangisidir?
a) kaygı b) üzüntü c) telaş d) keder
3. Olması beklenen veya olacağı düşünülen şey anlamına gelen kelime hangisidir?
a) umut b) kaygı c) heyecan d) istek
4. Aşağıdaki kelimelerden hangisi acı, üzüntü, tasa anlamına gelen bir kelimedir?
a) tebessüm b) tevekkül c) telaş d) keder
5. Birkaç kişinin oturabileceği genişlikte olan koltuğa ne denir?
a) sandalye b) kanepa c) çekyat d) halı

C. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz:

1. Su buharı gücüyle çalışan gemi
2. Neşeli, hayat dolu anlamına gelen söz
3. Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek
4. Halka biçiminde, genellikle üzerine susam serpilmiş çörek
5. Geçmeye yarayan yer, geçecek yer
6. Yağışsız, sakin havada çıkan kuru soğuk
7. Deniz taşıtlarının yanaştığı, tahta veya betondan yapılmış, denize doğru uzanan yer

D. Aşağıdaki kelime ve deyimleri birer cümle içinde kullanınız.

1. Gözü ilişmek.....
2. Yüreği sızlamak.....
3. Zarf.....
4. İdare etmek.....
5. Suçlamak.....

E. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz:

1. eksik:..... 2. yüksek:..... 3. yapı:.....
4. sevinç:..... 5. telaş:.....

F. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını bulunuz.

1. yokuş:..... 2. geri:..... 3. yorgun:.....
4. yumuşak:..... 5. eğilmek:.....

G. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. İmkan	a) Sığınmak
2. Kaygı	b) Güç
3. Barınmak	c) Hayli
4. Kuvvet	d) Olanak
5. Epey	e) Tasa

H. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. Doğru	a) Ayrılmak
2. Üzüntü	b) Tenha
3. Kavuşmak	c) Eğri
4. Kalabalık	d) Aklamak
5. Suçlamak	e) Neşe

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

Bir şehrin valisi olsaydınız sokak çocukları problemini nasıl çözmeyi düşündünüz? *Düşüncelerinizi aktarınız.*

6. KOMPOZİSYON

“İnsan, zekanın karşısında saygıyla eğilir; ama iyi davranış ve şefkatin önünde diz çöker” (Dale Carnegie) *sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.*

7. DEĞERLENDİRME

1. Mehmet anne ve babasını kaybedince nereye gider?

- a) İstanbul'a b) Kurna köyüne c) İzmir'e d) Köprü altına

2. Köprü altındaki çocuklar nasıl geçiniyorlardı?

- a) Niyazi besliyordu b) yük taşıyarak
c) Hırsızlık yaparak d) Dilenerek

3. Aşağıdakilerden hangisi polisin tarif ettiğine göre Mehmet'i Milli Eğitim Müdürlüğü'ne götüren yollardan biri değildir?

- a) Kemerin altından geçmeli
b) Tramvay caddesinden dönmeli

- c) Kitap dükkanları bulunan yokuştan yukarı çıkmalı
d) Çarşının bulunduğu caddeden sola dönmeli
- 4. Mehmet'i neden Milli Eğitim Müdürüyle görüştürmüyor?**
a) Müdürü yoktu
b) Müdürün ziyaretçileri vardı
c) Müdürün keyfi yoktu
d) Müdür hastaydı
- 5. Aşağıdakilerden hangisi Mehmet'in Milli Eğitim Müdürlüğü binasında yatmak isteme sebeplerindendir?**
a) Müdürü orada beklemek istiyor
b) Köprü altındaki çocuklardan korkuyor
c) İstanbul'da kalabilecek yeri yoktu
d) Odacıya kızıyor ve inadı tutuyor
- 6. Müdürle görüşemeyip kederlenen Mehmet'i tekrar köye dönme düşüncesinden vazgeçiren nedir?**
a) Hasan'ın evine gitmek istememesi
b) Köydeki ağır şartlar
c) Karşısına dikilen babasının gülen yüzü
d) İstanbul'u ilk gördüğünde sevmesi
- 7. Çocuklar Mehmet'e kendileriyle köprü altında kalmayı teklif eder. Ancak bir tehlikenin olduğunu da söyler. Bu tehlike aşağıdakilerden hangisidir?**
a) Sahibinin darılması
b) Hırsızların soyması
c) Karanlık korkusu
d) Sabah ayazı
- 8. Adamın düşürdüğü zarfın içinde ne kadar para vardı?**
a) 3 lira
b) 5 lira
c) 10 lira
d) 15 lira
- 9. Aşağıdakilerden hangisi okuduğumuz parçaya göre yanlıştır?**
a) Okula yazılmak düşüncesi Mehmet'i çok sevindirmişti
b) Milli Eğitim Müdürlüğü'nde okul kasketli çocuklar girip çıkıyordu
c) Mehmet en büyük müdürle görüşmek istediğini söyler
d) Odacı hemen Mehmet'i Milli Eğitim Müdürü'yle görüştürür.
- 10. Aşağıdakilerden hangisi okuduğumuz parçaya göre doğrudur?**
a) Odacı, çocukların müdürle görüşmesinin mümkün olmadığını söyler.
b) Odacı, müdür bey müsait olmadığı için Mehmet'in içeri girmesini engeller.
c) Mehmet, müdürle görüştürmeyince odacıya kızar ve orada yatmak ister.
d) Sabah ayaz olacağını duyunca Mehmet çocuklarla kalmak istemez.

ÜNİTE:14

1. HAZIRLIK SORULARI.

1. Bir milletin kültürel hayatında atasözünün önemi nedir?
2. Kendi dilinizdeki atasözlerinin içerdiği derin anlamlara dikkat ettiniz mi?
3. Çevrenizdeki insanların yaptığı yanlışlar, hatalar sizi nasıl etkiler?
4. Bir hata yaptığınızda birinin bunu düzeltmesini ister misiniz?

2. OKUMA PARÇASI

HER KOYUN KENDİ BACAĞINDAN ASILIR

Atasözü deyiş geçmeyin. Onlarda öyle derin manalar vardır ki, küçük bir elma çekirdeğinin koskocaman bir elma ağacının programını içerisinde taşıdığı gibi, atasözleri de çok büyük manalar ihtiva ederler. Aynen yağmur yüklü bulutlar gibi; yeri ve zamanı geldiği zaman yağmur olup yağarlar ve istifade etmesini bilenler için bir bereket ve adeta bir rahmettir onlar.

Atasözleri, adeta toplumların hafızalarıdır. Geçmişin deneyimlerini bugüne taşıyan söz değerleridir. Bu küçük söz dağarcıklarına adeta koskoca bir alem sığdırılmıştır.

Atasözleri, toplumdaki adetleri, gelenekleri, uzun hayat tecrübeleri sonucunda kazanılmış görüşleri yansıtan özlü sözlerdir. Öyle ki bir atasözü çok defa olaylar ve insanlar hakkında pek çok kitaptan daha fazla bilgi verebilir.

Bizden önce yaşamış atalarımızın tecrübeleri ve bilgilerinden yararlanmamızı tavsiye eden büyüklerimiz, “Atalar sözünü tutmayan, yabana atılır” diye bu sözleri dinlemeyenlerin zararlı çıkacaklarını belirtirler. Atasözlerimiz, bizler için bir rehber, bir öğüttür aynı zamanda.

Atalarımız, yaşadığımız hayatta mutlu olabilmemiz için pekçok güzelikeler ortaya koymuştur. Atasözlerimiz bu anlamda bizim için yolumuzu aydınlatan ışıklardır. Evet, atalarımızın dediği gibi “hatasız kul olmaz.” Elbette hata yapabiliriz. Çevremizdekilerin hatalarıyla karşılaşabiliriz. Bu hataları, düzeltilmesi gereken davranışlar olarak görmek, her gündaha günele, iyiye ve doğruya yürümek görevimiz.

Bizler çevremizdeki insanların yaptıkları hataları elimizden geldiğince ve o insanı rencide etmeden düzeltmeli miyiz? Yoksa “Her koyun kendi bacağından asılır”deyip, o kişiyi hatalarıyla başbaşa bırakmak mı daha iyidir? İşte bu konuda bazen ikilemde kalırız. Fakat biz bu atasözünün ortaya çıkış hikayesine baktığımızda gerçeği daha iyi anlarız.

Bu ünlü atasözü, meşhur Abbasi Halifesi Harun Reşit zamanından kalmadır.

Harun Reşit’in Behlül Dana adında yakın bir akrabası vardı. Behlül, sarayda oturmazdı. Halk arasında sessiz sedasız gezen, az konuşan, içine kapanık bir dervişti.

Behlül Dana, zaman zaman Halife Harun Reşit’in huzuruna çıkarak ona nasihat eder, adil olmasını, halka yumuşak davranmasını söyler, ölümü ve ahireti hatırlatırdı.

Birgün yine uzun uzun nasihatlerde bulununca Harun Reşit;

- Yeter artık! Bana bu kadar karışmaya hakkın yok. Unutma ki her koyun kendi bacağından asılır, der.

Behlül saraydan ayrılır, bir kasap dükkanına giderek buradan kesilip derisi yüzülmüş bir koyun alır. Koyunu saraya getirerek kendi odasındaki tavana bacağından asar ve kendisi de ortalıkta pek görünmez. Aradan bir hafta geçtikten sonra sarayı pis bir koku kaplar ve Harun Reşit, kendisini huzuruna çağırır. Halife çok öfkeliydi. Behlül’e:

-Bir haftadır sarayda pis bir koku içinde yaşıyoruz. Araştırdık ,kokunun kaynağını bulduk. Senin odanda kesilmiş ve bacağından tavana asılmış bir koyun bulduk. Bunu neden yaptın?

Behlül gayet sakin:

-Sultanım, geçen gün siz “her koyun kendi bacağından asılır bana karışmayın” demiştiniz. Ben de koyunu bacağından astım, ne karışıyorsunuz der.

Harun Reşit:

-Evet ama kokusundan saraya girilmiyor.

Bunun üzerine Behlül, meşhur cevabını verir:

-Evet, Sultanım! Sizin dediğiniz gibi her koyun kendi bacağından asılır ama, unutmayın ki kötü kokan bir koyunun yedi mahalleye zararı olur, pis kokusu yayılır. Hele bu kötülüğü devlet başkanı yaparsa, bütün bir ülke pis kokmaya başlar. Unutmayın ki iyilik gibi kötülük de yayılır, der.

Tabi, bu cevap karşısında Harun Reşit gereken dersi alarak kendine daha fazla çeki düzen verir.

Şimdi bizler, bu atasözünün ortaya çıkış hikayesine baktığımızda, etrafımızdaki hata yapan insanları uygun bir dil ile ve onu rencide etmeden doğruyu ve güzeli bulmasına yardımcı olmamız gerekmez mi? Ne dersiniz yoksa her koyun kendi bacağından mı asılır?

Kurmangazı Sadıkbekov

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

1. Yazar, ilk paragrafta atasözlerinin taşıdığı manaları neye benzetir ?
.....
2. Atasözleri neden toplumların hafızalarıymış?
.....
3. Büyüklerimiz bize zararlı çıkmamamız için ne tavsiye ederler? Bu hususta atasözünün önemi nedir?
.....
4. Her kul hata yapar. Başkalarının hatalarına karşı tutumumuz nasıl olmalıymış?
.....
5. Behlül Dana kimmiş? Nasıl bir kişiliğe sahipmiş?
.....
6. Behlül Dana, Harun Reşit'in huzuruna niçin çıkarmış?
.....
8. Behlül'ün uyarılarından rahatsız olan Harun Reşit nasıl tepki verir ve ne der?
.....
9. Behlül Dana, halifenin huzurundan ayrılınca ne yapar?
.....
10. Halife, Behlül'e niçin kızar?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Küçük elma çekirdeğinin kocaman bir ağacın programını taşıdığı gibi atasözleri de derin anlamlar ihtiva eder
.....
2. {...} Atasözleri geçmişin deneyimlerini bugüne taşıyan söz değerleridir.
.....
3. {...} Toplumdaki örf ve adetlerle, uzun hayat tecrübeleriyle atasözlerinin bir ilgisi olamaz.

-
4. {...} Atasözlerinin vereceği bilgileri herhangi bir kitaptan da alabiliriz.
-
5. {...} Büyüklerimiz, atalarımızın bilgi ve tecrübelerinden yararlanmak için çok kitap okumamızı tavsiye eder.
-
6. {...} Bu hayatta mutlu olabilmemiz için atalarımızın ortaya koyduğu güzelliklerden biri de atasözleridir.
-
7. {...} Çevremizdekilerin hatalarını görmezden gelmek, göz yummak herbirimizin vazifesidir.
-
8. {...} Behlül Dana, sarayda oturmaz, halk arasında gezer ve herkesi rahatsız ederdi.
-
9. {...} Behlül sürekli halifenin huzuruna çıkar ve ona ahireti, ölümü hatırlatırdı.
-
10. {...} Behlül halinenin “Her koyun kendi bacağından asılır” sözünü yanlış anlamış ve kasaptan kesilmiş koyun getirip bacağından tabana asmış
-

4. KELİME VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. Çekirdek	a) Öğrenilen konuları akılda tutma ve saklama gücü
2. Bereket	b) Nesilden nesile iletilen, kültürel alışkanlıklar
3. Hafıza	c) Birinin doğruyu bulmasına yardımcı olan kimse
4. Gelenek	d) Meyvelerde bulunan, sert bir kabukla kaplı tohum
5. Rehber	e) Bolluk, olgunluk

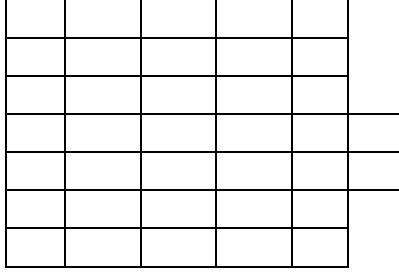
B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söze ne denir?
a) azar b) sitem c) öğüt d) dilek
2. Vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümüne deriz.
a) diz b) bacak c) baldır d) kalça
3. Tarikata girmiş, onun yasa ve törelerine bağlı kimseye aşağıdakilerden hangisi denir?
a) imam b) molla c) talebe d) derviş

4. İnanışa göre, insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Allah'a hesap vereceği yer hangisidir?
a) ahiret b) mezar c) kabir d) cennet
5. Bir şehrin veya kasabanın bölündüğü parçalardan herbirine ne denir?
a) vilayet b) ilçe c) mahalle d) il

C. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz:

1. Sığır, koyun gibi eti yenecek hayvanları kesen veya satan kimse
2. Bir yapının, kapalı bir yerin üst bölümünü oluşturan düz ve yatay yüzey
3. “Ön, yan, kat, makam” anlamında kullanılan bir kelime
4. Müslümanların imamlığını ve din koruyuculuğunu yapmakla görevli kimse, hükümdar
5. Bir şeyin çıktığı yer, menşe
6. “Pek, çok, pek çok, aşırı bir biçimde” anlamında kullanılan bir kelime
7. Hareket etmeyen, durgun, kimseyi rahatsız etmeyen

D. Aşağıdaki kelimeleri birer cümle içinde kullanınız.

1. Rencideetmek.....
2. Çekidüzenvermek.....
3. Koskocaman.....
4. İhtivaetmek.....
5. Tavsiyeetmek.....

E. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz:

- 1.görev:..... 2.istifade etmek:..... 3.bereket.....
4. adeta:..... 5.öğüt:.....

F. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını bulunuz.

- 1.doğru:..... 2.yumuşak:..... 3.hatırlatmak:.....
- 4.ayrılmak:..... 5.tavan:.....

G. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. Deneyim a) Netice
2. Sonuç b) Tutum

3. Tavsiye etmek	c) Kılavuz
4. Rehber	d) Tecrübe
5. Davranış	e) Önermek

H. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. Pis	a) Sakin
2. Çağırma	b) Fayda
3. Öfkeli	c) Temiz
4. Zarar	d) Sığ
5. Derin	e) Kovmak

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Sizce etrafımızda gördüğümüz hataları her neye mal olursa olsun mutlaka düzeltmeye çalışmalı mıyız, yoksa bazı hataları görmezlikten gelmemiz daha mı iyi olur?” sorusuyla alakalı fikirlerinizi karşılıklı olarak paylaşınız.

6. KOMPOZİSYON

“Yanlış gören ve önlemek için elini uzatmayan yanlış yapan kadar suçludur” (Kızılderili Atasözler) sözü ile alakalı bir kompozisyon yazınız

Kompozisyonuzu şunları dikkate alarak yazınız:

1. İnsan baskalarının hatalarını düzeltmede nasıl bir yol izlemeli?
2. Başkalarının hataları görülmeli mi yoksa görmesek daha iyi olur mu?
3. Gerçek dost arkadaşlarının hataları karşısında nasıl davranmalıdır?

7. DEĞERLENDİRME

1. Parçaya göre atasözleri aşağıdakilerden hangisini ihtiva etmiştir?

a) elma ağacı programını	b) küçük elma çekirdeğini
c) çok büyük manalar	d) koskocaman bir elma ağacını

2. Yazar, atasözlerinin büyük bir bereket ve rahmet oluşunu neye benzetmiştir?

a) elma ağacına	b) toplumun hafızasına
c) ağaç çekirdeğine	d) yağmur yüklü buluta

3. Atasözleri, geçmişin deneyimini bugüne taşıyan söz değeri olması bakımından neye benzetilmiştir?

a) toplumun hafızasına	b) söz dağarcığına
c) yağmura	d) elma ağacına

4. Atalar sözünü tutmayan, yabana atılır sözü kimler için söylenmiştir?

a) atasözü meraklıları için	b) atasözü uyduranlar için
c) atasözü dinlemeyen için	d) atasözünü araştıranlar için

5. Behlül Dana ile Halife arasında nasıl bir yakınlık varmış?

- a) Behlül Halife'nin veziriymiş b) Behlül ile Halife arkadaşmış
c) Behlül ile Halife yakın akrabaymış d) Behlül ile Halife kardeşiymiş

6. Aşağıdaki vasıflardan hangisi Behlül Dana'ya ait değildir?

- a) Sessiz gezen b) Bir yerde oturmayan
c) Geveze d) Ağırbaşlı

7. Aşağıdakilerden hangisi Behlül Dana'nın Halife huzuruna çıktığında yaptığı işlerden biri değildir?

- a) nasihat etme b) gönlünü alma
c) halka yumuşak olmasını isteme d) ahireti hatırlatma

8. Halife, Behlül'e neden öfkelenmiş?

- a) Sarayı pis koku sarmasına sebep olduğu için
b) Halife'nin haberinsiz çekip gittiği için
c) Kasaptan koyun aldığı için
d) Koyunu kestiğinde kendisini davet etmediği için

9. Behlül'ün saray içine derisi yüzülmüş koyunu asmasının asıl nedeni neymiş?

- a) Halife'yi kızdırmak istemiş b) Halife'den intikam almak istemiş
c) Koyunu astıktan sonra unutmuş d) Halife'ye ders vermek istemiş

10. Okuduğumuz hikayenin ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Hayvanlara acıma, sevgi duyma
b) Başkalarının yanlışlarını görmezlikten gelme
c) Yanlışları uygun yolla düzeltme
d) Devlet büyüklerine karşı saygılı olma

ÜNİTE:15

1.HAZIRLIK SORULARI

1. Sabır sözünden ne anlıyorsunuz?
2. İnsan ne zaman ve nelere karşı sabretmelidir?
3. Sabretmek insana neler kazandırır?

2. OKUMA PARÇASI

SABIR

Trene bineceğim zaman bazı kimselerin: “Ta bilmem saat kaçta varacaksınız. Bu yolculuk ne uzun ve sıkıcı bir şey!” dediklerini duyuyorum. Asıl kötüsü bu dediklerine inanırlar da.

Halbuki başka bir gözle baksalar, bu tren seyahatini en büyük zevklerden biri gibi görürlerdi. Biri bir görüntü icad etse, bu görüntü üzerinde yer ve gök, durmadan yürüyen bir manzara halinde seyredilse, böyle bir şeyi herkes görmek isterdi. Kaşif trenin sarsıntısını ve gürültülerini de buna ilave etse, icadı daha güzel görünürdü.

Halbuki bu güzel görüntü, trene biner binmez bedava olarak emrinize amadedir. Evet, bedava, çünkü siz yol parasını ödediniz; vadiler, nehirler, dağlar görmek için para vermediniz. Hayat böyle bedava zevklerle doludur, ama biz kıymetini bilmeyiz. Hemen her yere; her dilde levhalar asmak lazım: “Gözünüzü açın zevk alın!”

Ama siz diyeceksiniz ki: “Ben seyirci değilim, yolcuym. Mühim bir iş için mümkün olduğu kadar çabuk, falanca yerde olmam lazım. Ben bunu düşünüyorum; dakikaları ve tekerleğin devirlerini sayıyorum. İstasyonlarda duruşlara ve bagajları tembel tembel götüren memurlara öfkeleniyorum. Ben zihnen kendi bagajımı, treni, zamanı itip duruyorum. Siz bunun mantıksız

bir iş olduğunu söylüyorsunuz, bense damarlarında kanı kaynayan bir insan için bunu pek tabii ve zaruri buluyorum.”

Şüphesiz insanın damarlarında kanının kaynaması iyi bir şeydir. Ama, şu yeryüzünde galip çıkmış olanlar en öfkeliiler değildir; en makul olanlardır, tutkularını tam zamanında saklayanlardır. Mesela: Korkulacak eskrimci, ayağıyla yere vuran ve nereye atılacağını düşünmeden ileri atılan değildir. Kılıcına yol açılmasını bekleyen ve açıldı mı bir kırlangıç gibi birdenbire geçendir. Onun gibi, siz ki iş adamı olmak istiyorsunuz, vagonunuzu boş yere itmeyiniz. Sizin yardımınıza muhtaç olmadan yürür o. Bütün kainatları bir andan sonraki ana götüren muazzam ve şaşmaz zamanı itmeye kalkmayın. Her şey sizi alıp götürmeye hazırdır. Kendinize karşı iyi ve dürüst olmayı öğrenmelisiniz.

Alain

3.OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

1. Yazara göre, bazı kimseler için tren ile yolculuk etmek nasıldır?
.....
2. Okuduğunuz parçaya göre, tren yolculuğu nasıl zevkli bir hale dönüştürülebilir?
.....
3. Parçaya göre, trene biner binmez, bedava olarak emrimize amade olan şeyler nelerdir?
.....
4. Yazara göre, insanlar tren yolculuklarında neyin kıymetini bilmezler?
.....
5. Yazar, neden her yere “Gözünüzü açın zevk alın” levhasını asmak lazım diyor?
.....
6. Tren yolculuğu yapan kişi kimlere öfkeleniyor? Neden?
.....
7. Yazara göre şu yeryüzünde galip çıkmış olanlar kimlerdir?
.....
8. Okuma parçasına göre, korkulmaya gerek olmayan eskrimciler nasıldır?
.....
9. Esas korkulması gereken eskrimciler nasıldır?
.....
10. Yazar, insanlara neyi öğrenmelerini tavsiye ediyor?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışa altına doğrusunu yazınız.

1. {....} Yazar, trene bineceği zaman insanların güzel sözler söylediğini duyuyor.

2. {....} İnsanlar başka bir gözle baksalar, bu tren seyahatini zevklerden biri gibi görürlerdi.

3. {....} Trenle seyahat edenler, güzel manzaralar için az da olsa ücret öderler.

4. {....} Şüphesiz, insanların kanının kaynaması çok kötü bir şeydir.

5. {....} Ayağını yere vuran eskrimciden korkulması gerekir.

6. {....} Kendinizden daha çok, başkalarına karşı iyi ve dürüst olmalısınız.

7. {....} Acele eden insanlar başarıya daha hızlı ve daha kolay ulaşır.

8. {....} Yazar, bu parçada genel olarak, acele etmenin faydalarından bahsetmektedir.

9. {....} Tren yolculuğunu daha çok sabırsız kişiler sıkıcı görürler.

10. {....} İnsanların etrafındaki güzelliklerin farkına varması mutlu olmalarına sebep olur.....

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. Devir	a) Mantığa, akla aykırı olan
2. Bagaj	b) Çok büyük, çok iri, koskoca, koskocaman
3. Mantıksız	c) Yolcu taşıtlarında yüklerin konulduğu yer
4. Eskrim	d) Buluş
5. Muazzam	e) Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası
6. İcat	f) Yeni bir şey veya yer bulan kişi.
7. Kaşif	g) Kılıç adı verilen silahlarla yapılan spor
8. Tutku	h) Hareketli , coşkun ve kıpırdak olmak
9. Kanı kaynamak	i) Emirlerini bekleyen, hazır.
10. Emrine amade	i) Güçlü istek ve eğilimin yöneldiği amaç

B. Aşağıdaki deyimleri açıklayınız:

1. Kanı kaynamak :
2. Emrine amade :
3. Kıymetini bilmemek :
4. Başka bir gözle bakmak :
5. Gözünü açmak :

C. Aşağıdaki kelimeleri cümle içinde kullanınız:

1. Muazzam :
2. Kanı kaynamak :
3. Gözünü açmak :
4. İlave etmek :
5. Bedava :

D. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarını yazınız:

1. Seyahat :
2. Gök :
3. Mühim :
4. Öfkelenmek :
5. Tabii :

E. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarını yazınız:

1. Uzun :
2. Sıkıcı :
3. Tembel :
4. Galip :
5. İtmek :

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Hoşgörülü ve sabırlı olmak her zaman iyi midir? Yoksa bazı zararları olabilir mi?” *Düşüncelerinizi sözlü olarak aktarınız.*

6.KOMPOZİSYON ÇALIŞMASI

“Sevinç kapısının anahtarı sabırdır” (William Wymark Jacobs)
sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. Sizce sabır nedir? Sabretmek insan için neden zordur?
2. Mutlulukların sırlı anahtarı neden sabırdır?
3. Sabredenlerin mutlu sona ulaştığına dair gösterebilecekleriniz örnekler var mıdır?

7. DEĞERLENDİRME

1. Tren yolculuğunu sıkıcı olarak görenler kimlerdir?

- a) Yolculuk yapmayı sevmeyenler b) Yolculuk yapmayı çok sevenler
c) Çok sabırlı kişiler d) Sabırsız kişiler

2. İnsanlar hangi zevklerin kıymetini bilmez?

- a) Bize verilmiş olan bedava zevklerin. b) Tren yolculuğunun.
c) Yiyecek ve içeceklerin. d) Arkadaşlarımızın.

3. Parçada yazar insanların neyi öğrenmelerini tavsiye ediyor?

- a) Başkalarına saygılı olmayı.
b) Anne ve babamızın kıymetini bilmeyi
c) Kendimize karşı iyi ve dürüst olmayı
d) Sağlıklı bir hayat için çok spor yapmayı

4. Tren yolculuğu yapan kişi, kimlere öfkeleniyor?

- a) Kondüktöre b) Bilet satan kişiye
c) Dışarıda yiyecek satanlara d) Bagajları götüren memurlara

5. Parçaya göre, esas korkulması gereken eskrimciler nasıldır?

- a) Nasıl hamle yapacağı bilinmeyen b) Ayaklarını yere vurarak ileriye atılan
c) Hamle yaparken çok bağırان d) Çok şişman olan

6. Okuduğunuz parçaya göre tren yolculuğunu aşağıdakilerden hangisi zevkli hale getirir?

- a) İyi insanlarla beraber yolculuk etmek.
b) Trenin çok hızlı gitmesi.
c) Trenin bedava olması
d) Çevresindeki güzellikleri görebilmek

7. Yazara göre, bazı kimseler için tren ile yolculuk etmek nasıldır?

- a) Romantik b) Sıkıcı c) Yorucu d) zevkli

8. “Emirlerini bekleyen, hazır” anlamına gelen deyim aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Emrine amade b) Kanı kaynamak
c) Gözünü dört açmak d) Merakından çatlamak

9. Kılıç adı verilen silahlarla yapılan spor aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Eskrim b) Savaş c) Futbol d) Kokpar

10. Aşağıdaki kelimelerden hangisi “Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası” anlamında kullanılır?

- a) Yıl b) Hafta c) Devir d) Ay

8. EĞLENEREK ÖĞRENELİM

RESİMLİ BULMACA									
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8	G	Ü	N	E	Ş				
9									

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Atasözü : Elin ağzı torba değil ki büzesin.

Açıklaması : Birinin hakkında bir dedikodu çıkmasın; herkes kendi de bir şeyler katarak onu anlatır ve bu kimseleri susturmak mümkün olmaz

Atasözü : Dost başa bakar, düşman ayağa.

Açıklaması : İyi niyetli kişiler, arkadaşlarına hoşgörülü ve anlayışlı davranırlar. Kötü niyetli kişilerse, arkadaşlarının hatalarını açığa vurmaya çalışırlar.

Atasözü : Denize düşen yılana sarılır.

Açıklaması : Tehlike içindeki çaresiz insan, kendini kurtarmak için başka tehlikelere atılmaktan kaçınmaz.

Atasözü : Ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur.

Açıklaması : Çocuklar, ana babalarından ne görürlerse ona özenirler.

ÜNİTE 16

1. HAZIRLIK SORULARI.

1. Dürüstlük kelimesi size ne ifade ediyor?
2. Sizce çocukların küçük yaşta çalışması ve para kazanması doğru mu? Neden?
3. Aranızda çocukken çalışıp para kazanarak ailesinin geçimine yardım eden oldu mu?

2. OKUMA PARÇASI

KÜFECİ

On bir, on iki yaşlarında çok sevimli bir çocuktü. Siyah saçları gözlerinin üstüne dökülmüş, kara kara parlayan gözlerinin içi gülüyordu. Sirtında da kendisi gibi, küçücük, temiz, güzel bir küfe vardı. Genç bayan, fileleri küfeye doldurdu. Çocuğun doğrulup kalkmasına yardım etmek için minik ellerinden tuttu. O önde, hamal arkada yola koyuldular. Çocuk, sırtındaki küfeyi güçlölkle taşıyordu. Acımıştı çocuğa. Filelerden birini alıp kendisi taşımak istedi.

Hamal:

- Yok abla yok! Ben götürürüm. Ben bundan daha ağırını da taşıdım, diyerek vermek istemedi. Biraz sonra çocuk sordu:

- Abla, eviniz uzak mı?

- Niçin sordun? Yoksa götürmeyecek misin? Alayım mı filelerden birini?

- Yok abla, onun için değil. Daha uzaksa geri dönemem. Bu sokaktan ileri hiç gitmedim de... Hava da karardı. Kaybolurum diye korkuyorum.

Genç bayan güldü:

- Korkma, ben seni bu caddeye kadar geri getiririm.

Bir iki sokak daha gittikten sonra bir kapının önünde durdular:

- İşte geldik!

Küçük hamal, hafifçe çömelerek küfesini merdivene dayadı. Omuzunu kesen iplerden sıyrılarak derin bir nefes aldı. Genç bayan çantasını açtı. Bozuk paraların içinden, iki tane lira ve iki tane de yirmi beş kuruş seçerek çocuğa verdi. Çocuk, avucundaki paralara bir süre sevinçle baktı:

- Allah bereket versin abla! dedikten sonra, paraları cebinden çıkardığı işlemeli bir keseye koydu. Kesenin ağzını iyice büzüp sıkıca düğümledi. Yine dikkatlice cebine yerleştirdi. Genç bayan küfenin içinden fileleri aldı. Çocuk hemen davranarak fileleri kaptı:

- İçeriye kadar ben götüreyim abla.

- Yok yok, sen bırak ben götürürüm.

- Olmaz abla, içeriye kadar götüreyim ki aldığım parayı hak edeyim. Filenin birisini çocuğa verdi. Dairenin kapısının önünde fileyi çocuktan aldı:

- Allaha ısmarladık abla!

- Güle güle!

Genç bayan fileleri mutfığa götürdü. Çocuğun etkisinden hâlâ kurtulamamıştı. Bu yaşta çalışan, hem de aldığını hak etmeye çalışan bir çocuk... Bir an çocuğun hayatını merak etti. Sürekli bir zil sesi onu bu düşüncelerden sıyırdı. Kapı çalınıyordu. Koştı, kapıyı açtı. Karşısında ince dişleriyle gülümseyen küfeci çocuğu görünce şaşırıldı. Çocuğun kendisine uzattığı elli lirayı görünce şaşkınlığı bir kat daha arttı:

- Ne, ne o? diyebildi. Çocuk gülümsüyordu.

- Para, merdiven başında buldum inerken. Bana para verirken çantanızdan düşürdünüz herhalde.

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları metine göre cevaplayınız.

1. Küfeci, görünüş olarak nasıl bir çocuktur?

2. Bayan, çocuğa niçin yardım etmek ister? Çocuk buna nasıl tepki verir?

3. Genç bayan, taşıma ücreti olarak çocuğa ne kadar para verir?

4. Çocuk fileleri eve kadar getirdiği halde neden içeriye kadar götürmek ister?

5. Bayan, çocuğun hangi davranışından etkilenir?

6. Çocuk neden geri döner?

7. Çocuğun son davranışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

8. Hikayede asıl anlatılmak istenen şey nedir?

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanını “D” ile, yanlış olanını da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Çocuk, genç bayana acıdığı için filelerini evine kadar götürdü.
.....
2. {...} Bayan, çocuğun taşımakta zorlandığını görünce filelerden birini almak istedi.
.....
3. {...} Çocuk, daha önce o sokaktan ileri gitmediği için kaybolmaktan korktu.
.....
4. {...} Aldığı para çocuğu pek sevindirmede.
.....
5. {...} Çocuk, bayanın elindeki filelerden birini alarak içeriye kadar götürdü.
.....
6. {...} Çocuğun davranışları genç bayanı çok etkiledi.
.....
7. {...} Çocuk, parasını unuttuğu için geri döndü.
.....

4. KELİME VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

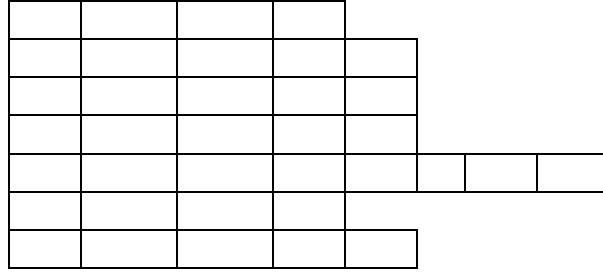
1. Küfe	a) Beklenmedik durum karşısında ne yapacağını bilmemek
2. İnci	b) Ağaç dallarından örülüp yük taşımaya yarayan sepet
3. Şaşırmaq	c) Bilmediği bir şeyi anlamak veya öğrenmek istemek
4. Merak etmek	d) Bazı deniz hayvanlarının içinde olan değerli süs tanesi

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. *Giysilerde bir şey koymak için dikilmiş yere ne denir?*
a) paça b) yen c) cep d) desen
2. *Aşağıdaki şıklardan hangisinde hamal kelimesi açıklanmıştır?*
a) Para karşılığı yük taşıyarak geçinen kimse
b) Mağazalarda müşterilerle ilgilenen kimse
c) Devlet dairelerinde çalışan kimse
d) Değerli taşlardan süs eşyaları yapan kimse
3. *Aşağıdakilerden hangisi bir yere çıkmak veya inmek için yapılan basamaklar dizisine verilen isimdir?*
a) eldiven b) merdiven c) asansör d) çatı
4. *Aşağıdakilerden hangisi içine para, tütün gibi şeyler konan kumaş torbaya denir?*
a) küfe b) cep c) kese d) poşet

C. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz:

1. Alış verişte kullanılan ve ilmeklerden oluşan ağ torba.
2. Türkçede *hanım* yerine kullanılan bir ünvan
3. Küçük ve sevimli
4. Şehir içindeki ana yol
5. Dizlerini bükerek topukları üzerine oturmak
6. Boyunun iki yanında kolların gövdeye bağlandığı bölüm
7. Liranın yüzde biri değerinde Türk parası

D. Aşağıdaki kelimeleri birer cümle içinde kullanınız.

1. doğrulmak
2. kaybolmak
3. sıyrılmak
4. bozukpara
5. avuç

E. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz:

1. sevimli:.....
2. siyah:.....
3. küçücük:.....
4. güçlük:.....
5. sürekli:.....

F. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını bulunuz.

1. genç:.....
2. güzel:.....
3. ağır:.....
4. kararmak:.....
5. sevinç:.....

G. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. etki a) hayret etmek
2. hâlâ b) ömür
3. hayat c) tesir
4. şaşırmak d) henüz

H. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. uzak a) kaybetmek
2. artmak b) geri

3. bulmak c) yakın
4. ileri d) eksilmek

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

Sizce çocukların küçük yaşta çalışıp para kazanmaları doğru mudur? Karşılıklı fikirlerinizi belirtiniz.

6. KOMPOZİSYON

“Elde ettiklerimizle geçinebiliriz, ama ancak verici olursak anlamlı bir hayat sürdürebiliriz...” sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonuzu şunları dikkate alarak yazınız.

1. Sizce insan sadece kendisi veya ailesi için çalışmalı mı?
2. Başkalarının hayatını aydınlatan, elindekileri başkalarıyla paylaşabilen insan nasıl olur?
3. Başkalarına bir şeyler verebilecek veya faydalı bir insan olabilmek için ne gibi özelliklere sahip olmalıyız?

7. DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdakilerden hangisi küfeci çocuğun vasıflarından biri değildir?

- a. sevimli b) siyah saçlı c) yeşil gözlü d) temiz

2. Bayan, filelerden birini neden kendisi taşımak istedi?

- a.) Taşımakta zorlanan çocuğa acıdığı için
b) Verdiği paranın az olduğunu bildiği için
c) Evine hızlı bir şekilde varabilmek için
d) Çocuğu çok sevdiği için

3. Çocuk, yolda giderken bayanın evinin uzak olup olmadığını niçin soruyor?

- a) Yorulmuştu, daha uzaksa dayanamayacağı için
b) Uzaksa götürmeyeceği için
c) Acele işi olduğu için
d) Kaybolmaktan korktuğu için

4. Çocuğun fileleri içeriye kadar götürmek istemesinin sebebi neydi?

- a) Bayanın evini görmek istemiş
b) Bayanın tek başına götürmeyeceğini düşünmüş
c) Parayı görünce çok sevinmiş
d) Aldığı parayı hak etmek istemiş

5. Çocuk, genç bayanın verdiği parayı nereye koydu?

- a) Cebine b) Çantasına c) Keseye d) Cüzdanına

6. Çocuk, geri getirdiği parayı nereden bulmuş?

- a) Küfenin içinden b) Merdiven başından
b) c) Mutfaktan d) Kapının önünden

7. Bazı deniz hayvanlarının içinde oluşan değerli bir süs tanesi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) taş b) toka c) inci d) gümüş

8. Aşağıdakilerden hangisi "aldığını hak etmek" deyimini izah etmektedir?

- a) Karşılığını alınca gereğini bütünüyle yerine getirmek
b) Birinden alacağı olmak
c) Emeği geçmiş olan şeyi istemek
d) Birinin düşüncesini doğru bulmak

9. Aşağıdakilerden hangisi "merak etmek" kelimesini izah etmektedir?

- a) Bir şeye karşı aşırı istek duymak
b) Bilmediği bir şeyi anlamak veya öğrenmek istemek
c) Herhangi bir şeyden etkilenmek
d) Beklemediği bir durum karşısında ne yapacağını bilememek

10. Ağaç dallarından örülerek yapılan, yük taşımaya yarayan büyük sepete ne denir?

- a) kese b) file c) testi d) küfe

ÜNİTE: 17

1.HAZIRLIK SORULARI

1. Sizce insanlara yardım ederken nelere iktat edilmelidir?
2. Size birisi yardım edecek olsaydı kimin yardım etmesini isterdiniz?
3. Yardımseverlik duygusunun toplumdaki önemi nedir?

2. OKUMA PARÇASI

DOĞUM GÜNÜ HEDİYESİ

Fırına geldiğimde ortalıkta ekmek görünmüyordu. Eski bir dostum olan fırıncı,"Biraz bekleyeceksin hocam," dedi. "İki-üç dakikaya kadar çıkartıyorum." Kenardaki tabureye oturup beklemeye koyulurken, içeriye yaşlıca bir adamın girdiğini gördüm. Eskimiş ceketinin sol yakası altında bir madalya parıldıyor ve yürürken hafifçe topallıyordu.

Selam verdikten sonra, fırıncının tezgahına yaklaşarak, "Ekmeklerimi alayım," dedi. "Benim ikizler acıkmıştır." Fırıncı, adamın kendisine uzattığı torbayı alarak tezgahın altına eğildi ve bir gün öncesine ait olduğu anlaşılan ekmeklerden dört-beş tane çıkardı. Ben o arada oturması için kendi yerimi o adama vermiş, tezgahın yanına iyice yaklaşmışım.

Ekmeklerden birkaç tanesinin şekli değişmiş, katılaşmış, taş gibi olmuştu. Fısıltı şeklinde fırıncıya sordum. Neden taze ekmeği beklemesini söylemiyorsun? Biraz sonra çıkacak ya!.."Bayat ekmekleri kendisi istiyor." dedi fırıncı. "Çok fakir olduğundan, ona yarı fiyatına veriyorum.""Kim bu adam?" diye sordum."Kore gazilerinden " dedi. "Oğluyla gelini bir trafik kazasında vefat edince, ikiz torunlarını yanına almıştı. Yıllardır onlara bakıyor, hem de çok az bir maaşla."

Fırıncının anlattıkları karşısında içimin yandığını hissediyor ve ufak da olsa bir şeyler yapmak istiyordum." Aradaki farkı ben vereyim" dedim. "Hiç olmazsa bugün taze ekmek yesinler." Fırıncı, teklifimi kabul etti ve biraz sonra da, fırından yeni çıkan taze ekmekleri adamın torbasına doldururken şekli

bozuk, bayat ekmekleri de tezgahın altına koydu. "Çok şanslısın hacı amca," dedi. Çocuklar için sana bugün pasta gibi ekmek vereceğim."

Yaşlı adam, bir evlat sevgisiyle kucakladığı torbayı göğsüne bastırırken. "Allah senden razı olsun evladım" dedi. "Bugün onların doğum günü olduğunu nereden biliyordun?"

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz metine göre cevaplayınız.

1. Fırıncı adamı niçin bekletiyor?

2. İçeri giren yaşlı adamın Kore gazisi olduğu nereden anlaşılıyordu?

3. Fırıncı, bu adama neden taze ekmeğin birazdan çıkacağını söylememiştir?

4. Adamın bir gün önceki bayat ekmekleri istemesinin sebebi nedir?

5. Gazi, neden torunlarına kendisi bakıyormuş?

6. Bu durum yazarı nasıl etkiliyor?

7. Yazar, yaşlı adama nasıl yardımcı oluyor?

8. Yaşlı adamın bu kadar sevinmesinin sebebi neydi?

9. Sizce yapılan iyiliğin büyüğü küçüğü olur mu?

10. İyilik yapma duygusunu nasıl kazanabiliriz? Nasıl yardımsever olabiliriz?

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı "D" ile, yanlış olanını da "Y" ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Fırıncı yazarın eski bir öğrencisiymiş.

2. {...} Yaşlı adam Kore savaşına katılmış ve yaralanmış.

3. {...} Yaşlı adam her gün bir önceki taze ekmekleri ucuza almış.

4. {...} Çok fakir olduğundan ve yetim torunları için bayat ekmek almış.

5. {...} Çocukların anne ve babası bir kazada hayata göz yummuş.

.....
6. {....} Bütün ekmeğin ücretini yazar ödemiş.

.....
7. {....} Yazar, çocuklar doğum gününde pasta gibi ekmeğin yemelerini istemiş.
.....

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. maaş	a) Yürürken ayağındaki sakatlık nedeniyle tam basamamak.
2. topallamak	b) Ay sonunda çalışanların aldığı para.
3. fırın	c) Satıcının önünde duran masa.
4. tezgah	d) Ekmeğin yapıldığı yer.
5. torba	e) İçine bir şey konulan bez.
6. katılaşmak	f) Sert duruma gelmek
7. gazi	g) Savaşta dönen asker.
8. teklif etmek	h) Başka bir hale dönmek
9. tabure	ı) Sırt ve kol dayayacak yeri olmayan iskemle
10. göğüs	i) Vücudun boyunla karın arasında bulunan bölümü

B. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarını bulunuz.

1. şanslı:..... 2. teklif:..... 3. sevgi:.....
4. fiyat:..... 5. şekil:.....

C. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarını bulunuz

1. eski:..... 2. hafif:..... 3. bayat:.....
4. yaklaşmak..... 5. yanmak:.....

D. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlarıyla eşleştiriniz.

1. katılmış	a) küçük
2. anlaşmak	b) ölmek
3. ufak	c) sözleşmek
4. vefat etmek	d) sertleşmiş

E. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlarıyla eşleştiriniz.

1. yaşlı	a) kötülük
2. doldurmak	b) doymak
3. iyilik	c) genç
4. acıkmak	d) boşaltmak

F. Sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz

1. Aşağıdakilerden hangisi "hiç olmazsa" anlamında kullanılan bir kelimedir?

- a) ancak b) bari c) sanki d) adeta
2. Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi birbirine zıt anlamlı kelimelerdir?
a) şekil-biçim b) taze-bayat c) şans-talih d) eski-köhne
3. "İçi yanmak" deyiminin anlamı aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru verilmiştir?
a) Hastalıktan dolayı ateşi yükselmek b) Bir acı sebebiyle çok üzülmek
c) Bir şeyin varlığını hissetmek d) Sıkıntısını kimseye söylememek
4. Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi diğerlerinden farklıdır?
a) teklif etmek-önermek b) taze-bayat
c) hafif-ağır d) israf-tasarruf

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

Yardımseverlik eskiden mi daha yaygındı, yoksa günümüzde mi? Düşüncelerinizi karşılıklı olarak paylaşınız.

6. KOMPOZİSYON

"İyiliğe iyilik her kişinin kârı, kötülüğe iyilik er kişinin kârı" atasözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. Sizce iyilik nasıl yapılır?
2. "Kötülük" kelimesinden ne anlarsınız?
3. İyilik ve kötülük hakkında söylenen öykü veya hikayeleriniz varsa yazabilirsiniz.

7. DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki test sorularını cevaplayınız:

1. Fırıncı yazarı niçin bekletiyor?

- a) Ekmek birazdan çıkacağı için b) Yaşlı adam birazdan geleceği için
c) Biraz sohbet etmek için d) İhtiyarın torunlarının doğum günü olduğu için

2. İçeri giren yaşlı adamın Kore gazilerinden olduğunu yazar nasıl öğreniyor?

- a) Madalyasından anlıyor b) Topallamasından anlıyor
c) Torunlarından öğreniyor d) Fırıncı söylüyor

3. "Yaşlı adamın bir gün önceki bayat ekmekleri istemesinin sebebi nedir?" sorusuna aşağıdakilerden hangisi yanlış cevaptır?

- a) Fakir olduğu için b) Maaşı az olduğu ve ikiz torununa baktığı için
c) Bayat ekmeği sevdiği için d) Bayat ekmekleri yarım fiyatına verdiği için

4. Fırıncı yaşlı adama neden taze ekmeklerin birazdan çıkacağını söylememiş?

- a) Çünkü beklemeye vakti yoktu

- b) Çünkü o, bayat ekmeklerden alacaktı
- c) Fırıncı taze ekmeklerden vermek istememiş
- d) Çünkü birazdan çıkacak taze ekmekleri yazar alacaktı

5. Yaşlı ve fakir olmasına rağmen neden torunlarına kendisi bakıyormuş?

- a) Torunlarını çok seviyormuş ve bu yüzden yanına almış.
- b) Dedelerini sevdiği için yanında olmak istemişler
- c) İhtiyarın oğlu ve gelini ölmüş, torunları yetim kalmış.
- d) Onları anne ve babaları bırakmış

6. Yaşlı adam neden çok sevinmiş?

- a) Ekmekler fırından çıkartıldığı için
- b) Ekmeklerin yarı fiyatını yazar ödediği için
- c) Torunlarının doğum gününü kutladıkları için
- d) Torunları doğum günlerinde taze ekmek yiyecekleri için

ÜNİTE:18

1.HAZIRLIK SORULARI

1. Saz şairlerinin diğer sanatçılardan ayrılan yönleri nelerdir?
2. “Halk şiiri” denilince aklınıza ne gelir?
3. Toprak ve insan arasındaki yakınlık nedir?

2. OKUMA PARÇASI

KARA TOPRAK

Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sadık yarım kara topraktır
Beyhude dolandım boşa yoruldum
Benim sadık yarım kara topraktır

Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü isteğim topraktan aldım
Benim sadık yarım kara topraktır

Koyun verdi kuzu verdi süt verdi
Yemek verdi ekmek verdi et verdi
Kazma ile döğmeyince kıt verdi
Benim sadık yarım kara topraktır

Adem'den bu deme neslim getirdi
Bana türlü türlü meyva yetirdi
Her gün beni tepesinde götürdü
Benim sadık yarım kara topraktır

Karnın yardım kazmayınan belinen
Yüzün yırttım tırnağınan elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sadık yarım kara topraktır

İşkence yaptıkça bana gülerdi
Bunda yalan yoktur herkes de gördü
Bir çekirdek verdim dört bostan verdi

Benim sadık yarım kara topraktır

Havaya bakarsam hava alırım
Toprağa bakarsam dua alırım
Topraktan ayrılısam nerde kalırım
Benim sadık yarım kara topraktır

Dileğin var ise Allah'tan
Almak için uzak gitme topraktan
Cömertlik toprağa verilmiş Hak'tan
Benim sadık yarım kara topraktır

Hakikat ararsan açık bir nokta
Allah kula yakın kul Allaha
Hak'kın hazinesi gizli toprakta
Benim sadık yarım kara topraktır

Bütün kusurlarım toprak gizliyor
Merhem çalıp yaralarım düzlüyor
Kolun açmış yollarımı gözlüyor
Benim sadık yarım kara topraktır

Herkim olursa bu sırta mazhar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir Veysel'i bağrına basar
Benim sadık yarım kara topraktır

Aşık Veysel ŞATIROĞLU

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

1. Aşık, “dost dost” diyerek kimlerden yardım bekliyor? Umduğu dostluğu bulabiliyor mu?
.....
2. Toprak, insanı ne zaman gül ile karşılar?
.....
3. Toprağın cömert olması ne demektir?
.....
4. Toprağın işlenmesini aşık hangi dizelerinde anlatmıştır?
.....
5. Aşığa göre ölmez bir eser bırakmanın yolu nedir?
.....
6. Şiirin ana teması nedir?
.....
7. Okuduğunuz şiire göre cömertlik toprağa kim tarafından verilmiştir?
.....
8. Okuduğunuz şiirde şair toprağı kime benzetiyor?
.....
9. Yazar, her türlü isteğini kimden alıyor?
.....
10. Yazar kime işkence yapıyor?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Yazar, “dost dost” diye bir çok kişiye sarılmış.
.....
2. {...} Yazarın en sadık yarı küçüklük arkadaşıymış.
.....
3. {...} Yazar işkence yaptıkça, toprak onu gül ile karşılıyor.
.....
4. {...} Yazar nice güzellere bağlanmış, fakat sadece hanımından vefa görmüş.
.....
5. {...} Şiire göre yazara cömertlik Hak’tan verilmiştir .
.....
6. {...} Yazarın bütün kusurunu toprak gizliyor.
.....

7. {...} Her kim toprağın bu sırrına mazhar olursa, dünyaya ölmez bir eser bırakır.....

8. {...} Hakk'ın hazinesi insanın aklında gizlidir.
.....

9. {...} Toprağa bir çekirdek veren şaire, toprak dört bostan verdi.
.....

10. {...} Şair toprağa işkence yaptıkça, toprak sessizce ağladı.
.....

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. Sadık	a) Kavun ve karpuzla verilen ortak ad
2. Beyhude	b) Göğüs
3. Vefa	c) Para ve malını esirgmeden veren, eli açık
4. Bağır	d) Doğru, gerçek. Sadakatli
5. Cömert	e) Bir iyiliğe erişmiş, erişen
6. Mazhar	f) Sevgiyi sürdürme, sevgi, dostluk bağlılığı.
7. İşkence	g) Boşuna ,yararsız, anlamsız
8. Bostan	h) Eksiklik, noksan
9. Kusur	ı) İlaç. Çare
10. Merhem	i) Birisine yapılan aşırı maddi veya manevi eziyet

B. Aşağıdaki deyimleri açıklayınız:

1. Yolunu gözlemek	:
2. Bağrına basmak	:
3. Merhem çalmak	:
4. Bağlanıp kalmak	:
5. Vefa görmek	:

C. Aşağıdaki kelimeleri cümle içinde kullanınız:

1. Beyhude	:
2. İşkence	:
3. Sadık	:
4. Yolunu gözlemek	:
5. Dilek	:

D. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarını yazınız:

1. Kara	:
2. Dilek	:
3. Merhem	:
4. Fayda	:
5. Beyhude	:

E. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarını yazınız:

1. Dost :
2. Gülmek :
3. Cömert :
4. Ölmek :
5. Yarar :

5.KONUŞMA ÇALIŞMASI

Sizce şair doğulur mu, yoksa olunur mu? Düşüncelerinizi karşılıklı olarak paylaşınız.

6.KOMPOZİSYON ÇALIŞMASI

“Ya olduğun gibi görün, ya da görüldüğün gibi ol” (Mevlana) sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

7. DEĞERLENDİRME

1. Şair kendisinin en sadık yârinin kim olduğunu söylüyor?
a) Kendi hanımı b) Çocukları c) Çocukluk arkadaşları d) Kara toprak
2. Şair toprağın karnını kazma ve bel ile yarmasının sonucunda toprak onu ne ile karşılıyor?
a) Hoş geldin diyerek b) Gül ile. c) Bostan ile d) Ağlayarak.
3. Şiirde bütün kusurları kim gizliyor?
a) Şairin annesi. b) Arkadaşı c) Kara toprak d) Yeşil yaprak
4. Yazar kime işkence yapıyor?
a) Toprağa b) Annesine c) Arkadaşına d) Hanımına
5. Okuduğunuz şiirde şair toprağı kime benzetiyor?
a) Sadık yar b) Güzel sevgili c) İyi dost d) Kötü Haber
6. Okuduğunuz şiirde şair toprağı kime benzetiyor?
a) Allahtan b) Arkadaşından c) Topraktan d) Hanımından
7. Okuduğunuz şiire göre cömertlik toprağa kim tarafından verilmiştir?
a) Hak'tan b) Toprak sahibinden
c) Toprağın kendisinden d) Yerin altından
8. “Göğsüne basmak, kucaklamak ” manasına gelen deyim aşağıdakilerden hangisidir?
a) Yolunu gözlemek b) Bağına basmak
c) Merhem çalmak d) Vefa görmek
9. “Kavun ve karpuz verilen ortak ad” aşağıdakilerden hangisidir?
a) Sebze b) Meyve c) Trunçgiller d) Bostan
10. Aşağıdaki kelimelerden hangisi “ Boşuna ,Yararsız, anlamsız ” anlamında kullanılır?
a) Bedava b) Beyhude c) Cimri d) Ay

ÜNİTE:19

1.HAZIRLIK SORULARI

1. Çocukları sever misiniz? Onlarla konuştunuz mu? Sözlerindeki gizli ve derin anlamları farkettiğiniz oldu mu?
2. Büyükler çocuklardan ne gibi dersler alabilirler?
3. Ölüm çocukları nasıl etkiler?

2. OKUMA PARÇASI

ŞİMDİLİK

Büyükler, çocukların konuşmalarını yarım yamalak dinlediklerinden, onların sözlerinde gizli derin anlamları kaçırlar. Bizim eve, eşime elbiselerin, örtülerin, çarşafların söküklelerinin dikilmesinde yardım eden bir terzi kadın gelir. Bu kadın bize geldiği zaman küçük oğlunu da beraberinde getirir. İşte ben, kalıcı ve derin imanın anlamını bu küçük çocuktan öğrendim. Onunla uzun zamandan beri arkadaş olduğumdan, bizim eve geldiğinde biraz sohbet etmeyi ihmal etmem.

Geçenlerde bana yakında güzel bir futbol topu alacağını söyledi. Onu tekrar görüşümde futbol topunu alıp almadığını sordum. Çocuk cevap verdi: "Hayır efendim, annem şimdilik topa ayıracak paramızın olmadığını söyledi."

Onun bu sözleri, durumlarının yakında düzeleceğine dair derin inancını gösteriyordu. Bilhassa, kullandığı "şimdilik" kelimesinde kuvvetli bir güvenin izi seziliyordu.

Bu çocuğun söyledikleri beni uzun uzun düşündürdü. Onu uzun bir süre görmedim. Günün birinde tekrar rastladım. Çocuk bahçede oturmuş, bir karınca yuvasını seyrediyordu.

Yavaşça yanına sokuldum. Onu konuşturmak için babasından konu açtım: "Eve gidince yemekten sonra babanla oynayacak mısın? Yoksa yemekten sonra hemen yatacak mısın?" diye sordum. Çocuk ciddiyetle yüzüme baktı ve: "Babam bir kaza geçirdiğinden hastanede.Şimdilik babamla oynayamayacağım!" dedi.

Geçen gün yolum, oturdukları mahalleye düştü. Çocuğu kaldırımında aceleyle yürürken gördüm. Üzerinde temiz, koyu renk bir elbise vardı. "Heyy" diye seslendim. "Neden bayramlık elbiselerini giydin? Herhalde hastaneye babanı görmeye gidiyorsun." Çocuk gülümseyerek başını salladı.

Çocuğun soruma verdiği cevap şu olmuştu: "Hayır efendim, hastaneye babamı görmeye gitmiyorum. Babam geçen hafta öldüğünden, onu şimdilik göremeyeceğim."

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz metine göre cevaplayınız.

1. Küçük çocukla yazar nereden tanışıyorlar?
.....
2. Küçük çocuk neden top alamıyormuş?
.....
3. Yazar çocuktan ne öğrenmiş? Nasıl?
.....
4. Çocuk neden babasıyla oynayamıyormuş?
.....
5. Küçük çocuğun annesi ne iş yapıyor?
.....
6. Çocuğu bayramlık elbisesiyle gören yazar onun nereye gittiğini düşünmüş?
.....
7. Küçük çocuğun kullandığı 'şimdilik' kelimesi sizce ne ifade ediyor?
.....
8. Büyükler küçüklerin konuşmalarındaki gizli anlamları neden kaçırmalar?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanını "D" ile, yanlış olanını da "Y" ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Büyükler her zaman çocukların konuşmalarını çok dikkatlice dinlerler.
2. {...} Çocuğun annesinin mesleği terziydir.
3. {...} Çocuk, kalıcı ve derin imanın anlamını yazardan öğrenmiş.
4. {...} Küçük çocuk, daha sonra bir topunun olacağını ümit ediyor.
5. {...} Yazar çocuğa hastanedeki babasını ziyaret edip etmeyeceğini sormuş.
6. {...} Çocuğun babası kaza geçirdiğinden dolayı hastanededir.
7. {...} Çocuk bayramlık elbiselerini giyerek babasını ziyarete gitti.
8. {...} Babası başka bir şehre gittiğinden dolayı çocuk şimdilik onu göremeyecekmiş.

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A.Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. Çarşaf:	a) Gerekli ilgiyi göstermemek
2. Sökük:	b) İnsanların yürüdüğü yol
3. İhmal etmek:	c) Yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan örtü
4. Terzi :	d) Dikiş yerinin açılması
5. Kaldırım:	e) Giysi biçip diken kimse
6. Ciddiyet:	f) Ağırbaşlılık, ağır ve titiz hareket etme
8. Rastlamak:	g) Bir kimse ile karşı karşıya gelmek, karşılaşmak
9. Yarım yamalak:	h) kusurlu, eksik, tam olmayan

B.Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz:

- 1.güven:..... 2. anlam:..... 3.sökük:.....
4.tekrar:..... 5. bilhassa:.....

C.Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını bulunuz:

- 1.yarım yamalak:..... 2. gizli:..... 3.kalıcı:.....
4.yavaş:..... 5. Kuvvetli:.....

D.Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarıyla eşleştiriniz.

1. Kuvvetli	a) izlemek
2. Seyretmek	b) karşılaşmak
3. Mahalle	c) güçlü
4. Rastlamak	d) semt

E.Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarıyla eşleştiriniz.

1. dost	a) erkek
2. söylemek	b) uzaklaşmak
3. kadın	c) düşman
4. yaklaşmak	d) susmak

F.Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz

1. Aşağıdakilerden hangisi "yarım yamalak" anlamında kullanılan bir kelimedir?

- a) tam b) eksik c) parça d) bölmek

2. Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi birbirine zıt anlamlı kelimelerdir?

- a) dinlemek-işitmek b) arkadaş-dost
c) dikmek-sökmek d) tez-çabuk

3. Aşağıdakilerden hangisi "Bir yerden geçmesi gerekme" anlamında kullanılan bir deyimdir?

- a) yola düşmek b) yoldan çıkmak
c) yolu düşmek d) yola gelmek

4. Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi diğerlerinden farklıdır?

- a) ölmek-yaşamak b) yüz-çehre
c) açmak-kapatmak d) güzel-çirkin

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

“İnsanın ümitli olması hayata bakışını nasıl etkiler?” sorusu doğrultusunda görüşlerinizi belirtiniz.

6.KOMPOZİSYON

“Güzel gören güzel düşünür, güzel düşünen hayatından lezzet alır” sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. İnsanın güzel düşünmesi neye bağlıdır?
2. Hayata iyimser ve kötümser gözle bakmak insanın karakterini nasıl etkiler?
3. İyimser olmanın fert ve toplum üzerindeki etkileri nelerdir?

7.DEĞERLENDİRME

1. Çocuğun annesinin mesleği nedir?

- a) öğretmen b) temizlikçi c) satıcı d) terzi

2. Çocuk nasıl bir karaktere sahiptir?

- a) aceleci b) sabırlı c) yalancı d) karamsar

3. Yazar, çocuğun hangi tavrından etkilenmiştir?

- a) Sabırsızlığından b) kötümserliğinden
c) pozitif olmasından d) çalışmasından

4. Çocuğun babası nerede?

- a) işte b) evde c) hastanede d) bahçede

5. “Annemtopa ayıracak paramız olmadığını söyledi” Boşluğa aşağıdakilerden

hangisini getirilirse cümle hikayeye göre doğru olur?

- a) bugünlük b) cebimizde c) şimdilik d) çantamızda

6. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre yanlıştır?

- a) babası kaza geçirmiş b) babası hastanedeymiş
c) babası ölmüş d) babası iyileşmiş

7. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre doğrudur?

- a) Büyükler çocukların konuşmalarını dinlerler
b) Büyükler çocukların konuşmalarını yarım yamalak dinlerler.
c) Babası çocuğa top almış
d) Annesi hastanede çalışıyor.

8. “Babam geçen haftaonu şimdilik göremeyeceğim” Boşluğa aşağıdakilerden

hangisini getirilirse cümle hikayeye göre doğru olur?

- a) gittiğinden b) hastanede olduğundan
c) öldüğünden d) evde olmadığından

ÜNİTE:20

1. HAZIRLIK SORULARI

1. Sizce insan hayatının şekillenmesinde öğretmenin rolü nedir?
2. Öğretmenlik neden kutsal bir meslektir?
3. Herşeyin iyisi ve kötüsü olabilir. Ancak öğretmenin kötüsü olamaz. Neden?
4. Çocuk terbiyesinde öğretmenlerin en az veliler kadar önemli olmasının sebebi nedir?
5. Hayatınızı değiştiren veya önemli ölçüde etkileyen öğretmeniniz oldu mu? Nasıl?

2. OKUMA PARÇASI

ÖĞRETMEN

Öğretmenin adı bayan Thompson'du ve 5. sınıf öğrencilerinin önünde ayakta durduğu ilk gün onlara bir yalan söyledi. Çoğu öğretmen gibi, onlara baktı ve hepsini aynı derecede sevdiğini söyledi. Bu mümkün değildi, çünkü orada en önde, sırasına adeta çökmüş gibi oturan küçük bir öğrenci vardı.

Adı Teddy Stoddard. Bir önceki yıl, bayan Thompson, Teddy'i gözlemlemiş, onun diğer çocuklarla oynayamadığını; giysilerinin kirli ve kendinin de her zaman banyo yapması gereken bir halde olduğunu görmüştü ve Teddy mutsuz da olabilirdi.

Çalıştığı okulda bayan Thompson, her öğrencinin geçmişteki kayıtlarını incelemekle de görevlendirilmişti ve Teddy'nin bilgilerini en sona bırakmıştı. Onun dosyasını incelediğinde şaşırıldı. Çünkü; birinci sınıf öğretmeni: "Teddy zeki bir çocuk ve her an gülmeye hazır. Ve arkadaşları onunla olmaktan mutlu..." diye yazmıştı.

İkinci sınıf öğretmeni: "Mükemmel bir öğrenci, arkadaşları tarafından sevilen, fakat evde annesinin amansız hastalığı onu üzüyor ve sanırım evdeki yaşamı çok zor.." diyordu.

Üçüncü sınıf öğretmeni: "Annesinin ölümü onun için çok zor oldu. Babası ona yeterince ilgi gösteremiyor ve eğer birşeyler yapılmazsa evdeki olumsuz yaşam onu etkileyecek." diye yazmıştı.

Dördüncü sınıf öğretmenine gelince: "Teddy içine kapanık ve okula hiç ilgi göstermiyor, hiç arkadaşı yok ve bazen sınıfta uyuyor." demişti.

Şimdi bayan Thompson sorunu çözmüştü ve kendinden utanıyordu. Öğrenciler ona güzel kağıtlara sarılmış süslü kurdelerle paketlenmiş yeni yıl hediyeleri getirdiğinde kendini daha da kötü hissetti. Çünkü Teddy'nin armağanı kaba kahverengi bir kese kağıdına beceriksizce sarılmıştı. Bunu diğer öğrencilerin önünde açmak ona çok acı verdi.

Bazıları, paketten çıkan sahte taşlardan yapılmış, birkaç taşı düşmüş bileziği ve üçte biri dolu parfüm şişesini görünce gülmeye başladılar, fakat öğretmen, bileziğin ne kadar zarif olduğunu söyleyerek ve parfümden de birkaç damlayı bileğine damlatarak onların bu gülmelerini bastırdı.

O gün okuldan sonra Teddy öğretmenin yanına gelerek; "Bayan Thompson, bugün hep annem gibi koktunuz" dedi.

Çocuklar gittikten sonra öğretmen yaklaşık bir saat kadar ağladı. O günden sonra da çocuklara okuma, yazma, matematik öğretmekten vaz geçerek onları eğitmeye başladı. Teddy'ye özel bir ilgi gösterdi. Onunla çalışırken zekasının tekrar canlandığını hissetti. Ona cesaret verdikçe çocuk geliyordu. Yılın sonuna dek, Teddy sınıfın en çalışkan öğrencilerinden biri olmuştu.

Öğretmenin, hepinizi aynı derecede seviyorum yalanına karşın Teddy, onun en sevdiği öğrenci olmuştu.

Bir yıl sonra, kapısının altında bir not buldu. Teddy'dendi. Tüm yaşantısındaki en iyi öğretmenin kendisi olduğunu yazıyordu. Ondan yeni bir not alana kadar 6 yıl geçti. Notunda liseyi bitirdiğini ve sınıfındaki üçüncü en iyi öğrenci olduğunu ve bayan Thompson'un halâ hayatında gördüğü en iyi öğretmen olduğunu yazıyordu. Dört yıl sonra, bir mektup daha aldı Teddy'den. O arada zamanın onun için zor olduğunu, çünkü üniversitede okuduğunu ve çok iyi dereceyle mezun olmak için çok çaba sarfetmesi gerektiğini yazıyordu. Ve bayan Thompson halâ onun hayatında tanıdığı en iyi öğretmendi.

Daha sonra dört yıl daha geçti ve bir mektup daha geldi. Çok iyi bir dereceyle üniversiteden mezun olduğunu ama daha ileriye gitmek istediğini yazıyordu. Ve hâlâ bayan Thompson onun tanıdığı ve en çok sevdiği öğretmendi. Bu kez mektubun altındaki imza biraz daha uzundu. Theodore F.Stoddard Tıp Doktoru. Bu hikaye burada bitmedi. İlkbaharda bir mektup daha aldı bayan Thompson. Teddy hayatının kızıyla tanıştığını ve evleneceğini yazmıştı. Babasının birkaç yıl önce öldüğünü, bayan Thompson'un düğünde

damadın anne ve babası için ayrılan yere oturup oturamayacağını soruyordu. Tabii ki oturabilirdi.

Tahmin edin ne oldu? Bayan Thompson törene giderken özenle sakladığı birkaç taşı düşmüş olan o bileziği taktı, Teddy'nin ona verdiği ve annesi gibi koktuğunu söylediği parfümden sürmeyi de ihmal etmedi. Birbirlerini sevgiyle kucaklarlarken, Teddy, onun kulağına "Bana inandığınız için çok teşekkürler bayan Thompson, kendimi önemli hissetmemi sağladığınız için ve beni böyle değiştirdiğiniz için de..." diye fısıldadı.

Bayan Thompson gözünde yaşlarla ona karşılık verdi: "Yanıyorsun Teddy... Ben değil, sen bana öğrettin. Seninle karşılaşmaya kadar ben öğretmenliği bilmiyordum."

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki Soruları okuduğunuz metine göre cevaplayınız.

1. Öğretmenin "hepinizi aynı derecede seviyorum" demesi neden yalandı?
.....
2. Öğretmeni Teddy'nin mutsuz olduğunu nasıl anlamıştı?
.....
3. Teddy'nin bilgilerini incelediğinde bayan Thompson neden şaşırды?
.....
4. Teddy'nin bu duruma düşmesinin sebebi neymiş?
.....
5. Öğrenciler yeni yıl hediyeleri getirdiklerinde öğretmene acı veren şey neydi?
.....
6. Bayan Thompson'u ağlatan olay neydi?
.....
7. Teddy'i tekrar hayata döndürmek ve zekasını canlandırmak için Bayan Thompson neler yaptı?
.....
8. Teddy liseyi ve üniversiteyi nasıl bitirdi?
.....
9. Teddy, bayan Thompson'a düğününe davet ettiğinde nasıl bir teklifte bulunur ve niçin?
.....
10. Bayan Thompson öğretmenliğin ne olduğunu kimden, nasıl öğrenmiş?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı "D" ile, yanlış olanı da "Y" ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Bayan Thompson sevmediği halde hepsini aynı derecede sevdiğini iddia

- etmiş.....
2. {...} Teddy'nin kirli ve bakımsız, aynı zamanda başarısız bir öğrenci olduğunu görünce mutsuz olduğunu sanmış.
-
3. {...} Teddy önceki sınıflarda başarılı ve herkesin sevdiği biriydi.
-
4. {...} Teddy'nin bu hale düşmesine babasının ölümü sebep olmuş.
-
5. {...} Teddy yıl başı bayramı için öğretmenine annesinden kalma yadigarları hediye etmiş.
-
6. {...} Teddy'nin hediyesi öğretmeni kızdırmış ve ağlamasına sebep olmuş.
-
7. {...} Öğretmen, dersleri bırakarak çocukların terbiyesine önem vermeye başlamış.
-
8. {...} Bayan Thompson Teddy evleninceye kadar hayatının en iyi öğretmeni olarak kalmış.
-
9. {...} Bayan Thompson düğünde annesinden kalma bilezik ile parfümü hediye etmiş.
-
10. {...} Öğretmen Teddy'e kendisine inandığı, kendini önemli biri hissesini sağladığı için teşekkür etmiş.
-

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI:

A. Aşağıdaki kelimeleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

1. adeta	a) bulunduğu düzeyden aşağıya doğru düşmek, çömelmek
2. çökmek	b) eksiksiz, tam, kusursuz, şahane
3. amansız	c) hemen hemen, sanki
4. mükemmel	d) cana kıyıcı, ölümcül, zalim

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. *“Bir şeyi bilmek öğrenmek için dikkati onun üzerinde tutmak” anlamı aşağıdaki fiillerden hangisiyle ifade edilir?*

- a) bakmak b) yorumlamak c) gözlemlemek
d) şahit olmak e) tanımlamak

2. *Çevresindekilerle ilgi kurmayan, duygularını kimseye açmayan biri için aşağıdaki deyimlerden hangisi kullanılır?*

- a) içi boş b) içine kapanık c) gözü kör d) gözü pek e) ağzı sıkı

3. *“Bir işi yapmak için ortaya konan zor ve sürekli çalışma” anlamı ifade*

eden kelime aşağıdakilerden hangisidir?

- a) çaba b) emek c) jest d) güç e) üretim

4. “Kişinin davranışlarını bilgi ve görgü yoluyla belli amaçlara göre belirli bir yönde gelişmesini sağlama” anlamı aşağıdaki fiillerden hangisiyle ifade edilir?

- a) harcamak b) eğitmek c) canlandırmak
d) başarmak e) becermek

C. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz:

1. Geniş ve uzun ipek şerit, ip
2. Birini sevindirmek, kutlamak için verilen şey
3. Konuşma ve davranışlarıyla hoş giden, çekici, hoş, beğenilen
4. Zor ve tehlikeli işe girerken kişinin kendinde bulduğu güven
5. Bir şeyin aslına benzetilerek yapılmış şekli, yapmacık, uydurma
6. Anma, kutlama, nişan, evlenme, ölüm gibi sebeplerle yapılan toplantı, merasim, seremoni
7. Bir şeyi haber vermek, duygularını bildirmek için posta yoluyla zarfla gönderilen yazılı kağıt

D. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz:

1. bayan:..... 2. derece:..... 3. adeta:.....
4. diğer:..... 5. sorun:.....

E. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını bulunuz.

1. aynı:..... 2. kaba:..... 3. sahte:.....
4. özel:..... 5. cesaret:.....

F. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. gözlemlemek a) vazifelendirmek
2. incelemek b) tesir etmek
3. görevlendirmek c) müşahede etmek
4. etkilemek d) tetkik etmek

G. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. çalışkan a) sevindirmek
2. inanmak b) gerçek

3. yalan c) inkar etmek
4. üzmemek d) tembel

H. Sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. Aşağıdaki kelimelerden hangisi çaba kelimesiyle eş anlamlı bir kelimedir?

- a) güç b) başarı c) beceri d) gayret

2. Aşağıdaki eş anlamıyla birlikte verilen eşleştirmelerden hangisi doğrudur?

- a) bazen-daima b) bayan-bay
c) sağlamak-temin etmek d) amansız-şefkatli

3. Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi eş anlamlı kelimeler değildir?

- a) armağan-hediye b) amansız-zalim
c) kirli-temiz d) saklamak-gizlemek

4. Aşağıdaki kelimelerden hangisi sahte kelimesiyle eş anlamlı bir kelimedir?

- a) sahi b) yapmacık c) orijinal d) gerçek

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

Toplumun medeniyet düzeyi öğretmenlerine verdiği değerle ölçülür. Sizce günümüzde öğretmenlerimize yeterince değer verilmekte midir?

6. KOMPOZİSYON

“Gelecek gençlerin, gençler de öğretmenlerin eseridir” (Atatürk) sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. Gençlerin toplum hayatındaki rolü ve önemi nedir?
2. Gençlerin vicdanı, fikri, irfanı hür bir nesil olarak yetişmesinde öğretmenin ne gibi katkısı olabilir?
3. Gençleri yetiştiren, onlara ilim ve kültürün müspet fikirlerini aşıl原因 ve böylece onların geleceğini şekillendiren öğretmenlerin bir milletin oluşumundaki önemini nasıl dile getirebiliriz?
4. Öğretmenlik neden kutsal bir meslektir?
5. Öğretmenlere neden saygılı olmalıyız?

8. DEĞERLENDİRME

1. Bayan Thompson’un ilk derste söylediği yalan neydi?

- a) Tedy’i sevdiğini söylemesi
b) hepsini aynı dercede sevdiğini söylemesi
c) Adının Thompson olduğunu söylemesi
d) bileziğin ne kadar zarif olduğunu söylemesi

2. İçine kapamık, derslere ilgi göstermeyen, bazen derste uyuyan Tedy olduğunda kaçınıcı sınıftaydı?

- a) beşinci b) ikinci c) dördüncü d) lise birinci

3. Tedy'nin bu kadar kötü yönde değişmesine ne sebep olmuş?

- a) öğretmenleri b) babasının ölümü
c) zor hayat şartları d) annesinin ölümü

4. Öğrenciler hediye getirdiğinde öğretmene acı veren şey neydi?

- a) Öğrencilerden hediye almak
b) Öğrencilerin Tedy'le alay etmesi
c) Tedy'in hediyesini herkesin önünde açmak
d) bileziği takmak ve parfümü damlatmak

5. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre yanlıştır?

- a) Bayan Thompson sevmediği halde herkesi aynı dercede çok seviyorum diye yalan söylemiş.
b) Teddy önceki sınıflarda başarılı ve herkesin sevdiği biriymiş.
c) Teddy yıl başı bayramı için öğretmenine annesinden kalma yadigarları hediye etmiş.
d) Tedy düğünde anne ve babasına ayrılan yere öğretmenin oturmasını istemiş.

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisi hikayeye göre doğrudur?

- a) Teddy'nin hediyesi öğretmenini kızdırmış ve ağlamasına sebep olmuş.
b) Bayan Thompson Teddy evleninceye kadar hayatının en iyi öğretmeni olarak kalmış.
c) Bayan Thompson düğünde annesinden kalma bilezik ile parfümü hediye etmiş.
d) Öğretmen okuma, yazma, matematik öğretmeyi bırakarak çocukların terbiyesine önem vermiş.

7. "İçine kapanık" deyiminin anlamı hangi şıkta doğru gösterilmiştir?

- a) açılmayan, içinden kilitlenen
b) kimseyi üzmeyen, kendi haline olan
c) kimseyle ilgi kurmayan, duygularını kimseye açmayan
d) içini göstermeyen, kurnaz

8. "Bir şeyin orijinaline benzetilerek yapılmış şekli" anlamı ifade eden kelime hangisidir?

- a) sahi b) sahte c) asıl d) antik

9. "Mükemmel" kelimesinin anlamı hangi şıkta doğru açıklanmıştır?

- a) darmadağın, perişan, bakımsız b) hoşça giden, alımlı, çekici
c) eksiksiz, kusursuz, tam, harika d) sevinçli, keyifi yerinde olan

10. Genellikle hediye paketlerine sarılan, geniş ve uzun ipek ipe ne denir?

- a) bağ b) şerit c) tel d) kurdele

ÜNİTE:21

1.HAZIRLIK SORULARI

1. Ay'ın oluşumu ve dünyamızın uydusu olması konusunda neler biliyorsunuz?
2. Gelecekte Ay'da yaşam olup olmaması ile alakalı neler düşünüyorsunuz ?
3. Sizce Ay'ın Dünya için hayati bir önemi var mıdır?

2. OKUMA PARÇASI

AY OLMASAYDI

Ay olmasaydı ne olurdu? Bu durum Dünya'ya iklimlere, yeryüzünde yaşayan milyonlarca tür canlıya nasıl tesir ederdi? Ay, mevcut kütesinden daha büyük veya küçük olsaydı neler olurdu? Dünya'nın yörüngesine rastgele girivermiş bir kütle midir Ay?

Soruları daha da artırmak mümkün. Maine Üniversitesi'nden (ABD) Astronom Neil F. Comins, Ay'ın olmaması durumunda insanları nasıl bir senaryonun beklediğini yazdığı kitapta anlatmıştır. Comins'e göre, Dünya'nın kâinatta hayatı idame ettirmeye müsait ortam olmasının (günümüz verileri ışığında) milyonlarca sebebinden biri de, Dünya-Ay arasındaki hassas denge münasebetidir. Kâinatta hiçbir hâdise tesadüfen meydana gelmediği gibi Ay, bir denge unsuru olarak var edilmiştir. Bu denge o kadar hassastır ki, Ay olmasaydı, "Dünya'da sebepler plânında hayat da olmazdı." denebilir.

Ay'ın Dünya üzerindeki en büyük tesiri med-cezir hâdisesidir. Dünya ile Ay arasındaki çekim kuvveti, dünyadaki okyanus ve denizlerin kabarmasına veya alçalmasına vasıta olur. Bu hâdiseye "med-cezir" (gel-git) denir ve Ay'ın konumuna göre med (kabarma) veya cezir (alçalma, çekilme)

hâdiseleri gözlenir. Dünya'daki med-cezir hâdiselerinin üçte biri Güneş, geri kalanı ise Ay'ın çekim kuvveti sebebiyle yaratılmaktadır.

Ay, Dünya'nın merkezinden yaklaşık 385.000 km uzaklıkta bulunmakta ve Dünya etrafındaki bir dönüşünü 29,5 günde tamamlamaktadır. Ay, med-cezir hâdisesinden dolayı Dünya'dan her yıl yaklaşık 4 cm uzaklaşmaktadır. Bu uzaklaşma ile beraber Dünya'nın kendi etrafındaki dönme süresinin (1 gün) yılda 0.02 milisaniye uzadığı tespit edilmiştir. Şu an yaklaşık 24 saat olan Dünya'nın kendi eksenini etrafında dönme süresinin, Ay ilk yaratıldığında 8 saat olduğu, arada geçen süre zarfında günlerin uzayarak şimdiki hâline geldiği belirlenmiştir. Ay yaratılmasaydı Dünya üzerinde med-cezir hâdisesinin meydana gelmemesinden dolayı, 1 gün yaklaşık yine sekiz saat olurdu ki, bu da Dünya'nın 3 kat daha hızlı dönmesi demektir. Bir gezegenin kendi eksenini etrafında daha hızlı dönmesi, yüzeyindeki rüzgârların daha şiddetli esmesine yol açabilir. Meselâ kendi etrafında çok hızlı dönen Jüpiter ve Satürn'ün bir gününün yaklaşık 10 saat olduğu, bu sebeple yüzeylerinde doğu-batı doğrultusunda saatte hızı 500 km'ye varan sert rüzgârların estiği bilinmektedir. Bu gezegenlerin atmosferlerinde ve dönme yönlerinde bu şiddetli rüzgârların yol açtığı toz bulutları dünyadan teleskoplarla görülebilmektedir.

Ay olmasaydı, Dünya'nın daha hızlı dönmesinden dolayı hava, kara ve denizler arasındaki ısı değişimi daha hızlı olurdu ve yeryüzünde doğu-batı doğrultusunda saatteki hızı yaklaşık 160 km olan kasırgalar eserd. Bu da başta insan olmak üzere kompleks yapıda olan canlıların yaşamasına sebepler açısından elverişsiz şartların meydana gelmesi demektir. Meselâ konuşma ve dinleme gibi temel beşerî faaliyetler de gerçekleşemeyebilirdi. Bir gün sekiz saat olacağı için başta insan olmak üzere bazı canlıların biyolojik saatleri ile gün saati arasındaki farktan dolayı hayat karmaşık bir vaziyet alacak ve birtakım biyolojik dengesizlikler yavaş yavaş belirecekti. Ay olmasa idi kabarma hâdisesi düşük olacak ve deniz canlıları için uygun bir ortam meydana gelemebilecekti.

Ay, Dünya'nın dönme ekseninin 23,5 derece açıda dengelenmesinde de rol almaktadır. Dünya'nın bu eğikliğinin mevsimlerin meydana gelmesine, eğiklik açısının kutupların ve Ekvator'un dengeli miktarda güneş ışığı almasına vesile olduğu, böylece Dünya'da hayatın devam etmesine uygun iklim şartlarının oluşturulduğu bilinmektedir.

Ay'ın Dünya üzerindeki bir başka tesiri de, Güneş'ten gelen ışığı yansıtarak Dünya'nın 0,2 °C ısınmasına sebep olmasıdır. Ayrıca Ay, uzay boşluğunda gezen göktaşlarına karşı bir kalkan vazifesi gördüğünden, yokluğunda Dünya yüzeyine daha fazla göktaşı düşebilirdi.

Uzaydan gelen kozmik ışınların çoğu, Dünya'ya giydirilen manyetik alan tarafından zararsız hâle getirilmektedir. Çok azı da, Dünya'ya ulaşır

atmosferdeki ve yeryüzündeki kimyevî hâdiselerin meydana gelmesinde rol oynamaktadır. Ay olmasaydı, Dünya ile birlikte merkezi de hızlı dönecekti. Dünya'nın merkezinde hızlı dönen sıvı dış çekirdek sebebiyle manyetik alan da daha kuvvetli olacaktı. Bu durumda hem atmosferin yapısında değişiklikler meydana gelecek, hem de bazı bakteriler ve manyetik alanı kullanarak yön bulan deniz kaplumbağaları, som balıkları, yılan balıkları, güvercinler, göçmen kuşlar gibi birçok canlı menfî tesir görecektir ve çeşitli ekosistemler bugünkünden çok daha farklı olacaktı.

Bilindiği gibi Ay, Güneş'le birlikte insanlık tarihi boyunca bir takvim olarak kullanılmıştır. Ay bağlandığı gezegene nispetle bilinen en büyük uydudur (Dünya kütlelerinin % 1,23'ü kadar bir kütle sahiptir) ve bu büyüklük daha önce de belirtildiği gibi Dünya'nın hassas dengesinin meydana getirilmesinde veya hayatın yeryüzünde tesis edilmesinde kritik bir öneme sahiptir. Dünya üzerindeki tesirleri incelendiğinde, Ay'ın hayatımız için özel olarak yaratıldığı görülecektir. Netice itibarıyla Ay'ın, Yaratıcı tarafından ince bir hesap ile nice hikmet ve faydalar yüklenerek insanlığın hizmetine sunulduğu anlaşılmaktadır.

Nuri BALTA

3.OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

1. Astronom Neil F. Cominse göre, Ay olmasaydı ne olurdu?
.....
2. Ay'ın Dünya üzerindeki en büyük tesiri hangi hâdisedir?
.....
3. Ay, med-cezir hâdisesinden dolayı Dünya'dan her yıl yaklaşık kaç km uzaklaşmaktadır?
.....
4. Ay olmasaydı, Dünyanın kendi etrafındaki dönüş süresi ne kadar olurdu?
.....
5. Dünya'nın dönme ekseninin 23,5 derece olması sonucunda hangi tabiat olayı meydana gelir?
.....
6. Ay, Güneş'ten gelen ışığı yansıtarak Dünya'nın kaç °C ısınmasına sebep olmaktadır?
.....
7. Ay'ın Dünya'ya olan uzaklığı kaç km'dir?
.....
8. Jüpiter ve Satürn gibi gezegenlerde bir gün yaklaşık kaç saattir?
.....

9. Ay, uzaydaki göktaşlarına karşı nasıl bir vazife görüyor?

10. Ay, Güneş’le birlikte insanlık tarihi boyunca ne olarak kullanılmıştır?

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikâyeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Ay olmasaydı, Dünya’nın kendi etrafındaki dönüş hızı artardı.

2. {...} Astronom Neil F. Cominse göre, Ay olmasaydı Dünya’da sebepler plânında hayat da olmazdı.

3. {...} Ay, Güneş’le birlikte insanlık tarihi boyunca yön bulma aracı olarak kullanılmıştır.

4. {...} Jüpiter ve Satürn gibi gezegenlerde bir gün yaklaşık 8 saattir .

5. {...} Ay, uzaydaki göktaşlarına karşı bir kalkan vazifesi görüyor.

6. {...} Dünya’nın dönme ekseninin 23,5 derece olması sonucunda depremler meydana gelir.

7. {...} Ay’ın Dünya’ya olan uzaklığı 385 000 km dir .

8. {...} Ay’ın Dünya üzerindeki en büyük tesiri Dünya’ yı göktaşlarından koruması hâdisedir.

9. {...} Ay, Güneş’ten gelen ışığı yansıtarak Dünya’nın 0,2 °C derece ısınmasına sebep olmaktadır.

10. {...} Ay olmasaydı, Dünya’da rüzgarlar olmazdı

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. Yörünge	a) Şansla veya kendiliğinden
2. Kâinat	b) Çevresinde bir cismin döndüğü sanıldığı doğru
3. Münasebet	c) Bir gezegenin çevresinde dolanan başka bir cisim
4. Tesadüf	d) Gezegenin bağlı olduğu gök cisimleri çevresindeki yolu
5. Tesir	e) Şiddetli rüzgar

6. Hâdise	f) Gelecek zararlı darbelere karşı koruma görevi yapan alet
7. Eksen	g) Uzaydaki yaratılmış varlıkların tamamı
8. Kasırga	h) Ortaya çıkan, oluşan durum, olay
9. Kalkan	ı) Bir kimsenin başka bir şey üzerindeki gücü
10. Uydu	i) İlgı , alaka, bağlantı

B. Aşağıdaki tamlamaları açıklayınız

1. Rol almak (Rol oynamak) :.....
2. Tesir etmek :.....
3. Sebepler plânında :.....
4. Med-cezir :.....
5. Tespit etmek :.....

C. Aşağıdaki kelimeleri cümle içinde kullanınız:

1. Mevsim :
2. Takvim :
3. Uydu :
4. Uzay :
5. Teleskop :

D. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarını yazınız:

1. Hâdise :
2. Tesir :
3. Netice :
4. Menfî :
5. Kamer :

E. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarını yazınız:

1. Menfî :
2. Alçalmak :
3. Uzaklaşma :
4. Özel :
5. Yarar :

5.KONUŞMA ÇALIŞMASI

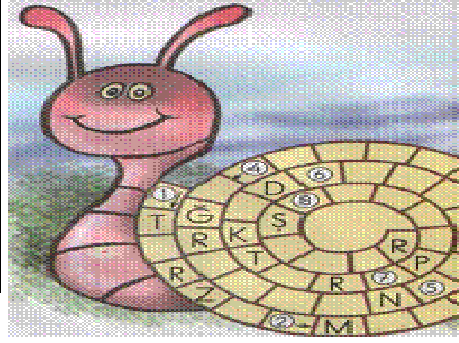
*Sizce Dünya'mızdan başka bir yerde hayat ve canlılar var mıdır?
Düşüncelerinizi karşılıklı olarak paylaşınız.*

6.KOMPOZİSYON ÇALIŞMASI

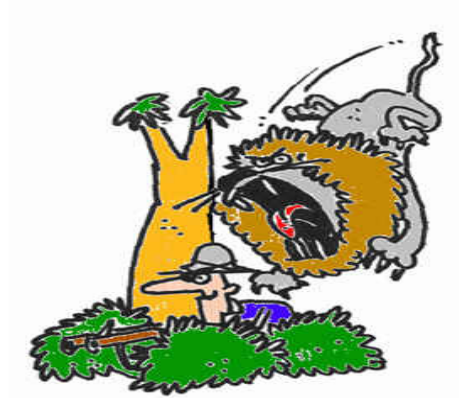
“Evrenin kendine ait bir düzeni ve yasaları vardır. Hayatın her alanı yasalarla yönetilir. Hiç bir şey çevreye veya şansa bağlı değildir” sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

8. DEĞERLENDİRME

1. Ay'ın Dünya üzerindeki en büyük tesiri aşağıdakilerden hangisidir?
a) Depremlere etki etmesi b) Şiddetli rüzgarlar
c) Med-Cezir olayı d) Göktaşlarına karşı koruması
2. Ay, Güneş'le birlikte insanlık tarihi boyunca ne olarak kullanılmıştır?
a) Yön bulma aracı b) Takvim c) Pusula d) Saat
3. Ay, Güneş'ten gelen ışığı yansıtarak Dünya'nın kaç derece ısınmasına sebep olmaktadır?
a) 0,2 °C b) 0,4 °C c) 0,6 °C d) 10 °C
4. Ay, uzaydaki göktaşlarına karşı nasıl bir vazife görüyor?
a) Onların yörüngelerini değiştiriyor b) Göktaşlarını parçalıyor
c) Onları kendine çekiyor d) Kalkan görevi
5. Astronom Neil F. Cominse göre, Ay olmasaydı ne olurdu?
a) Dünya'da sebepler plânında hayat da olmazdı
b) Dünya kendi ekseninden çıkardı
c) Kainat dağılırdı
d) Dünyada şiddetli yağmurlar yağardı
6. Dünya'nın dönme ekseninin 23,5 derece olması sonucunda hangi tabiat olayı meydana gelir?
a) Depremler b) Şiddetli rüzgarlar c) İklimler d) Med-Cezir olayı
7. Ay olmasaydı, Dünyanın kendi etrafındaki dönüş süresi ne kadar olurdu?
a) 10 saat b) 24 saat c) 8 saat d) 16 saat
8. Okuduğunuz parçaya göre “Rol oynamak ” manasına gelen deyim aşağıdakilerden hangisidir?
a) Tiyatroda bir piyeste oynamak
b) İsteklerini ağlayarak kabul ettirmek
c) Bir işi başarabilmek için çok çalışmak
d) Bir işte önemli etkisi olmak
9. “Bir gezegenin bağlı olduğu gök cisimleri çevresindeki hareketi sırasında izlediği yol” manasına gelen terim aşağıdakilerden hangisidir?
a) Yörünge b) Eksen c) Uydu d) Kainat
10. Aşağıdaki kelimelerden hangisi “ Zararlı ,Kötü yönde, faydasız ” anlamında kullanılır?
a) Müspet b) Menfi c) Elverişsiz d) Kaba saba

1. Elbise diker.
2. Meyve ve sebze satar.
3. Ekmek yapar ve satar.
4. Ders anlatır.
5. Ev kadını.
6. Hastaları tedavi eder.
7. Uçak ve helikopter kullanır.
8. Araba sürer.

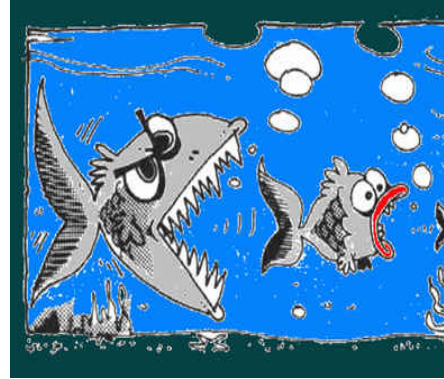
Atasözü : Ava giden avlanır.
Açıklaması : Başkalarına kötülük yapmayı düşünen insanın bazen plânları yürümez. Zarar gören yine kendisi olur

Atasözü : Besle kargayı, oysun gözünü.
Açıklaması : Bazen kendisine yardım ettiğimiz, yaptığımız kimselerin kötülüğüne uğrarız.

Atasözü : Baca eğri de olsa dumanı doğru çıkar.
Açıklaması : Dürüst ve mert yaratılışlı kimseler, kötü bir ortamda yaşamak zorunda kalsalar bile karakterlerini eğiştirmezler

Atasözü : Büyük balık küçük balığı yutar.
Açıklaması : Güçlüler güçsüzleri her zaman ezerler.

ÜNİTE:22

1. HAZIRLIK SORULARI

1. Size biri yalan söylediğinde ona karşı tutumunuz nasıl olur?
2. Sizce insanlar hangi durumlarda yalan söylerler?
3. Hangi durumlarda söylenen yalanlar affedilebilir?
4. İnsanın çok değerli birisini veya bir şeyi kaybetmemesi için yalan söylemesi doğru mudur?

2. OKUMA PARÇASI

TUZLU KAHVE

Kıza bir partide rastlamıştı.. Partinin sonunda kızını kahve içmeye davet etti. Kız parti boyu dikkatini çekmeyen oğlanın davetine şaşırıp ama tam bir kibarlık gösterisi yaparak kabul etti. Hemen köşedeki şirin kafeye oturdular. Delikanlı öyle heyecanlıydı ki, kalbinin çarpmasından konuşamıyordu. Onun bu hali kızın da huzurunu kaçırdı...

“Ben artık gideyim” demeye hazırlanırken, delikanlı birden garsonu çağırdı.

“Bana biraz tuz getirir misiniz” dedi. “Kahveme koymak için.” Yan masalardan bile şaşkın yüzler delikanlıya baktı. Kahveye tuz! Delikanlı kıpkırmızı oldu utançtan ama tuzu kahvesine döktü ve içmeye başladı.

Kız, merakla “Garip bir ağız tadınız var.” dedi.. Delikanlı anlattı: “Çocukken deniz kenarında yaşadık. Hep deniz kenarında ve denizde oynardım. Denizin tuzlu suyunun tadı ağızımdan hiç eksilmedi. Bu tatla büyüdüm ben. Bu tadı çok sevdim. Kahveme tuz koymam bundan. Ne zaman o tuzlu tadı dilimde hissetsem, çocukluğumu, deniz kenarındaki evimizi ve mutlu

ailemi hatırlıyorum... Annemle babam hala o deniz kenarında oturuyorlar. Onları ve evimi öyle özleyorum ki...”

Bunları söylerken gözleri nemlenmişti delikanlının... Kız dinlediklerinden çok duygulanmıştı. İcini bu kadar samimi döken, evini, ailesini bu kadar özleyen bir adam, evi, aileyi seven biri olmalıydı. Evini düşünen, evini arayan, evini sakınan biri... Ev duygusu olan biri... Kız da konuşmaya başladı. Onun da evi uzaklardaydı. Çocukluğu gibi...

O da ailesini anlattı. Çok şirin bir sohbet olmuştu... Tatlı ve sıcak ve de bu sohbet öykümüzün harikulade güzel başlangıcı olmuştu tabii... Buluşmaya devam ettiler ve her güzel öyküde olduğu gibi, prenses, prensle evlendi. Ve de sonuna kadar çok mutlu yaşadılar. Prens ne zaman kahve yapsa prensine içine bir kaşık tuz koydu, hayat boyu... Onun böyle sevdiğini biliyordu çünkü...

40 yıl sonra, adam dünyaya veda etti. “Ölümünden sonra aç” diye bir mektup bırakmıştı sevgili karısına. Şöyle diyordu, satırlarında: “Sevgilim, bir tanem. Lütfen beni affet. Bütün hayatımızı bir yalan üzerine kurduğum için beni affet. Sana hayatımda bir tek kere yalan söyledim.. Tuzlu kahvede. İlk bulduğumuz günü hatırlıyor musun? Öyle heyecanlı ve gergindim ki, şeker diyecekken ‘Tuz’ çıktı ağızımdan. Sen ve herkes bana bakarken, değiştirmeye o kadar utandım ki, yalanla devam ettim. Bu yalanın bizim ilişkimizin temeli olacağı hiç aklıma gelmemişti. Sana gerçeği anlatmayı defalarca düşündüm. Ama her defasında korkudan vazgeçtim. Şimdi ölüyorum ve artık korkmam için hiçbir sebep yok...”

İşte gerçek: Ben tuzlu kahve sevmem! O garip ve rezil bir tat. Ama seni tanıdığım andan itibaren bu rezil kahveyi içtim. Hem de zerre pişmanlık duymadan. Seninle olmak hayatımın en büyük mutluluğu idi ve ben bu mutluluğu tuzlu kahveye borçluydum. Dünyaya bir daha gelsem, herşeyi yeniden yaşamak, seni yeniden tanımak ve bütün hayatımı yeniden seninle geçirmek isterim, ikinci bir hayat boyu daha tuzlu kahve içmek zorunda kalsam da...”

Yaşlı kadının gözyaşları mektubu sırlısıklam ıslattı. Lafı açıldığında birgün biri, kadına “Tuzlu kahve nasıl bir şey?” diye soracak oldu..

Gözleri nemlendi kadının...

Çok tatlı!.. dedi...

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları metine göre cevaplayınız:

1. Kafede kızın huzurunu kaçırın şey neydi?

2. Kızı ve etrafında oturanları şaşırtan delikanlının hangi hareketiydi?

3. Delikanlı, tuzlu kahve içmesinin nedenini kıza nasıl açıklar?

.....
4. Delikanlı, tuzlu kahve içmesinin sebebini anlatınca kız onun hakkında ne düşünmüş?

.....
5. Tuzlu kahveyi sevmediği halde neden içiyormuş?

.....
6. Yaşlı kadın, kocasının tuzlu kahveyi sevmediğini ne zaman, nasıl öğrenmiş?

.....
7. Yaşlı kadın için tuzlu kahve neden çok tatlıydı?

.....
8. Delikanlının bu yaptığını nasıl buluyorsunuz? Sizce bu fedakarlık mı, çaresizlik mi?

.....
B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanını “D” ile, yanlış olanını da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...}Delikanlıyla kız partide birbirlerini beğendiler.

.....
2. {...}Kız, delikanlının davetini nezaket gereği kabul etti.

.....
3. {...}Delikanlı heyecanından şeker yerine tuz istedi.

.....
4. {...}Delikanlı, tuzlu kahveyi çocukluğunu hatırlattığı için seviyormuş.

.....
5. {...}Tuzlu kahve, onların birbirlerine alışmasına ve hatta sevmesine vesile olmuş.

.....
6. {...}Kız, delikanlının yalan söylediğini anlayınca kızmış ve kahveyi hep tuzlu yapmış.

.....
7. {...}Adam tuzlu kahveyi sevmediğini hayatı boyunca saklamış.

.....
8. {...}Yaşlı adam ölümünden önce karısına hayatı boyunca tuzlu kahve içirdiği için bir sitem mektubu yazmış.

.....
9. {...}Tuzlu kahve onların mutsuzluğuna sebep olmuş.

.....
10. {...}Kadın hep tuzlu kahvenin çok tatlı olduğunu söyler olmuş.

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimeleri anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. rezil olmak	a) korumak, gözetmek
2. sıırsıklam	b) İncelik, nezaket gösterme
3. kibarlık	c) büsbütün, çok ıslak
4. sakınmak	d) utanacak, aşağı bir duruma düşme

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. Aşağıdakilerden hangisi garip kelimesini ifade etmektedir?

- a) Hiçbir şeyden korkusu olmayan, korkusuz
b) Yadırganan, anlaşılmayan, gizli yönleri olan
c) Kolay kanmayan, başkalarını kandıran
d) Akli çok şeye ermeyen, kolayca aldatılabilen

2. Aşağıdaki ifadelerden hangisi “harikulade” kelimesini açıklamaktadır?

- a) Darmadağın, perişan durumda olan
b) Korkuya düşüren, dehşetli
c) Kuralın dışında olan, müstesna
d) Eşi, benzeri görülmeyen, çok güzel

3. Aşağıdakilerden hangisi “huzurunu kaçırmak” deyimiyile aynı anlam taşımaktadır?

- a) Gönlünü almak
b) Rahatını bozmak
c) Kalbini kırmak
d) Gönlünü çalmak

4. Aşağıdaki şıklardan hangisinde “şaşkın” kelimesinin anlamı doğru verilmiştir?

- a) Ne yapacağını bilemez duruma gelme
b) Sinirleri gerilerek öfkelenme
c) Sinirinden yerinde duramama
d) Sevinçten kendinden geçme

C. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz:

1. Candan ve açık yüreklilikle davranan
2. Huzursuz, sinirli
3. Bir şeyi kutlamak için düzenlenen eğlence
4. Aşağılık, alçak bir nitelikte olan
5. Sevinç, korku, şaşkınlık gibi sebeplerle ortaya çıkan geçici duygu
6. Yaptığı işin olumsuz sonucunu görerek üzülme durumu
7. Konuşması, davranışı ince, nazik olan

D. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz:

1. rastlamak:..... 2. davet etmek:..... 3. şaşırmaq:.....
4. kibarlık:..... 5. şirin:.....

E. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını bulunuz.

1. kibar:..... 2. eksilmek:..... 3. korku:.....
4. ıslatmak:..... 5. tatlı:.....

F. Sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. Aşağıdaki eş anlamlarıyla birlikte verilen eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- a) samimi-ciddi b) huzur-rahat c) garip-tuhaf d) kibar-kaba

2. “Öykü” kelimesinin eş anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) roman b) masal c) hikaye d) piyes

3. Aşağıdaki zıt anlamlı eşleşmelerden hangisi doğrudur?

- a) sebep-neden b) gerçek-yalan
c) harikulade-olağanüstü d) ilişki-bağlantı

4. Aşağıdaki şıklardan hangisinde “şirin” kelimesinin eş anlamlısı verilmiştir?

- a) sevimli b) duru c) acı d) garip

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

A. “Yalan söylemek marifet mi, yoksa ahlaksızlık mı?” sorusundan hareketle karşılıklı düşüncelerinizi paylaşınız.

6. KOMPOZİSYON

“İnsanlar bir kere aldatılınca, gerçeklerden bile şüphe duyarlar” sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. Toplumun ahlak kurallarına göre yalan söyleme nasıl bir şeydir?
2. Hayvanı bile aldatmak hoş bir şey olmadığı halde sizce insanları aldatmak nasıl bir şey olmalı?
2. Bir insanı aldatmak, güvenini kırmak ne gibi zararlara yol açabilir?
3. Yalan söylediğine şahit olduğunuz veya sizi daha önce aldatan birinin her sözüne inanır mısınız?
4. Toplumun bütünlüğünü, insanların ittifakını zedeleyen yalanı nasıl önleyebiliriz?

7. DEĞERLENDİRME

1. Delikanlı kıza nerede rastlamış?

- a) düğünde b) partide c) kafede d) sokakta

2. Kız, delikanlının devetine nasıl karşılık verdi?

- a) reddetti b) erteledi c) hemen kabul etti d) nezaketen kabul etti

3. “Tuzlu tat gence neyi hatırlatırmış?” sorusuna aşağıdakilerden hangisi doğru bir cevap değildir?

- a) çocukluğunu b) evini c) arkadaşını d) mutlu ailesini

4. Tuzlu kahve içmesinin sebebini anlatınca kız onun hakkında ne düşünmüş?

- a) gerizekalı olduğunu b) ev duygusu olan birisi olduğunu
c) ağız tadının bozuk olduğunu d) kendisiyle tanışmak için uydurduğunu

5. Kadın hayatı boyunca neden ona tuzlu kahve içirmiş?

- a) yalan söylediği için b) çocukluğunu hatırlatmak için
c) tuzlu kahveyi sevdiğini sandığı için d) şeker olmadığı için

6. Kadın gerçeği ne zaman öğrenebilmiş?

- a) ölümünden sonra b) evlendikten hemen sonra
c) ölümünden önce d) evlenmeden önce

7. Adam yalanının bedelini nasıl ödemiş?

- a) karısını bir kafeye çağırarak b) bütün hayatı boyunca kavga ederek
c) hayatı boyunca hiç sevmediği rezil tadı içerek d) canını feda ederek

8. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre yanlıştır?

- a) Delikanlı heyecanından dolayı tuz istemiş
b) İlk başta delikanlı hiç kızın ilgisini çekmemiş
c) Kaybetmekten korktuğu için gerçeği söyleyememiş
d) Tuzlu kahve mutsuz olmalarına sebep olmuş

9. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre doğrudur?

- a) Delikanlıyla kız bir düğünde karşılaştılar
b) Delikanlı kızını kaybetmekten korktuğu için şeker yerine tuz istedi
c) Kız delikanlının anlattıklarından çok etkilenmiş
d) Yaşlı adam tuzlu kahve içtiği için pişman olmuş

10. “Öyle heyecanlı ve şeker diyecekken tuz çıktı ağızımdan” Boşluğa aşağıdakilerden

hangisini getirilirse cümle hikayeye göre doğru olur?

- a) sevinçliydim ki b) kızgındım ki
c) gergindim ki d) üzüntülüydüm ki

11. Aşağıdakilerden hangisi “garip” kelimesini tanımlamaktadır?

- a) yadırganan ve anlaşılmayan, gizli yönleri olan.
b) kolayca ve çabuk sinirlenen, asabi
c) başkalarını küçük görmeyen, büyüklenmeyen
d) candan ve açık yüreklilikle davranan

12. “Rezil olmak” kelimesi aşağıdaki şıklardan hangisinde tanımlanmıştır?

- a) Bir şeye karşı istek duymak b) Utanılacak bir duruma düşmek
c) Rahatı bozulmak, rahatsızlanmak d) Kendi kendine küsmek

ÜNİTE:23

1. HAZIRLIK SORULARI

1. İnsan için vatan neden çok önemlidir?
2. Bir topluma vatanseverlik duygusu nasıl aşılanabilir?
3. Sizce vatansever insanlar hangi özelliklere sahip olmalıdır?

2. OKUMA PARÇASI:

VATAN

Bebek beşiği, çocuklar eğlendiği, gençler geçimlerini sağladıkları yeri, evlât annesini, baba ailesini ne türlü duygular ile severse, insan vatanını o türlü duygular ile sever.

Bu duygular ise sırf sebepsiz bir tabii istekten ibaret değildir. İnsan vatanını sever; çünkü Allah'ın bağışladığı şeylerin en azizi olan hayat, vatanın havasını teneffüsle başlar. İnsan vatanını sever; çünkü tabiat hediyelerinin en parlağı olan göz, ilk açılışında vatan toprağını görür. İnsan vatanını sever; çünkü maddeten insanın vücudu, vatanın bir parçasıdır. İnsan vatanını sever; çünkü etrafına baktıkça, her köşesinde geçirdiği ömrünün hazin bir hatırasını, taşlaşmış gibi görür. İnsan vatanını sever; çünkü hürriyeti, rahatı, hakkı, çıkarı vatan sayesinde kaimdir. İnsan vatanını sever; çünkü mevcudiyetinin sebebi olan atalarının sessiz mezarları ve hayatının bir sonucu olan evlâtlarının dünyaya geldiği yer vatanıdır. İnsan vatanını sever; çünkü vatan çocukları arasında dil birliği, çıkar beraberliği ve candan arkadaşlık sayesinde bir kalp yakınlığı ve fikir kardeşliği meydana gelmiştir.

İnsan vatanını sever; çünkü vatanında mevcut olan eğemenliğin bir parçasına tam anlamıyla sahiptir.

İnsan vatanını sever; çünkü vatan öyle bir galibin kılıcıyla veya bir kâtibin kalemiyle çizilen hayalî sınırlardan ibaret değildir. Millet, hürriyet, çıkar, kardeşlik, tasarruf, egemenlik, atalara saygı, aileye sevgi çocukluk hatıralarının hatırlanması gibi birçok hislerin toplanmasından meydana gelmiş kutsal fikirdir.

Bundan dolayıdır ki insanlık tarihinin hangi sayfasına bakılacak olursa: Her zamanda, her millette çıkan ilmî fikirler ve yüksek ahlâk sahiplerinin hepsi, vatan sevgisini dünya işlerinin hiçbirine değişmemiş. Pek çoğu vatan yolunda canlarını feda etmiş görünür.

Bundan dolayıdır ki, her dinde, her millette, her terbiyede, her medeniyette vatan sevgisi en büyük faziletlerden, en kutsal vazifelerdendir.

Namık Kemal

3. OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz metine göre cevaplayınız.

1. Yazar, insanların vatanına olan sevgilerini hangi sevgilere benzetmiştir?
.....
2. Okuma parçasına göre insan hayatı neyle başlar?
.....
3. Yazar *göz, tabiat ve vatan* kavramları arasında nasıl bir ilişki kurmuştur?
.....
4. Bir insana ataları ve çocukları açısından vatanın önemi nedir?
.....
5. Vatan çocuklarına vatan sevgisi ne gibi birliktelikler kazandırmıştır?
.....
6. İnsan vatan sevgisi sayesinde tam anlamıyla neye sahip olur?
.....
7. Yazar vatanın nelerle sınırlı olmadığını belirtmiştir?
.....
8. Vatan hangi hisler topluluğundan meydana gelmiş kutsal bir kavramdır?
.....
9. Yüce ahlak sahipleri vatan sevgisini hangi davranışlarıyla göstermişlerdir?
.....
10. Vatan sevgisinin evrensel olduğunu şairin hangi sözlerinden görebiliyorsunuz?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} İnsan vatanını bebek beşiğini, gençler geçimini, baba ailesini sevdiği kadar sever.

2. {...} İnsan vatanını sever; çünkü Allah'ın bağışladığı şeylerin en azizi olan tabiat, vatan güzelliklerinden ibarettir.

3. {...} Göz, tabiat hediyelerinin en parlağı olup ilk açılışında vatan toprağını görür.

4. {...} İnsanın maddeten vatanın bir parçası olması vatani sevmesinin sebeplerindedir.

5. {...} İnsanın hürriyeti, rahatı, hakkı, çıkarı vatan sayesinde kaimdir.

6. {...} İnsan vatanını atalarının dünyaya geldiği ve evlatlarının mezarlarının bulunduğu yer olduğu için sever.

7. {...} Dil birliği, çıkar beraberliği, candan arkadaşlık insanlar arasında kalp yakınlığı ve fikir kardeşliği meydana getirir.

8. {...} Vatan, galibin kılıcıyla ve katibin kalemiyle çizilmiş hayali sınırlardan ibaret kutsal bir topraktır

9. {...} Millet, hürriyet, çıkar, kardeşlik, egemenlik, atalara saygı, aileye sevgi vatani oluşturan hislerdir.

10. {...} Yüce ahlak sahipleri dünya işlerini vatan sevgisinin üstünde tutmuşlar.

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI:

A. Aşağıdaki kelimeleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

1. aziz	a) İnsan yaradılışındaki bütün iyi huylar
2. madde	b) Yazı yazan kişi, usta yazıcı
3. hazin	c) Var olma durumu
4. tenefüs	d) Sevilen ve saygı duyulan
5. kaim	e) Bir şeyi istediği gibi kullanma yetkisi
6. fazilet	f) Canlılarda oksijen alıp karbondioksit verme hareketi
7. hürriyet	g) Ayakta duran, var olan
8. mevcudiyet	h) Üzüntü veren, dokunaklı, hüznü
9. katip	i) Özgürlük, bağımsızlık, serbestlik

10. tasarruf j) Duyularla algılanabilen nesne

B. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz:

1. kutsal:..... 2. galip:..... 3. evlât:.....
4. hürriyet:..... 5. medeniyet:.....

C. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını bulunuz.

1. gerçek:..... 2. galip:..... 3. sevgi:.....
4. parlak:..... 5. yüksek:.....

D. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. teneffüs a) menfaat
2. doğa b) yurt
3. çıkar c) tabiat
4. vatan d) solunum

E. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlılarıyla eşleştiriniz:

1. tasarruf a) uzak
2. sevmek b) bitirmek
3. yakın c) nefret etmek
4. başlamak d) israf

F. Sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. Aşağıdaki kelimelerden hangisi vazife kelimesiyle eş anlamlı bir kelimedir?

- a) hizmet b) görev c) çalışmak d) gayret

2. Aşağıdaki eş anlamıyla birlikte verilen eşleştirmelerden hangisi doğru değildir?

- a) kalp-yürek b) duygu-his c) evlat-çocuk d) ihtiyar-geç

3. “Geçmişte yaşanmış çeşitli olaylardan hafızada saklanan her türlü iz” anlamında kullanılan kelime hangisidir?

- a) armağan b) hatıra c) hediye d) vazife

4. Aşağıdaki kelimelerden hangisi kalıcı kelimesine zıt anlamlı bir kelimedir?

- a) gelici b) geçici c) alıcı d) dolay

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

İnsanın bir ülkeye “Vatanım” diyebilmesi için hangi şartlar gerektirir? Görüşlerinizi sözlü olarak belirtiniz.

6. KOMPOZİSYON

“Bülbülü altın kafese koymuşlar, “ah vatanım” demiş” atasözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

1. Bir insan nereye “Vatanım” diyebilir?
2. İnsan için vatan neden kutsaldır?
3. Vatan için insan neleri feda edebilir?
4. Kaybetmeden önce vatanımızın değerini nasıl bilmeliyiz?

ÜNİTE:24

1.HAZIRLIK SORULARI

1. Sırlı olaylara inanır mısınız?
2. Eğer imkanınız olsaydı geçmişe dönmek ister miydiniz?
3. İnsanın geleceğini bilmesi ona psikolojik olarak nasıl etki eder?
4. Size bir imkan verilseydi 20 sene sonraki halinizi gösteren bir aynaya bakmaya cesaret edebilir miydiniz?

2. OKUMA PARÇASI

AYNALARIN SIRRI

Adamın biri, ilk defa gittiği şehrin tarihi çarşısına uğradığında, bir dükkana girerek;

- Hatıra eşya almak istiyorum, demiş. Ne tavsiye edersiniz?

Dükkan sahibi yaşlı zat, adamı tepeden tırnağa süzüp:

- Buranın en meşhur malı, aynalardır evladım, demiş. Ama onları almaya güç ister. Adam, hiç düşünmeden:

- Ben, yaşadığım şehrin en zengin insanıyım, diye atılmış. Benim için para önemli değil. İhtiyar, dudak büküp:

- İnşallah gücün yeter, demiş. Çünkü padişahlar bile alamadı onları.

Adam, ses tonunu iyice yükselterek:

- Benim elde edemeyeceğim şey yoktur!..diye direnmiş. Fiyatları ne kadar?

İhtiyar adam:

- Sececeğin aynaya bağlı, diye gülümsemiş. Günümüze ait aynaları normal fiyata alabilirsin. Fakat eski aynalar pahalıdır. Hele hele antikalara gücün yetmez. Ama geleceğin aynası bedavadır, fakat onu görersen pek beğenmezsin.

Adam, bu sözleri pek anlamamış. Ama merakından çatlayacak gibiymiş. Aynaları bir an önce görmek istediğinden, yaşlı adamın koluna girip, dükkanın arka bölümüne geçmiş.

Yaşlı adam, elindeki baston ile işaret ederek:

- Sana ilk önce günümüze ait aynayı göstereyim, demiş. Çerçevesi gümüşten. Fiyatıysa sadece üç altındır.

Adam, duvarda asılı duran kristal aynayı kısa bir süre incelemiş. Ve ona bakarak saçlarını düzelttikten sonra:

- Bunun bir özelliğini görmedim, demiş. Evimde de bundan üç dört tane var. Yaşlı adam, seke seke ilerleyerek:

- O halde bu aynaya bak!.. demiş. Çeyrek asır öncesine aittir. Çerçevesi bakırdandır. Fiyatı ise yüz kese altındır. Adam:

- Herhalde şaka yapıyorsunuz, diye gülümsemiş. Böyle basit bir ayna, on altın bile etmez.

İhtiyar adam:

- Ben sana söylemişim!.. diye kızmış. İsterseniz vazgeçin.

Adam, iş olsun diye aynaya baktığında, bağırarak için kendini zor zaptetmiş. Gözlerini ovuşturarak baktığı aynadaki görüntü, onun yirmibeş yıl önceki haline aitmiş. Ne başının büyük bölümünü saran beyaz saçlar varmış bu görüntüde, ne de yüzünü kırış kırış eden derin çizgiler. Adamın aynaya takılan gözleri, biraz sonra fal taşı gibi açılmış. Çünkü aynadaki gençlik görüntüsünün hemen arkasından, sevdikleri geçiyormuş birer birer. Büyük bir dehşet içinde:

- Aman Allah'ım!..diye bağırılmış. Bu geçen, kız kardeşim değil miydi? Hem de henüz kanser olmadan önce. Daha sonra, en sevdiği teyzesi ve dayısı da geçmişler adamın görüntüsü ardından. Her ikisi de, çeyrek asır önceki halleriyle. Adam, dayanamayıp başını çevirmiş aynadan. İhtiyar, ona sokulup:

- Bu işten vazgeç!. demiş.Zaten bir çok insan da öyle yaptı.

- Hayır!. diye itiraz etmiş adam. Kardeşimi özlemişim, dayımla teyzemi de.

- Peki!. demiş ihtiyar. Şu gördüğün bir antika aynadır. Çerçevesi ahşaptır. Değeryise bin kese altın eder.

Adam, oraya doğru ilerlerken,korkusundan vazgeçmiş. Ama merakını yenemeyip aynaya baktığında, küçük bir çocuk gibi çılgık atmış. Yedi sekiz yaşlarında bir çocuk duruyormuş karşısında. Soluk yüzlü, incecik, dişleri dökük ve saçları dağınık bir çocuk.

- Aman Allah'ım!.. diye bağırılmış. Bu benim çocukluğum. Cebimdeki sapan

bile

duruyor.

Adam, biraz sonra sendeleyerek duvara tutunmak zorunda kalmış. Bu sefer,

30-35 yaşlarındaki halleriyle annesi ve babası geçiyormuş geriden. Daha sonra da, nur yüzlü dedesi. Annesi, her gün defalarca yaptığı gibi, öpüvermiş onu yanağından. Babası ise, her zamanki şakacılığıyla, ensesine bir şaplak atmış yavrusunun.

Adam, kaçarcasına uzaklaşmış oradan. İhtiyarın yanına yığılmış ağlayarak. Yaşlı adam:

- Gerçek aynalar böyledir evladım!.. demiş. Bu yüzden de ulaşılmaz onlara. Adam, biraz olsun kendine geldiğinde, dükkandan atmak istemiş kendini. Fakat tam çıkacakken:

- Bedava aynalardan söz etmişsiniz, demiş. Onu da merak ettim. İhtiyar adam:

- Ona hiç bakma evlat!. diye atılmış. Bu gün çok fazla yoruldu, kalbin dayanmaz.

- Mutlaka bakmalıyım!. diye ısrar etmiş adam. Gördüğüm şeylere artık alıştım. Yaşlı adam, çaresiz kabul etmiş ve duvarlara asılanlardan farklı olarak, dükkanın döşemesi üzerine indirilen bir aynayı gösterip:

- İşte bu da geleceğin aynası!. demiş. Çerçevesi altından olup bedavadır. Ama onu hiç kimse almadı.

Adam:

- Geleceğin aynası ha!.demiş.Üstelik de altından ve bedava...

İhtiyar, hiç sesini çıkartmamış. Adam ise, emin adımlarla aynaya doğru ilerlemiş ve bakmak için yere eğildiğinde oracığa yığılıp kalıvermiş. Yaşlı adam:

- Geleceğin aynasında ne göreceğini tahmin etmen ve ona göre hazırlıklı olman gerekirdi evladım, demiş. - Senin de gücün yetmedi demek ki...

İhtiyar adam, müşterisinin cansız vücudunu kucaklarken, onun aynadaki görüntüsüne bakmış. Kuru bir iskelet görünüyormuş...

3.OKUMA-ANLAMA ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

1. Dükkan sahibi, adama ne almasını tavsiye etmiş?

.....

2. Bulunduğu şehrin en meşhur malı neymiş?

.....

3. Adam, neden istediği şeyi alabileceğini iddia ediyor?

.....

4. Geçmiş, günümüz, ve geleceği gösteren aynalar arasında nasıl bir fiyat farkı vardır?

.....

5. Adam, günümüze ait aynayı nasıl değerlendirmiş? Ne gibi özelliği varmış?

.....

6. Adam, geçmişe ait aynayı görünce tepkisi nasıl olmuş? Aynada neler görmüş?

7. Antika aynanın özellikleri nelerdi? Oraya baktığında kimleri görmüş?

8. Geleceğin aynasının ne gibi özellikleri varmış?

9. Bedava olmasına rağmen, neden geleceğin aynasını kimse almamış?

10. Adam, geleceğin aynasına baktığında ne oldu? Neden?

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {...} Adam, bulunduğu şehrin en zenginiymiş.

2. {...} İhtiyarın aynalarını satın almaya, kralların bile gücü yetmemiş.

3. {...} Aynaların fiyatı, çeşidine ve özelliklerine göre farklıymış.

4. {...} Adamın, en çok geleceğin aynası hoşuna gitmiş.

5. {...} Çeyrek asır öncesine ait ayna, bin kese altınmış.

6. {...} Antika aynadan, adam kendisinin gençlik çağını görmüş.

7. {...} İhtiyar, adama önce geleceğin aynasını gösterdi.

8. {...} Adam, antika aynaya bakınca ihtiyarın çocukluk çağını görmüş.

9. {...} Geleceğin aynasına bakabilmek için, insanın hazırlıklı olması gerekirmiş.

10. {...} Adam, geleceğin aynasında kendi iskeletini görünce dayanamayıp öldü.

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A. Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz.

1. Tavsiye etmek a) Ağaçtan, tahtadan yapılmış nesne.

2. Antika	b)Yürürken dayanmaya yarayan ağaç veya metal araç
3. Bedava	c) Kulak tırmalayıcı sesler çıkartarak bağırarak
4. Baston	d) Parasız, karşılıksız, herhangi bir bedel ödememe
5. Ahşap	e) Bir şeyin iyi olduğunu birisine önerme
6. Çılgılık atmak	f) Dengesi bozularak, düşecek gibi olmak
7. Sendelemek	g) Bir konuda bir düşüncede sürekli direnmek
8. Üstelik	h)Yaklaşık olarak değerlendirmek , kestirmek
9. Emin	ı) Eski, tarihi bir dönemden kalma eser.
10.Tahmin etmek	i) Sakıncasız, emniyetli, tehlikesiz.
11. Zaptetmek	j) Bir tehlike karşısında duyulan ürküntü
12. Dehşet	k) Ayrıca, bir de bundan başka
13. Israr etmek	l) Bir şeyi güç kullanarak önlemek tutmak

B. Aşağıdaki deyimleri açıklayınız:

1. Tepeden tırnağa süzmek :
2. Dudak bükmek :
3. Merakından çatlamak :
4. Gözleri fal taşı gibi açılmak :

C. Aşağıdaki kelimeleri cümle içinde kullanınız:

1. Tahmin etmek :
2. Tavsiye etmek :
3. Çılgılık atmak :
4. Israr etmek :
5. Gülümsemek :

D. Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarını yazınız:

1. Çarşı :
2. Fiyat :
3. Gülümsemek :
4. Baston :
5. Bağırarak :

E. Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarını yazınız:

1. Zengin :
2. Basit :
3. Kuru :
4. Pahalı :
5. Gerçek :

5.KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Sizce ölümün olması mı, olmaması mı daha iyidir?” sorusu ile alakalı düşüncelerinizi karşılıklı olarak paylaşınız.

6.KOMPOZİSYON ÇALIŞMASI

“Geldiğin zaman boşluk dolduran değil, gittiğin zaman yeri doldurulamayan ol” sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. İnsan hayatta nelere dikkat etmeli?
2. Yeri doldurulamayan olmak için hangi meziyetlere sahip olmalıyız?
3. Yeri doldurulamayacak birisi insanlar için neler yapmalı?

7. DEĞERLENDİRME

1. Adam dükkana neden girmiş?

- a) Aynaları görmek için
- b) İhtiyar adamla tanışmak için
- c) Bir adres sormak için
- d) hediyelik eşya almak için

2. Adam kendisinin hangi özelliği ile gurur duyuyor?

- a) Çok yakışıklı olması ile
- b) Çok yüksek bir makamda çalışması ile.
- c) Çok zengin olması ile.
- d) Çok güçlü ve kuvvetli olması ile.

3. İhtiyarın dediğine göre kimlerin bile bu aynaları almaya gücü yetmemiştir?

- a) Çok zenginlerin
- b) Ölmüş insanların
- c) Başbakanların
- d) Padişahların

4. Adam antika aynaya bakınca ne gördü?

- a) İhtiyarın gençlik yıllarını
- b) Kendisinin gençlik halini
- c) Kendisinin çocukluk halini
- d) gelecekteki ihtiyar halini

5. Geleceği gösteren aynaların fiyatı ne kadardır?

- a) Bedava
- b) Üç altın
- c) Yüz kese altın
- d) Bin kese altın

6. Adamı en çok korkutan ayna hangisi olmuştur?

- a) Günümüz aynaları
- b) Eski aynalar
- c) Geleceğin aynası
- d) Antika aynalar

7. Adam gelecekteki halini aynada gördüğünde ne oldu?

- a) Çok korkarak çılgılık attı.
- b) Bağırarak oradan kaçtı.
- c) İhtiyara kızıp orayı terketti.
- d) Olduğu yere yığılarak vefat etti.

8. “ Yürürken dayanmaya yarayan ağaç veya metal araç” aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Sopa
- b) Koltuk
- c) Baston
- d) Atrenör

9. Aşağıdakilerden hangisi “Eski, tarihi bir dönemden kalma eser” anlamında kullanılır?

- a) Abide
- b) Antika
- c) Tarihi eser
- d) Tarihi kalıntı

10.“Herhangi bir sebeple birine dikkatlice bakmak” deyimini aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Tepeden tırnağa süzmek
- b) Dudak bükmek
- c) Gözünü dört açmak
- d) merakından çatlamak

ÜNİTE:25

1.HAZIRLIK SORULARI

1. Sizce ülkemizde insanlar trafik kurallarına uyma konusunda yeterince bilinçli midir?
2. İnsanlarımıza trafik kurallarının önemini kavratmak için ne gibi çalışmalar yapılabilir?
3. Sizce ülkemizde trafik kurallarının çokça ihlal edilmesinin başlıca sebepleri nelerdir?
4. Ülkemizdeki trafik cezalarını yeterli buluyor musunuz?

2. OKUMA PARÇASI

CEZA

Polisi gördüğünde yavaşlamadan önce takometreye baktı. Hız limitinin 80 olduğu yerde 120 ile gidiyordu ve son dört ay içerisinde dördüncü defa polis tarafından durduruluyordu. Bir insan nasıl bu kadar şanssız olabilirdi? Arabasını sağa çekti. “İnşallah şu anda yanımızdan daha hızlı bir araba geçer” diye düşünüyordu.

Polis elinde kalın bir not defteri ile arabadan indi. Birden, gelen polisin mahalleden komşuları olduğunu farketti. İyice arabasının koltuğuna sindi. Bu durum bir cezadan daha kötüydü. Tanıdığı bir polis, arkadaş olduğuna bakmaksızın birini durduruyordu. Hem de hızlı gidip trafik kurallarını ihlal ettiği için.

- Merhaba. Birbirimizi yeniden böyle görmemiz çok ilginç...

- Merhaba.

Polis hiç gülümsemedi.

- Karımı ve çocuklarımı görmek için eve giderken yakaladım beni.
- Evet öyle.

Memur umursamaz görünüyordu.

- Son günlerde eve hep çok geç gittim. Çocuklarım beni uzun süredir hiç görmedi. Ayrıca eşim bana bu akşam patates ve biftek yiyeceğimizi söyledi. Ne demek istediğimi anlıyor musun?

- Evet ne demek istediğini anlıyorum. Ayrıca trafik kurallarını ihlal ettiğini de biliyorum, diye cevapladı memur.

“Eyvah! Bu taktik fazla işe yaramayacak gibi. Taktik değiştirmek gerekli” diye düşündü.

- Beni kaç ile giderken yakaladın?

- Yüzyirmi. Lütfen arabana girer misin?

- Ah dostum, bekle bir dakika lütfen. Seni gördüğüm anda takometreye baktım. Sadece 65 ile gidiyordum.

- Lütfen arabana gir, diye üsteledi polis memuru.

Camı sıkın bir şekilde arabasına girdi, kapıyı çarparak kapattı. Memur not defterine bir şeyler yazdıktan sonra kapıyı tıklattı. Ağırdan alarak arabasının penceresini açtı. Memur bir kağıt verdi ve gitti. “Ceza değil bu” diye kendi kendine söylendi. Bir anda sevinmişti. Bu bir yazıydı ve kağıtta şunlar yazıyordu:

“Sevgili Dostum, benim bir kızım vardı. Altı yaşındayken çok hızlı araba kullanan biri tarafından öldürüldü. Bu kazadan dolayı, adam cezalandırıldı. 3 ay hapis cezasıydı bu. Bu adam hapishaneden çıkınca kendi çocuklarına sarılıp, öpüp, onları tekrar koklayabildi. Ama ben... Ben kızımı tekrar koklayabilip öpebilmek için, cennete gidinceye kadar beklemem gerekiyor. Bin defa adamı affetmeye çalıştım. Bin kere de başardığımı zannettim. Belki başarmışım, ama hâlâ kızımı düşünüyorum. Lütfen benim için dua et ve dikkat et, tek bir oğlum kaldı.” Bir süre yerinden kıpırdıyamadı. Daha sonra kendine gelip, yavaş yavaş evine gitti. Evine varınca, çocuklarına ve karısına sıkıca sarıldı.

3. OKUMA-ANLAMA SORULARI

A. Aşağıdaki soruları okuduğunuz metine göre cevaplayınız.

1. Polis durdurduğunda sürücü hangi trafik kuralını ihlal etmişti?
.....
2. Sürücü neden şanssızdı ve polis durduğunda ilk aklından geçen şey neydi?
.....
3. Sürücü trafik polisini nereden tanıyor?
.....
4. Adam, arabayı neden hızlı kullanıyordu?
.....
5. Sürücü önceki söylediği sebepler işe yaramayınca nasıl taktik değiştirmiştir?

.....
6. Polis, yazdığı kağıdı verince adam neden sevindi?
.....

7. Kızını öldüren adam ne kadar ceza almış? Sizce ceza yeterli midir?
.....

8. Polis, sürücüye nasıl bir ders verdi?
.....

9. Sürücüye, cezadan daha ağır gelen şey neydi?
.....

10. Eve gelince yaptığı ilk iş ne oldu?
.....

B. Aşağıdaki cümlelerden okuduğunuz hikayeye göre doğru olanı “D” ile, yanlış olanı da “Y” ile işaretleyiniz ve cümle yanlışsa altına doğrusunu yazınız.

1. {....} Hız limiti 80 olduğu yerde 160 ile gidiyordu.
.....

2. {....} Son dört ay içerisinde beşinci defa polis tarafından durduruluyordu.
.....

3. {....} Sürücü bugün de karısı ve çocuklarına yetişemediği için çok şanssızdı.
.....

4. {....} Trafik polisi sürücünün mahalleden komşusuydu.
.....

5. {....} Sürücü polisin mahalleden komşusu olduğuna çok sevindi.
.....

6. {....} Sürücüye hanımı bu akşam patates ve biftek hazırlıyormuş.
.....

7. {....} Sürücü son günlerde eve hep erken gidiyormuş.
.....

8. {....} Memur sürücüye büyük bir para cezası kesti.
.....

9. {....} Polisin altı yaşındaki küçük kızı bir hastalık sonucu hayatını kaybetmiş.
.....

10. {....} Polisin kızına çarpan sürücü sadece 3 ay hapisanede kalmış.
.....

4. SÖZLÜK VE DEYİM ÇALIŞMASI

A.Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını bularak eşleştiriniz

1. Üstelemek	a) Bir düşünce veya istek üzerinde durmak, direnmek
2. Sinmek	b) Kendini göstermemek için büzülmek, saklanmak

3. Umursamak c) Aldırış etmek, önem vermek
4. Hapishane d) Suçluların cezalarını çekmek için kapatıldığı yer
5. İhlal etmek e) Yasa ve düzene uymama
6. Trafik f) Ulaşım yollarının her türlü taşıt tarafından kullanılması
7. Biftek g) Izgara veya tavada pişirilen, genellikle dana eti dilimi
8. Başarmak h) Bir işi istenilen biçimde bitirmek

B. Sorulan sorulara göre doğru olan şıkları işaretleyiniz:

1. *“Aldırış etmek, önem vermek” anlamına gelen kelime aşağıdakilerden hangisidir?*

- a) aldatmak b) umursamak c) önemli d) ummak

2. *“Bir işi yapmak için hemen davranmamak, gönülsüz, isteksiz hareket etmek” anlamında kullanılan deyim hangisidir?*

- a) ağır başlı b) ağırdan almak c) ağır gelmek d) ağır kanlı

3. *Aşağıdaki kelimelerden hangisi “bozmak, kurallara uymamak” anlamı ifade eden bir kelimedir?*

- a) ihlal etmek b) intikal etmek c) intihar etmek d) iftihar etmek

4. *“Morali bozuk, üzgün” anlamında kullanan deyim aşağıdakilerden hangisidir?*

- a) canı çekmek b) canı sikkın c) canı atmak d) canı yanmak

C.Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz:

1. hızlı:..... 2. yakalamak:..... 3. sarılmak:.....
4. affetmek:..... 5. süre:.....

D.Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlılarını bulunuz:

1. ceza:..... 2. sıkı:..... 3. geç:.....
4. ilginç:..... 5. cennet:.....

E.Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. zannetmek a) ulaşmak
2. başarmak b) enteresan
3. varmak c) muvaffak olmak
4. ilginç d) sanmak

F. Aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlarıyla eşleştiriniz:

1. ağır a) cezalandırmak
2. hızlı b) ince
3. bağışlamak c) hafif
4. kalın d) yavaş

5. KONUŞMA ÇALIŞMASI

“Sizce ülkemizdeki trafik sorunları okullarda “Trafik eğitimi” dersi

konularak çözülebilir mi?” *Düşüncelerinizi karşılıklı olarak aktarınız.*

6.KOMPOZİSYON

“Kurallar bizi korkutmak için değil, korumak içindir” sözünü açıklayan bir kompozisyon yazınız.

Kompozisyonunuzu şu soruları dikkate alarak yazınız:

1. Sizce kurallar niçin konur?
- 2.Trafik kurallarına uymayanlar kendilerine ve başkalarına ne gibi zararlar verebilirler?
- 3.Sizce ülkemizdeki trafik sorunları nelerdir?
- 4.Ülkemizdeki insanları trafik kurallarına uyma konusunda nasıl bilinçlendirebiliriz?

7. DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki test sorularını okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız

1. Polis yakaladığında sürücü kaç ile gidiyordu?

- a) 80 b) 120 c) 65 d) 140

2. Polise yakalandığında ilk aklından geçen şey neydi?

- a) “yanımızdan daha hızlı bir araba geçse”
b) “polis tanıdık biri çıksa”
c) “polisi nasıl kandırırım?”
d) “Karıma ve çocuklarıma geç kalacağım”

3. Polisin mahalleden komşusu olduğunu görünce adam ne hale düştü?

- a) tanıdık olduğuna çok sevindi b) adamı sevmiyordu, çok kızdı
c) bu cezadan da kötüyüdü, çok utandı d) affetmeyeceğini biliyordu, kızdı

4. Aşağıdakilerden hangisi sürücünün arabayı hızlı kullanma sebeplerinden biri değildir?

- a) Erken gidip karısını ve çocuklarını görmek için acele ediyordu
b) Uzun süre çocukları kendisini görmediği için acele ediyordu
c) Karısı ve çocuklarıyla bu akşam biftek ve patates yemek için acele ediyordu
d) Erken gidip karısını ve çocuklarını gezdirmek istediği için acele ediyordu

5. Söylediği sözler bir sonuç vermeyince kurtulmak için taktiği nasıl değiştirdi?

- a) Hız sınırını aştığını ve kuralları ihlal ettiğini inkar etmek istedi
b) Rüşvet vermek istedi
c) Tanıdığı bir arkadaşının ismini kullanmak istedi
d) Komşusu olduğunu öne sürmek istedi.

6. Polisin kızına çarpan kişi nasıl cezalandırılmıştı?

- a) 3 ay hapis cezası b) 3 yıl hapis cezası

c) müebbet hapis cezası d) para cezası

7. Trafik polisi, kızına kavuşup onu kucaklayabilmesi için ne yapması gerekiyormuş?

- a) Cezalıyı affetmesi gerekir
- b) Çocuklarına acele eden sürücüyü salıvermesi gerekir
- c) Cennete kadar beklemesi gerekir
- d) Eve erken gitmesi gerekir

8. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre doğrudur?

- a) Hız sınırınının 65 olduğu yerden 120 ile gidiyordu.
- b) Sürücü trafik kurallarını ihlal ettiği için yakalandı.
- c) “Seni gördüğüm anda 80 ile gidiyordum” dedi sürücü.
- d) Polis, kızını öldüren sürücüyü hiç affetmiyor.

9. Aşağıdakilerden hangisi hikayeye göre yanlıştır?

- a) Dört ay içerisinde dördüncü defa polis durduruyordu.
- b) Polis elindeki kağıdı verince sürücü ceza almadığına çok sevinmişti.
- c) Polis tanımadığı birisi olmasına rağmen adamı durduruyordu.
- d) Polis oğluna çarpan sürücüyü affetmeyi başardığını zannediyordu.

10. Bir şeyi veya kuralı bozmak, zarara uğratmak anlamı ifade eden kelime aşağıdakilerden hangisidir?

- a) ihlal etmek b) ihmâl etmek c) iltifat etmek d) itiraf etmek

11. Aşağıdaki kelimelerden hangisi aldırış etmek, önemsemek anlamına gelir?

- a) özümsemek b) umursamak c) azımsamak d) çarpmak

12. Bir amaca ulaşmak için kullanılan yol ve yöntemlerin tümüne denir.

- a) tatbik b) teknik c) taklit d) taktik

13. Suçu ispatlanan birini ceza evine kapatarak verilen ceza türü hangisidir?

- a) nefis cezası b) idam cezası c) hapis cezası d) mali ceza

14. Aşağıdaki kelimelerden hangisi kollarını birine dolamak, kucaklamak anlamında kullanılır?

- a) sarılmak b) barınmak c) sıkıştırmak d) avunmak

K. Sadıkbekov, Ő. Avelbekova

YABANCILAR İÇİN İLERİ SEVİYE TÜRKÇE-I

Editör: Muammer Taşçı

